

Regionalni razvojni center Koper
RRA Južna Primorska

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN
PROSTOR

Program upravljanja z obalnim območjem CAMP Slovenija

ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE IN PROGRAM UKREPOV ZA NJENO IZVAJANJE

Končno poročilo

ACER Novo mesto, d.o.o.

Novo mesto, december 2006

Občina
Divača

Občina
Hrpelje-Kozina

Občina
Ilirska Bistrica

Občina
Izola

Občina
Komen

Mestna občina
Koper

Občina
Piran

Občina
Sežana

Zasnova prostorskega razvoja v Južni Primorski in program ukrepov za njeno izvajanje

---

Naročnik	Republika Slovenija Ministrstvo za okolje in prostor in RRC Koper – RRA Južna Primorska	
Izvajalec	ACER Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o. Šentjernejska cesta 43 8000 NOVO MESTO	Direktorica: Suzana Simič
Podizvajalec	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o. Jarška cesta 30 1230 Domžale	Direktor: Jurij Kobal
	<u>Vodja projekta:</u> <i>Urša Šolc, univ. dipl. geogr.</i>	<u>Skrbnik projekta:</u> <i>Matjaž Harmel, univ. dipl. inž. gozd.</i>
	<u>Sodelovali:</u> <i>Klemen Strmšnik, abs. geogr.</i> <i>Mojca Hrabar, univ. dipl. biol., M.Sc. Env. Manag. (Oxon)</i> <i>Urša Zakrajšek, univ. dipl. geogr.</i> <i>Ines Stanešič, univ. dipl. soc.</i>	
Projekt:	Zasnova prostorskega razvoja v Južni Primorski in program ukrepov za njeno izvajanje	
Datum izvedbe:	December 2006	
Številka pogodbe:	181 700 06	
Številka projekta:	700/06	
Ključne besede:	Prostorski razvoj, zasnova, Južna Primorska, CAMP	

1. POVZETEK

Namen Zasnove prostorskega razvoja Južne Primorske je:

- okrepiti trajnostni prostorski razvoj na območju Južne Primorske,
- zagotoviti Strateški prostorski okvir za prednostne investicije (strateške naložbe) v Južni Primorski za obdobje od leta 2007 do 2013.

Zasnova prostorskega razvoja tako predstavlja prostorsko dopolnilo k Regionalnemu razvojnemu programu Južne Primorske in Državnemu razvojnemu programu za obdobje 2007-2013. Je vodilo za bodoči prostorski razvoj regije, saj podaja usmeritve za pripravo državnih in občinskih prostorskih aktov.

Ključni cilji, ki naj bi jih dosegali s pripravo zasnove, so:

- v okviru analize stanja in trendov opredeliti ključne prednosti in pomanjkljivosti dosedanjega prostorskega razvoja,
- oblikovanje vizije in zasnove prostorskega razvoja regije,
- oblikovanje regionalne zasnove razmestitve izbranih dejavnosti v prostoru, ki bo upoštevala značilnosti posameznih regionalnih območij slovenske Istre, Krasa in Brkinov,
- priprava usmeritev za prostorski razvoj, ki bodo izhodišče za strateške državne in občinske prostorske akte,
- opredelitev programa ukrepov za izvajanje regionalne zasnove, upoštevajoč možnosti za medregionalno sodelovanje s sosednjimi regijami v Sloveniji kot tudi znotraj EU (predvsem s Italijo) in regijami v državah nečlanicah EU (predvsem s Hrvaško).

Na osnovi strokovnih podlag izdelanih v 1. in 2. fazi projekta Regionalna zasnova prostorskega razvoja JP regije, ki so bile izvedene ob upoštevanju aktivnosti v okviru delavnic horizontalnega projekta SPISA – Sistemska analiza in analiza perspektiv trajnostnega razvoja ter posebnih delavnic z nosilci urejanja prostora, so bili oblikovani: vizija, cilji prostorskega razvoja in strategija prostorskega razvoja.

Pred določitvijo ciljev prostorskega razvoja je bil na omenjenih delavnicah oblikovan okvirni »trend« razvojni scenarij za ponazoritev posledic brez strateških posegov. Ta scenarij je bil kasneje dopolnjen s podrobnejšimi analizami. V okviru aktivnosti SPISA je bil opredeljen tudi scenarij trajnostnega prostorskega razvoja regije.

Zaradi preprečevanja netrajnostnih rešitev oz. izogibanja negativnim in neželenim posledicam so bili v nadaljevanju določeni cilji in oblikovana ustrezna strategija prostorskega razvoja.

Pripravljena je bila presoja skladnosti vizije in ciljev prostorskega razvoja v regiji s cilji nadrejenih strateških dokumentov, ki so usmerjeni v krepitev trajnostnega razvoja. Presojena je bila skladnost s cilji Mediteranske strategije trajnostnega razvoja, Evropske strategije trajnostnega razvoja, Strategije prostorskega razvoja Slovenije in Nacionalnega programa varstva okolja. Prostorska zasnova je v celoti skladna z Regionalnim razvojnim programom Južne Primorske 2007-2013 in je pravzaprav njegov sestavni del.

Na omenjenih osnovah je bila pripravljena Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske. Sledila je priprava predloga programa ukrepov in usmeritev za izvajanje ciljev prostorskega razvoja. Ta je bil usklajen in dopolnjen na delavnici s predstavniki občin. Pripravljena je bila presoja notranje skladnosti Zasnove, v okviru katere smo presojali skladnost ukrepov in projektov z zastavljenimi prostorskimi cilji.

Na koncu smo izvedli še presojo možnih vplivov Zasnove na okolje, naravo, zdravje prebivalcev in kulturno dediščino na regionalnem nivoju.

Vizija prostorskega razvoja Južne Primorske se glasi:

"Prostorski razvoj Južne Primorske podpira trajnostno blaginjo, pravično porazdelitev koristi in visoko kakovost življenja ter ob tem tudi varuje in krepi naravne, prostorske in kulturne dobrine. "

Cilji prostorskega razvoja pa:

1. povečati konkurenčnost regije
  - vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij,
  - vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja,
  - boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije;
2. izboljšati kvaliteto življenja v regiji
  - krepitev trajnostnih skupnosti (mest),
  - krepitev identitete in privlačnosti prostora,
  - trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami.

Oblikovane so bile zasnove in ukrepi s projekti za naslednja področja:

Poselitev*Omrežje naselij z ukrepi:*

- konkurenčno policentrično urbano omrežje,
- ohranjanje poseljenosti in razvoj podeželja,
- okrepiti partnerstvo med mesti in podeželjem,
- prenova mest/naselij.

Skladen prostorski razvoj regije temelji na policentričnem omrežju naselij, kar omogoča izpolnitev potreb vseh skupnosti in uresničitev njihovih razvojnih potencialov znotraj meja, ki jih narekujejo okolje in usmeritev v trajnostni razvoj. Ključna značilnost policentričnega omrežja naselij v regiji je vzpostavitev **tristopenjskega omrežja naselij**, ki bo usmerjena v podporo:

- intenzivnim spremembam v **strateško pomembnih mestih** z razvojem njihove gospodarske in storitvene vloge ter usmeritvam v trajnostni razvoj, kar bo vodilo h krepitvi njihove konkurenčnosti v širšem prostoru EU;
- spremembam **pomembnejših mest/naselij**, ki so opredeljena kot žariščne točke za zagotovitev lokalno pomembnega razvoja;
- spremembam manjšega obsega v **ostalih naseljih**, ki bodo usmerjene predvsem v izboljšanje življenjskih razmer ter krepitev trajnostnega razvoja.

Za krepitev konkurenčnosti mest in naselij oz. omrežja naselij v širšem prostoru EU je pomembna tudi vzpostavitev tesnejšega sodelovanja s čezmejnimi mesti predvsem s Trstom, Gorico, Reko in z mesti v hrvaški Istri.

Splošni kriteriji za razvoj konkurenčnega omrežja naselij so:

- enakomerna poseljenost območja,
- vzporedno in usklajeno načrtovanje poselitve in prometa (prometna omrežja, javni potniški promet, vozlišča prometnih sistemov, ...),
- racionalna raba prostora z usmerjanjem v notranji razvoj poselitvenega območja,
- učinkovita razmestitev in ustrezna kakovost družbenih storitev in infrastrukture v smislu izenačevanja opremljenosti (v skladu z vlogo naselja v hierarhiji naselij) v urbanih in ruralnih naseljih: zagotavljanje osnovnih oskrbnih dejavnosti vsem prebivalcem, ki so oddaljene največ 10 minut hoje, zagotavljanje varnih poti v šolo, primerne števila vpisnih mest v vrtce, ustrezno vzdrževano lokalno omrežje cest, javni potniški promet, priključenost na javno vodovodno omrežje, kanalizacijsko omrežje in čistilne naprave oz. zagotavljanje ustreznega ravnanja z odpadnimi vodami.
-

Oblikovanje omrežja podporne gospodarske infrastrukture z ukrepi:

- Zagotavljanje ponudbe zemljišč za proizvodno-poslovne dejavnosti.

Za razvoj gospodarskih dejavnosti bodo določena in ustrezno urejena območja gospodarskih con. Pri razvoju gospodarskih con je treba poleg družbeno ekonomskih kriterijev (zaledje kapitala, znanja in delovne sile) upoštevati tudi prostorske kriterije in sicer: optimalno povezavo z infrastrukturnim in energetskega omrežjem ter drugo infrastrukturno opremljenostjo zaledja; bližino in velikost že obstoječih gospodarskih con in prometnih terminalov; velikost naselij, njihovo mesto v urbanem sistemu in dostopnost do predvidenih lokacij gospodarskih con; prostorske možnosti in omejitve, ki izhajajo iz stanja ali značilnosti naravne in kulturne krajine, v katero se posamezna gospodarska cona umešča. Razvoj gospodarskih con je načrtovan v Kopru, Sežani, Hrpeljah-Kozini, Ilirski Bistrici, Divači, Knežaku, Podgradu, Starodu, Jelšanah, Izoli, Piranu, Komnu.

V Kopru bo ustanovljen tehnološki park, v katerem bo vzpostavljena infrastruktura za tehnološka podjetja (za start-up in delujoča podjetja) in razvoj podpornih storitev. Predvidena je ustanovitev dveh inkubatorjev v Kopru in Sežani, v Kopru bo začel delovati tudi univerzitetni inkubator. V skladu s potrebami se v prihodnosti lahko razvijejo tehnološki parki in inkubatorji tudi na novih lokacijah.

Oblikovanje omrežja turistične infrastrukture in podpornega okolja za upravljanje turističnih destinacij z ukrepi:

- Oblikovanje območij in zagotavljanje površin za turistične cone in spremljajočo infrastrukturo.

V skladu s Strategijo trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske so razvojni cilji neposredno povezani s prostorskimi cilji:

- celostno upravljanje turistične destinacije za razvoj in trženje novih (trajnostnih) in izboljšanje kakovosti obstoječih turističnih proizvodov, storitev ter učinkovito investiranje v turistično namestitveno ter podporno infrastrukturo, skladno s trajnostnimi načeli,
- izboljšanje dostopnosti z razvojem trajnostnih oblik transporta (javni potniški promet, pešpoti, kolesarske poti) in investicijami v informacijsko infrastrukturo.

Promet z ukrepi:

- Vzpostavitev trajnostne mobilnosti,
- Integralno načrtovanje prometne infrastrukture,
- Cestna prometna infrastruktura,
- Železniška prometna infrastruktura,
- Pomorska infrastruktura,
- Letališka infrastruktura.

Za povečanje konkurenčnosti regije in realizacijo njenih razvojnih potencialov so ključnega pomena:

- dograditev manjkajočih delov avtocestnega omrežja v regiji,
- izgradnja drugega železniškega tira Koper-Divača in modernizacija železniškega omrežja,
- izgradnja železniške povezave Koper-Trst,
- prekategorizacija in izboljšanje posameznih cest za boljšo oskrbo prometno odročnejših krajev,
- izgradnja tretjega pomola v Luki Koper in vzpostavitev pomorskega potniškega terminala v Kopru in potniških pomolov v Portorožu, Izoli in Piranu,
- modernizacija letališča Portorož in boljša povezanost regije z letališči Brnik, Ronki, Pula, Krk.

Prometni sistemi, predvsem cestni, železniški in pomorski, tako potniški kot tovorni, bodo v stičnih točkah povezani, s čimer bo omogočen prestop (tovora, potnikov) med različnimi transportnimi oblikami. Multimodalni logistični centri bodo vzpostavljeni v Kopru (povezanost pomorskega, železniškega in cestnega prometa), Sežani in Ilirski Bistrici (povezanost železniškega in cestnega prometa). V mestih ima poseben pomen za zagotavljanje ustrezne dostopnosti do družbenih

storitev še povezovanje omenjenih prometnih sistemov z ustrezno urejenimi pešpotmi in kolesarskimi potmi.

Komunalna infrastruktura z ukrepi:

- Dograditev osnovne okoljske infrastrukture,
- Trajnostna energetska oskrba,
- Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Oskrba z vodo bo potekala iz treh obstoječih javnih vodovodnih sistemov:

- Rižanski vodovod uporablja izvir reke Rižane, Gradole in Brestovico,
- Kraški vodovod uporablja zajetje Klariči (Brestovica) in Nanoške vodne vire,
- Vodovod Ilirska Bistrica uporablja izvir Bistrica.

Za zadostitev vseh potreb po vodi v regiji je kot rešitev predlagana izgradnja dveh zadrževalnikov na vodotoku Padež in vodotoku Suhorka z ustrezno velikim prispevnim območjem s tem, da je izgradnja možna v več fazah, varnost vodnega vira pa je večja. Z novim vodnim virom morajo biti dolgoročno zagotovljene potrebne količine pitne vode za potrebe prebivalcev, ki jih z vodo oskrbuje Rižanski vodovod, hkrati pa bo nov vodni vir predstavljal rezervni vodni vir tako za Kraški vodovod kot tudi za vodovod(e) v občini Ilirska Bistrica. V regionalnem vodovodnem sistemu je potrebno vzpostaviti tudi povezavo med Kraškim in Bistriškim vodovodnim sistemom in med Bistriškim vodovodnim sistemom in načrtovanim vodnim virom Padež-Suhorka.

Izvedba ustreznega odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda v rokih navedenih v državnem in občinskih Operativnih programih odvajanja in čiščenja komunalne vode je, zaradi zahtevnosti postopkov pridobitve ustrezne projektne dokumentacije in dovoljenj ter velikih finančnih obremenitev za občine, vprašljiva. Zaradi značilne razpršene poselitve območja so stroški vzpostavitve ustreznega ravnanja z odpadnimi vodami zelo visoki oz. višji od opredeljenih upravičenih stroškov (na območjih z obremenjenostjo 20 PE/ha za investicije v kanalske vode 900 EUR/PE in stroški izgradnje ČN nižji od referenčnih stroškov, ki veljajo v EU za sprejemljive stroške izgradnje KČN). Prav zato bo potrebno opredeliti ustrezne alternativne rešitve za urejanje ravnanja z odpadnimi vodami. Pri zagotavljanju učinkovitega ravnanja z odpadnimi vodami je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje pri načrtovanju in gradnji komunalne infrastrukture, prav tako pa tudi pri učinkovitem izvajanju komunalne javne službe.

V regiji je potrebno čim prej skleniti dogovor o ustrezni lokaciji za izgradnjo regijskega CERO, ki pa mora biti izbrana ob aktivnem vključevanju prebivalcev v vse postopke načrtovanja in izgradnje. Na regionalnem nivoju bi bilo treba oblikovati alternativne rešitve za ravnanje z odpadki in opraviti primerjalne analize. Pri tem je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje.

Načrtovana je izgradnja omrežja prenosnih in distribucijskih plinovodov. Poseben poudarek je treba dati razvoju lokalne energetike ter izrabi obnovljivih virov energije. Med njimi je zaradi naravne lege treba posebej izpostaviti **sončno energijo** na obalnem območju.

V regiji je treba vzpostaviti notranje lokalne/subregionalne optične kabelske povezave, ki bodo tvorile hrbtenico za vzpostavitev in omogočanje novih tehnologij, ki bodo vplivale tudi na način dela in prostorsko prerazporeditev dejavnosti. Za zagotavljanje sistema modernih komunikacij je treba z zmogljivimi prenosnimi (optični kabli) povezavami povezati med seboj vse večje centre (na nivoju občinskih središč). Občine in regija morajo spodbujati razvoj in uvajanje moderne telekomunikacijske infrastrukture tudi na ravni lokalnih središč.

Krajina

Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo z ukrepi:

- Kmetijstvo,
- Razvoj ribištva,
- Izboljšanje gospodarske vrednosti gozdov.

V regiji se vse bolj uveljavljajo sodobni v trajnostni razvoj usmerjeni pristopi k pridelavi hrane (integrirana in ekološka pridelava), s čimer se izkoriščajo posebnosti naravnih razmer (tla, klima, relief). Glede na naravno zgradbo in klimatske pogoje so razmere v različnih delih regije primerne za različne oblike kmetovanja, ki bi jih bilo smiselno v prihodnosti še razvijati in s tem oblikovati sistem notranje specializacije kmetijske pridelave v regiji:

- vinogradništvo (Kras, slovenska Istra),
- sadjarstvo (Brkini, slovenska Istra),
- živinoreja (Kras - govedoreja in konjereja, ovčereja; slovenska Istra – ovčereja, Brkini – govedoreja, ovčereja),
- zelenjadarstvo oz. vrtnarstvo (slovenska Istra, Brkini),
- oljkarstvo (slovenska Istra).

Na Krasu in v slovenski Istri so izražene potrebe po vodi za **namakanje** kmetijskih površin, vendar pa natančne analize potreb in upravičenosti namakanja niso bile opravljene. Potrebno bi bilo izvesti natančno analizo stanja, študijo izvedljivosti in študijo stroškov in koristi, ki bi odgovorile na vprašanja ustreznosti namakalnih ukrepov po območjih ter po vrsti in intenzivnosti pridelave.

Na obalnem pasu in v morju je pomembna panoga **ribištvo**, na treh lokacijah pa je razvita marikultura (ribogojstvo, školjkarstvo). Za razvoj ribištva je treba vzpostaviti sodobno infrastrukturo, kar vključuje ureditev ustreznih ribiških pristanišč in mest za iztovor rib. Ta so predvidena na obstoječih lokacijah v Izoli, Kopru in Piranu. Potencialna mesta pa so še Ankaran, Strunjan in Seča, ki so povezana z obstoječimi lokacijami marikulture.

Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov regije z ukrepi:

- o Varstvo, upravljanje in povezovanje kulturne dediščine,
- o Varstvo, upravljanje in povezovanje zavarovanih območij narave.

Namen povezovanja naštetih naravnih in kulturnih potencialov regije z vzpostavljenim sistemom upravljanja je naslednji:

- razvoj turističnih produktov v povezavi z zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,
- uskladitev režimov upravljanja zavarovanih območij,
- priprava in izvedba skupnih projektov (razvoj turističnih destinacij, tematske poti),
- skupna promocija in ozaveščanje prebivalcev in obiskovalcev,
- ohranjanje in krepitev identitete območja.

Varstvo, raba in urejanje voda

Varstvo pred naravnimi nesrečami

Urejanje obalnih območij

Za razvojno in prostorsko načrtovanja obalnega prostora je ključen partnerski pristop. Zato bo vzpostavljeno partnerstvo za integralno upravljanje obalnega območja, ki bo povezovalo akterje s področij regionalnega razvoja, prostorskega načrtovanja, upravljanja z vodami, ohranjanja narave, ribištva, prometa, varstva kulturne dediščine itd.

Namen vzpostavitve obalnega pasu s posebnim režimom upravljanja je:

- vzpostavitev usklajenih pravil urejanja prostora ob celotni dolžini obale v občinskih prostorskih načrtih;
- vzpostavitev medobčinsko usklajene prostorske zasnove za specifične dejavnosti (komunalni privezi, operativne obale za dejavnosti v povezavi z morjem),
- vzpostavitev medsebojno usklajenih ukrepov za razbremenitev obale motornega prometa in upravljanje dostopnosti do obale;
- priprava in izvedba skupnih projektov (obalna pešpot ob celotni dolžini obale, vzpostavitev otoka, program urejanja zelenih površin, program urejanja kopališč),
- razvoj turističnih produktov v povezavi z obalnim pasom in nanj navezanimi zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,

- uskladitev režimov upravljanja obalnega pasu,
- skupna promocija in ozaveščanje občanov, uporabnikov obalnega pasu.

Opredeljeni so tudi horizontalni ukrepi za uresničevanje Zasnove, ki so naslednji:

- o Čezmejno sodelovanje,
- o Sodelovanje z državo pri skupnih nalogah,
- o Sodelovanje s sosednjimi regijami (pokrajinami),
- o Medobčinsko sodelovanje pri strateških prostorskih projektih,
- o Aktivna zemljiška politika.

Priporočila za nadaljnje delo:

- Na podlagi splošnih kriterijev bi bilo potrebno na regionalnem nivoju podrobneje razdelati in potrditi kriterije za usmerjanje in vzpodbujanje razvoja naselij in njihove vloge v omrežju naselij.
- V nadaljevanju projekta bo potrebno posebno pozornost nameniti sistematičnemu zbiranju in obravnavi podatkov o prometu ter obravnavi treh vrst prometa: tranzitnega, turističnega in lokalnega. To bo podlaga za oblikovanje ustreznih integralnih prometnih načrtov za spodbujanje trajnostnih oblik mobilnosti ter usklajenega načrtovanja prometnega in poselitvenega omrežja.
- V nadaljevanju projekta bo potrebno opredeliti ustrezne alternativne rešitve za urejanje ravnanja z odpadnimi vodami. Pri zagotavljanju učinkovitega ravnanja z odpadnimi vodami je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje pri načrtovanju in gradnji komunalne infrastrukture, prav tako pa tudi pri učinkovitem izvajanju komunalne javne službe.
- V regiji je potrebno čim prej skleniti dogovor o ustrezni lokaciji za izgradnjo regijskega CERO, ki pa mora biti izbrana ob aktivnem vključevanju prebivalcev v vse postopke načrtovanja in izgradnje. Na regionalnem nivoju bi bilo treba oblikovati alternativne rešitve za ravnanje z odpadki in opraviti primerjalne analize. Pri tem je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje.
- Zaradi čedalje večjih pritiskov na rabo morskih površin (notranje morske vode, teritorialno morje) – promet, ribištvo in marikultura, rekreacija, zavarovana območja, energetika itd. – bo pripravljen prostorski načrt rabe morja, kjer bodo prostorsko usklajene ključne rabe morskih površin in različni režimi rabe. Občine bodo sprožile pobudo, da bo prostorski načrt rabe morja usklajen tudi na območju celotnega Tržaškega zaliva s partnerji iz sosednje Italije in Hrvaške oz. z njihovimi regionalnimi in lokalnimi predstavniki.
- Oblikovanje projektov:
  - o Za ukrep Okrepiti partnerstvo med mesti in podeželjem ni izdelanih izvedbenih projektov, ki naj se pripravijo v sodelovanju z občinami in potencialnimi nosilci. Projekti naj bodo usmerjeni predvsem v ustrezno razporeditev funkcij med mestom in podeželjem ter v izboljšanje kakovosti in dostopnosti do družbenih storitev na podeželju.
  - o Za ukrep Integralno načrtovanje prometne infrastrukture še ni oblikovanih celovitih projektov, ki jih je potrebno usmeriti v oblikovanje ustreznih integralnih prometnih načrtov za spodbujanje trajnostnih oblik mobilnosti in usklajenega načrtovanja prometnega in poselitvenega omrežja.
  - o Za ukrep Letališka infrastruktura še ni predvidenih projektov. Projekte je treba usmeriti predvsem v modernizacijo letališča Portorož.
  - o Pri ukrepu Železniška prometna infrastruktura manjka izvedbeni projekt strateške železniške povezave med Koprom in Trstom.
  - o Za ukrep Kmetijstvo ni pripravljenih celovitih projektov. Projekte je treba usmerjati predvsem v vzpostavljanje prostorskih pogojev za razvoj kmetijstva in infrastrukture za opravljanje kmetijske dejavnosti. Nekateri projekti (npr. namakanje, gradnja rastlinjakov,..) bodo seveda zahtevali še pripravo strokovnih podlag v smislu študij izvedljivosti, presoj vplivov na okolje in podobno.

Pripravljena je bila tudi presoja vplivov Zasnove prostorskega razvoja Južne Primorske na okolje, naravo, zdravje ljudi in kulturno dediščino na regionalnem nivoju. Vplivi izvedbe plana na zgoraj navedene segmente so ocenjeni na podlagi učinkov izvedbe plana na izbrane okoljske cilje.

Med pripravo poročila (ugotavljanje in presoja vplivov) smo ugotovili, da bo izvajanje ukrepov in projektov predlaganih v Zasnovi pozitivno vplivalo na (vrstni red je naključen):

- o trajnostno rabo naravnih virov, predvsem v smislu racionalne rabe zemljišč in rabe obnovljivih virov energije,
- o zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak (javni potniški promet, kolesarske poti, pešpoti, raba obnovljivih virov energije, zmanjševanje potreb po motorizirani mobilnosti zaradi dobre dostopnosti do družbenih storitev in infrastrukture z alternativnimi oblikami transporta, povečanje pretočnosti cest,...)
- o izboljšanje stanja površinskih, podzemnih voda in morja, saj se bodo z izgradnjo komunalne infrastrukture zmanjšali vnosi onesnaževal v vode in zmanjšali vplivi ob doslednem upoštevanju pravnih aktov za vodovarstvena območja ob umeščanju dejavnosti/objektov, ki posegajo v vodovarstvena območja,
- o zmanjšanje števila prebivalcev, ki so izpostavljeni hrupu, predvsem v smislu, da bodo dejavnosti ustrezno umeščene v prostor (ustrezno umeščanje in prepletanje različnih rab prostora); s tem se bo zmanjšal hrup v bivalnem okolju;
- o ukrepi, predvideni v Zasnovi, so usmerjeni v oblikovanje mreže zavarovanih območij z aktivnim upravljanjem (načrt upravljanja, jasna upravljavska struktura),
- o izboljšanje dostopnosti do družbenih storitev in s tem izboljšanje bivalnih pogojev,
- o zagotavljanje poplavne varnosti in preprečevanje neustrezne rabe na erozijskih območjih,
- o ohranjanje kulturne dediščine, predvsem v smislu zagotavljanja funkcije objektov in območij kulturne dediščine,
- o učinkovitost prometa, vendar pa je potrebno opozoriti, da doseganje okoljskega cilja na področju javnega prometa ni odvisno samo od dostopnosti do javnega prometa, ampak so pomembni tudi drugi dejavniki (urejeni in usklajeni vozni redi za vsa prevozna sredstva javnega prometa, enotna vozovnica in nenazadnje tudi miselnost prebivalcev),
- o prenos blaga na železnico, vendar je prav tako potrebno opozoriti, da prenos ni odvisen samo od urejenih tovornih vozlišč, ampak tudi od drugih dejavnikov (potovalni časi, finančni vidik,...).

Po drugi strani pa smo ugotovili, da bo izvajanje ukrepov in projektov predlaganih v Zasnovi lahko negativno vplivalo na (vrstni red je naključen):

- o porabo vode v gospodarstvu, ki se po naših predvidevanjih ne bo zmanjšala, saj se predvideva namakanje kmetijskih zemljišč. Vendar je podana usmeritev, da je potrebno izdelati natančne analize stanja, študijo izvedljivosti in študijo stroškov in koristi, ki bi odgovorile na vprašanja ustreznosti namakalnih ukrepov po območjih in po vrsti in intenzivnosti pridelave.
- o povečanje emisij onesnaževal v zrak zaradi aktivnosti, ki bodo povečale prometne tokove in s tem tudi količino onesnaževal v zraku,
- o poslabšanje kakovosti morja zaradi predvidenega povečanja pomorskega prometa, tako tovornega kot potniškega, zato bo potrebno dosledno nadzirati upoštevanje zakonodajnih zahtev in predvidenih omilitvenih ukrepov za minimizacijo negativnih vplivov pomorskega prometa na morsko okolje,
- o ravnanje z odpadki še ni neurejeno, saj v regiji ni določene lokacije za regijski center za ravnanje z odpadki, ki naj bi se usmeril predvsem v predelavo odpadkov, prav tako v Zasnovi ni opredeljenih ukrepov, ki bi se nanašali na gradbene odpadke,
- o povečanje emisij hrupa zaradi predvidene gradnje prometne infrastrukture (novi cestni odseki, drugi tir Divača – Koper, povečani prometni tokovi). Vendar pa ima predvidena modernizacija cest in železnic hkrati tudi pozitiven vpliv (povečanje pretočnosti, zmanjšanje prometnih zastojev, modernejša tehnologija) na zmanjševanje emisij hrupa,
- o stanje vrst in habitatnih tipov, saj nekaj v Zasnovi predlaganih projektov posega v območja Nature 2000 in ekološko pomembna območja, kar sicer ne pomeni nujno negativnega vpliva.

Celovita presoja je bila opravljena zato, da bi opozorili na potencialne negativne vplive izvajanja ukrepov in projektov predvidenih v Zasnovi. Ti ne bodo rešili vseh okoljskih problemov, ki se v regiji pojavljajo, saj del teh tudi ni povezan s prostorskimi ukrepi. Predlagani ukrepi, projekti in priporočila bodo prispevali k izboljšanju stanja okolja in posredno tudi narave. Uresničevanje Zasnove bo seveda imelo vplive na okolje in naravo, saj gre za poseganje na zelo občutljiva območja kot so morje, obala, kraška območja,... Ker so tudi ogrožene vrste in habitati povezani s temi območji, je logično, da bodo ti tudi najbolj ogroženi pri izvajanju Zasnove. Ponovno pa je treba poudariti, da se bo vse udejanjalo preko sprejetih državnih, medobčinskih ali občinskih prostorskih aktov, torej bodo usmeritve iz Zasnove prenesene v prostorske akte in tam podrobneje umeščene v prostor. Izvedena bo tudi celovita presoja vplivov na okolje na podrobnejši ravni, ki bo pokazala, kako so posamezni prostorski ukrepi sprejemljivi z vidika narave, kulturne dediščine in zdravja ljudi. Na projektni ravni pa bo potrebno izdelati vse potrebne predhodne strokovne podlage (gradbeno tehnične, okoljske, programske in ekonomske analize) in na tej podlagi vso projektno dokumentacijo, ki bo omogočila izvedbo projekta s predvidljivimi in čim manjšimi vplivi na okolje. Vsi ugotovljeni negativni vplivi se ob doslednem izvajanju omilitvenih ukrepov, ki morajo biti določeni na projektni ravni, zmanjšajo na sprejemljivo raven.

KAZALO VSEBINE

1. POVZETEK.....	2
2. UVOD.....	4
2.1 NAMEN ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA V JUŽNI PRIMORSKI	4
2.2 CILJ PRIPRAVE ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE	4
2.3 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE V OKVIRU CAMPA.....	4
2.4 SPREMEMBE PROSTORSKE ZAKONODAJE	5
2.5 PROCES PRIPRAVE ZASNOVE.....	5
3. STRATEŠKI OKVIR	6
3.1 MEDNARODNE, NACIONALNE, REGIONALNE IN LOKALNE POLITIKE TER PROGRAMI.....	6
3.1.1 Okvir Sredozemskega akcijskega načrta (Mediterranean Action Plan)	6
3.1.2 Okvir Evropske unije	7
3.1.3 Okvir razvojnih dokumentov Slovenije.....	8
3.1.4 Okvir razvojnih dokumentov Južne Primorske	14
4. ZNAČILNOSTI REGIJE.....	15
4.1 VELIKOST IN LEGA.....	15
4.2 KLJUČNI DEMOGRAFSKI TRENDI	16
4.3 KLJUČNI GOSPODARSKI TRENDI	17
4.4 KLJUČNE UGOTOVITVE O RABI PROSTORA.....	19
4.4.1 Poselitev in urbano omrežje	19
4.4.2 Prometna ureditev.....	19
4.4.3 Gospodarska javna infrastruktura.....	21
4.4.4 Krajina	23
4.5 KLJUČNE UGOTOVITVE O OKOLJU	26
4.6 PROSTORSKI RAZVOJ JUŽNE PRIMORSKE BREZ STRATEŠKEGA UKREPANJA ..	27
5. VIZIJA, CILJI IN STRATEGIJA PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE.....	29
5.1 VIZIJA	29
5.2 CILJI PROSTORSKEGA RAZVOJA	29

5.3	STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA PROSTORSKEGA RAZVOJA.....	30
6.	CILJI, ZASNOVA IN UKREPI PO PODROČJIH.....	31
6.1	POSELITEV.....	31
6.2	PROMET.....	41
6.3	KOMUNALNA INFRASTRUKTURA.....	46
6.4	KRAJINA.....	52
7.	ANALIZA SKLADNOSTI CILJEV PROSTORSKEGA RAZVOJA S CILJI STRATEŠKIH DOKUMENTOV.....	59
7.1	SKLADNOST S CILJI MEDITERANSKE STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA..	59
7.2	SKLADNOST S CILJI EVROPSKE STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA.....	61
7.3	SKLADNOST S STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE.....	61
8.	PRESOJA VPLIVOV ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE....	63
8.1	METODA PRESOJANJA VPLIVOV ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE.....	63
8.2	OKOLJSKI CILJI.....	63
8.3	POSEGANJE ZASNOVE V VARSTVENA OBMOČJA/ OBMOČJA Z OMEJITVAMI.....	68
8.4	PRESOJA VPLIVOV ZASNOVE NA OKOLJSKE CILJE	73
	Cilj Trajnostna raba naravnih virov.....	73
	Cilj Izboljšana kakovost zraka	73
	Cilj Dobro stanje voda	74
	Cilj Učinkovito ravnanje z odpadki	74
	Cilj Zmanjšana stopnja hrupa.....	74
	Cilj Ohranjena narava.....	75
	Cilj Dobri bivalni pogoji	75
	Cilj Ohranjena kulturna dediščina	75
	Cilj Učinkovit promet.....	76
8.5	SKLEPNA OCENA	76
9.	VIRI IN LITERATURA	79

2. UVOD

2.1 NAMEN ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA V JUŽNI PRIMORSKI

Namen zasnove je:

- okrepiti trajnostni prostorski razvoj na območju Južne Primorske,
- zagotoviti Strateški prostorski okvir za prednostne investicije (strateške naložbe) v Južni Primorski za obdobje od leta 2007 do 2013.

Zasnova prostorskega razvoja tako predstavlja prostorsko dopolnilo k Regionalnemu razvojnemu programu Južne Primorske (RRP) ter Državnemu razvojnemu programu za obdobje 2007-2013. Je vodilo za bodoči prostorski razvoj regije, saj podaja usmeritve za pripravo državnih in občinskih prostorskih aktov.

Prostorsko načrtovanje ter razvojno programiranje na regionalni ravni (RRP) ostajajo osnova za usmerjanje prostorskega razvoja v regiji.

2.2 CILJ PRIPRAVE ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE

Cilj je opredeliti dolgoročen model prostorskega razvoja regije, kar vključuje tako izboljšanje ekonomske konkurenčnosti regije kot kvalitete bivanja, varstvo okolja, ohranjanje narave ter trajnostno rabo naravnih dobrin, celostno ohranjanje kulturne dediščine ter varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ob krepitvi medobčinskega sodelovanja in vključevanju pogledov posameznikov in skupin prebivalstva.

Model bo nakazal pot za pospešen razvoj v odnosu do razvitejših regij v sosednji Italiji, zmanjševanje razvojnih razlik med posameznimi deli regije tako, ne da bi pri tem ogrožal zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

Ključni cilji, ki naj bi jih dosegali s pripravo zasnove, so:

- v okviru analize stanja in trendov opredeliti ključne prednosti in pomanjkljivosti dosedanjega prostorskega razvoja,
- oblikovanje vizije in zasnove prostorskega razvoja regije,
- oblikovanje regionalne zasnove razmestitve izbranih dejavnosti v prostoru, ki bo upoštevala značilnosti posameznih regionalnih območij slovenske Istre, Krasa in Brkinov,
- priprava usmeritev za prostorski razvoj, ki bodo izhodišče za strateške državne in občinske prostorske akte,
- opredelitev programa ukrepov za izvajanje zasnove, upoštevajoč možnosti za medregionalno sodelovanje s sosednjimi regijami v Sloveniji kot tudi znotraj EU (predvsem z Italijo) in regijami v državah nečlanicah EU (predvsem s Hrvaško).

2.3 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE V OKVIRU CAMP-a

Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske se izvaja v okviru projekta CAMP Slovenija (Coastal area management programme – Program upravljanja obalnega območja). CAMP Slovenija je tako usmerjen predvsem v prostorsko načrtovanje in tematike, ki so povezane s prostorskim načrtovanjem. Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske je glavni projekt v okviru CAMP-a. Posebna pozornost je posvečena prostorskim ureditvam ožjega obalnega pasu, trajnostnemu razvoju turizma, upravljanju z zavarovanimi območji narave in varstvu vodnih virov.

2.4 SPREMEMBE PROSTORSKE ZAKONODAJE

V Zakonu o urejanju prostora (ZUreP-1) (Uradni list RS, št. 110/02) je regionalna zasnova prostorskega razvoja opredeljena kot dokument usmerjanja prostorskega razvoja, ki ob upoštevanju usmeritev strategije prostorskega razvoja Slovenije in v povezavi z drugimi razvojnimi dokumenti določa zasnove z državo in občinami usklajenih prostorskih ureditev. S procesom priprave nove prostorske zakonodaje se je postopek priprave regionalne zasnove prostorskega razvoja s strani Ministrstva za okolje in prostor, Direktorata za prostor, ustavil. Glede na to, da se je projekt odvijal v okviru programa CAMP, tudi z mednarodnim sofinanciranjem, pa je bilo potrebno najti možnost za nadaljevanje in dokončanje začetega projekta. Tako se je projekt preoblikoval v Zasnovo prostorskega razvoja Južne Primorske in program ukrepov za njeno izvajanje, ki pa ni več prostorski akt, ampak strokovna podlaga za usmerjanje prostorskega razvoja v regiji in pripravo občinskih prostorskih aktov.

V zadnjem predlogu Zakona o prostorskem načrtovanju (25. 11. 2006, potrjen na 97. redni seji Vlade 16. 11. 2006) je regionalni prostorski načrt opredeljen kot medobčinski prostorski akt za izvedbo regionalnega razvojnega programa po predpisih o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Če regionalni razvojni program predvideva načrtovanje prostorskih ureditev regionalnega pomena, ki segajo na območje več občin ali imajo vpliv na območje več občin, morajo občine, ki so skupaj pripravile regionalni razvojni program, skupaj pripraviti tudi regionalni prostorski načrt.

2.5 PROCES PRIPRAVE ZASNOVE

Na osnovi strokovnih podlag, izdelanih v 1. in 2. fazi projekta Regionalna zasnova prostorskega razvoja JP regije, ki so bile izvedene ob upoštevanju aktivnosti v okviru delavnic horizontalnega projekta SPSA – Sistemska analiza in analiza perspektiv trajnostnega razvoja ter posebnih delavnic z nosilci urejanja prostora, so bili oblikovani: vizija, cilji prostorskega razvoja in strategija prostorskega razvoja.

Pred določitvijo ciljev prostorskega razvoja je bil na omenjenih delavnicah oblikovan okvirni »trend« razvojni scenarij za ponazoritev posledic brez strateških posegov. Ta scenarij je bil kasneje dopolnjen s podrobnejšimi analizami. V okviru aktivnosti SPSA je bil opredeljen tudi scenarij trajnostnega prostorskega razvoja regije.

Da bi preprečili netrajnostne rešitve oz. se izognili negativnim in neželenim posledicam so bili v nadaljevanju določeni cilji in oblikovana ustrezna strategija prostorskega razvoja.

Pripravljena je bila presoja skladnosti vizije in ciljev prostorskega razvoja v regiji s cilji nadrejenih strateških dokumentov, ki so usmerjeni v krepitev trajnostnega razvoja. Presojena je bila skladnost s cilji Mediteranske strategije trajnostnega razvoja, Evropske strategije trajnostnega razvoja, Strategije prostorskega razvoja Slovenije in Nacionalnega programa varstva okolja. Ugotovitve so predstavljene v 6. poglavju. Prostorska zasnova je v celoti skladna z Regionalnim razvojnim programom Južne Primorske 2007-2013 in je pravzaprav njegov sestavni del.

Na omenjenih osnovah je bila pripravljena Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske. Sledila je priprava predloga programa ukrepov in usmeritev za izvajanje ciljev prostorskega razvoja. Ta je bil usklajen in dopolnjen na delavnici s predstavniki občin. Pripravljena je bila presoja notranje skladnosti Zasnove, v okviru katere smo presojali skladnost ukrepov in projektov z zastavljenimi prostorskimi cilji. Ugotovitve so vključene v 5. poglavje, pregledna tabela pa je dodana v prilogi.

Na koncu smo izvedli še presojo možnih vplivov Zasnove na okolje, naravo, zdravje prebivalcev in kulturno dediščino na regionalnem nivoju.

Dokument je bil javno objavljen na spletni strani Regionalnega razvojnega centra Koper, k dopolnitvam pa so bili po elektronski pošti pozvani tudi vsi nosilci urejanja prostora. Dokument je bil dopolnjen s pripombami in priporočili članov projektne in programskega sveta projekta CAMP.

3. STRATEŠKI OKVIR

Ključni dejavniki pri oblikovanju zasnove prostorskega razvoja so:

- mednarodne, nacionalne, regionalne in lokalne politike ter programi
- gospodarski, družbeni in okoljski trendi

3.1 MEDNARODNE, NACIONALNE, REGIONALNE IN LOKALNE POLITIKE TER PROGRAMI

Ključni dokumenti, ki so bili upoštevani kot izhodišča za oblikovanje Zasnove prostorskega razvoja JP, so naslednji:

UNEP/MAP:

- Mediteranska strategija trajnostnega razvoja (Mediterranean Strategy for Sustainable Development),
- Akcijski načrt za varstvo morskega okolja in trajnostni razvoj obalnih območij Sredozemskega morja (2. faza);

Evropska unija:

- Lizbonska strategija (Growth and jobs - working together for Europe's future),
- Evropska strategija trajnostnega razvoja (EU Sustainable development Strategy),
- Evropske prostorsko-razvojne perspektive (European Spatial Development Perspective),
- 6. okoljski akcijski program (Environment 2010: Our future, Our choice' - The Sixth Environment Action Programme),
- Tematska strategija za urbano okolje;

Slovenija:

- Strategija prostorskega razvoja Slovenije,
- Državni razvojni program 2007-2013,
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012;

Regija:

- Regionalni razvojni program Južne Primorske 2007-2013.

3.1.1 Okvir Sredozemskega akcijskega načrta (Mediterranean Action Plan)

Naslov dokumenta	Cilji
Mediteranska strategija trajnostnega razvoja	<p>Prispevati h gospodarskemu razvoju na podlagi potencialov mediteranskega območja.</p> <p>Zmanjšati socialne razlike z uresničevanjem Milenijskih razvojnih ciljev (Millennium Development Goals) in krepitev kulturne identitete.</p> <p>Spremeniti netrajnostne vzorce proizvodnje in potrošnje in zagotoviti trajnostno upravljanje z naravnimi viri.</p> <p>Izboljšati upravljanje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.</p>
Akcijski načrt za varstvo morskega okolja in trajnostni razvoj obalnih območij Sredozemskega morja	<p>Zagotoviti trajnostno gospodarjenje z naravnimi morskimi in kopenskimi viri in vključitev okolja v socialni in gospodarski razvoj ter v politike rabe zemlje.</p> <p>Varovati morsko okolje in obalna območja s preprečevanjem onesnaževanja ter z zmanjševanjem in po možnosti z odpravljanjem namernega in nenamernega onesnaževanja.</p> <p>Varovati naravo ter varovati in izboljševati območja in krajine ekološke ali kulturne vrednosti.</p> <p>Prispevati k izboljšanju kakovosti življenja.</p>

3.1.2 Okvir Evropske unije

Naslov dokumenta	Cilji
Lizbonska strategija	<p>Rast konkurenčnosti na osnovi obstoječih sredstev in neizrabljenih potencialov v regiji, povezanih z obstoječo gospodarsko osnovo.</p> <p>Privlačnost, ustvarjanje novih sredstev v regiji, ki bi zagotavljala pritek naložb in znanja, predvsem za razvoj na znanju temelječega gospodarstva.</p> <p>Kakovost življenja, zagotavljanje kohezije in trajnostne skupnosti z visoko stopnjo kakovosti življenja in okolja in za razvoj obstoječih in bodočih dejavnosti.</p>
Evropska strategija trajnostnega razvoja	<p>Omejevanje podnebnih sprememb in njihovih negativnih vplivov na družbo in okolje.</p> <p>Zagotoviti, da bi prometni sistemi zadovoljevali družbenoekonomske, socialne in okoljske potrebe ob kar največjem zmanjšanju neželenih vplivov na gospodarstvo, družbo in okolje.</p> <p>Spodbujati trajnostne oblike porabe in proizvodnje.</p> <p>Izboljšati upravljanje in odpravljanje čezmernega izkoriščanja naravnih virov ob priznavanju pomena ekosistemskih storitev.</p> <p>Spodbujati javno zdravje na osnovi enakih možnosti in izboljšati varstvo pred bolezenskimi tveganji.</p> <p>Spodbujati socialno vključenost z upoštevanjem solidarnosti med in znotraj generacij in zagotavljati ter povečevati kakovost življenja državljanov kot predpogoja za trajno blagostanje posameznikov.</p> <p>Aktivno spodbujati trajnostni razvoj po vsem svetu in zagotoviti skladnost notranje in zunanje politike Evropske unije s svetovnim trajnostnim razvojem in upoštevati mednarodne obveznosti.</p>
Evropske prostorsko-razvojne perspektive (European Spatial Development Perspective)	<p>razvoj uravnoteženega in policentričnega sistema mest za vzpostavitev novega odnosa med urbani in podeželskimi območji</p> <p>Policentričen in uravnotežen prostorski razvoj v EU. Dinamična, privlačna in konkurenčna mesta in urbanizirane regije.</p> <p>Avtohton razvoj, raznolika in produktivna kmetijska območja. Odnosi med mestnimi in kmetijskimi območji.</p> <p>zagotavljanje enakopravnega dostopa do infrastrukture in znanja</p> <p>Integralni pristop za boljše prometne povezave in dostop do znanja.</p> <p>Model policentričnega razvoja: podlaga za boljšo dostopnost. Učinkovita in trajnostna uporaba infrastrukture.</p> <p>preudarno upravljanje in ohranjanje narave in kulturne dediščine</p> <p>Naravna in kulturna dediščina kot razvojna prednost. Varstvo in razvoj naravne dediščine. Gospodarjenje z vodnimi viri - poseben izziv za prostorski razvoj.</p> <p>Ustvarjalno gospodarjenje s kulturnimi krajinami. Ustvarjalno gospodarjenje s kulturno dediščino.</p>

Naslov dokumenta	Cilji
6. okoljski akcijski program (Environment 2010: Our future, Our choice' - The Sixth Environment Action Programme)	<p>Ustaliti koncentracije toplogrednih plinov v zraku na stopnji, ki ne bo povzročala nenaravnih sprememb zemeljskega podnebja.</p> <p>Zaščititi in ponovno vzpostaviti delovanje naravnih sistemov in zaustaviti izgubljanje biotske raznovrstnosti v Evropski uniji in vsem svetu.</p> <p>Varovati tla pred erozijo in onesnaženjem.</p> <p>Doseči kakovost okolja, kjer stopnja umetnih onesnaževal, vključno z različnimi sevanji, ne bi imela škodljivih vplivov oz. predstavljala tveganja za človekovo zdravje.</p> <p>Zagotoviti, da izkoriščanje obnovljivih in neobnovljivih virov energije ne bi preseglo nosilne sposobnosti okolja. Prenehati povezovati gospodarsko rast z večjo izrabo virov in preprečevati ustvarjanje odpadkov.</p>
Tematska strategija za urbano okolje	<p>Prispevati k boljši kakovosti življenja s celostnim pristopom, pri čemer se osredotoči na urbana območja.</p> <p>Prispevati k visoki kakovosti življenja in socialni blaginji državljanov z zagotavljanjem okolja, v katerem stopnja onesnaženosti ne vpliva škodljivo na zdravje ljudi in okolje, ter s spodbujanjem trajnostnega urbanega razvoja.</p> <p>4 prednostne teme:</p> <p>trajnostno upravljanje urbanih območij, trajnostni urbani transport, trajnostna urbana gradnja, trajnosti urbanizem.</p>

3.1.3 Okvir razvojnih dokumentov Slovenije

Naslov dokumenta	Cilji
Državni razvojni program 2007-2013	<p>Razvojno-investicijske prioritete</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast, • učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta, • učinkovita in cenejša država, • moderna socialna država in večja zaposlenost ter • povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja. <p>Cilji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povečati obseg domačih in tujih naložb v gospodarstvu in podjetništvu, spodbujati internacionalizacijo slovenskih podjetij za povečanje konkurenčnosti, • povečati ponudbo in prilagoditi terciarno izobraževanje, raziskave in razvoj potrebam gospodarstva za globalno konkurenčnost podjetij, proizvodov in storitev, • zvišati kakovost in učinkovitost storitev države in znižati javne izdatke z izločitvijo storitev, ki se lahko zagotavljajo na trgu, iz proračunov, • izboljšati prilagodljivost trga dela, zmanjšati družbeno izključenost in socialno ogroženost, • zagotoviti visoko kakovost življenja, ki temelji na razvoju kulture in nacionalne identitete, skladnejšem razvoju regij, varnosti, gospodarjenju s prostorom in trajnostni mobilnosti ter izboljšani kakovosti okolja in ustrezni komunalni infrastrukturi.

Naslov dokumenta	Cilji
Strategija prostorskega razvoja SLO	<p>Racionalen in učinkovit prostorski razvoj</p> <p>1.1 Usmerjanje dejavnosti v prostoru na način, da ustvarjajo največje pozitivne učinke za prostorsko uravnotežen in gospodarsko učinkovit razvoj, socialno povezanost in kakovost naravnega in bivalnega okolja.</p> <p>1.2 Zagotavljanje racionalne rabe prostora in varnosti prebivalstva z ustreznim načrtovanjem, večnamensko rabo in povezovanjem sektorjev.</p> <p>1.3 Izboljševanje negativnih stanj v prostoru s prostorskimi in okoljskimi ukrepi.</p> <p>Razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij</p> <p>2.1 Spodbujanje razvoja središč nacionalnega in regionalnega pomena kot središč regionalnih območij.</p> <p>2.2 Spodbujanje funkcijske in infrastrukturne povezanosti mest in drugih naselij.</p> <p>2.3 Zagotavljanje povezanosti urbanih naselij in njihovih zaledij z učinkovitejšo mobilnostjo, podprto z javnim potniškim prometom.</p> <p>Večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru</p> <p>3.1 Razvoj regionalnih razvojnih con za proizvodne in storitvene dejavnosti.</p> <p>3.2 Učinkovito razmeščanje dejavnosti v naseljih z upoštevanjem lokacijskih možnosti in omejitev.</p> <p>3.3 Zagotavljanje zadostnih količin različnih stanovanj v urbanih naseljih.</p> <p>Kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij</p> <p>4.1 Varna, socialno pravična, vitalna, zdrava in urejena mesta ter druga naselja.</p> <p>4.2 Zagotavljanje kvalitete bivalnega okolja z vključevanjem kulturne dediščine v urejanje, prenavo in oživljanje mest in drugih naselij.</p> <p>4.3 Zagotavljanje kvalitete bivalnega okolja z ustrežno in racionalno infrastrukturno opremljenostjo, z razvito mrežo gospodarskih in storitvenih dejavnosti ter dostopnostjo do družbene javne infrastrukture.</p> <p>4.4 Zagotavljanje ustrežne vodooskrbe prebivalcem na celotnem območju Slovenije.</p> <p>4.5 Zagotavljanje varstva ljudi, premoženja, kulturne dediščine in okolja z ustreznim varstvom pred naravnimi in drugimi nesrečami.</p> <p>Skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi</p> <p>5.1 Skladen razvoj regionalnih območij.</p> <p>5.2 Povezanost obmejnih urbanih in drugih območij.</p> <p>5.3 Skladen razvoj drugih območij s podobnimi ali skupnimi razvojnimi možnostmi in/ali problemi (obalna in hribovita, zavarovana in za zavarovanje predvidena območja, ogrožena zaradi naravnih procesov, širša mestna območja ipd.).</p> <p>Medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij</p> <p>6.1 Izkoriščanje prostorskega potenciala podeželja za razvoj raznolikih gospodarskih dejavnosti na podeželju.</p> <p>6.2 Dopolnjevanje funkcij mesta in podeželja z razvojem dopolnjujočih dejavnosti.</p> <p>Povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi</p>

7.1 Boljša povezanost prometnih infrastrukturnih omrežij z evropskimi prometnimi koridorji.

7.2 Boljša povezanost elektro in drugih energetske omrežij z omrežji sosednjih držav.

7.3 Izboljšanje telekomunikacijskih omrežij z zagotavljanjem pokritosti celotnega omrežja ter navezovanje na mednarodna telekomunikacijska omrežja.

Preudarna raba naravnih virov

8.1 Varčna in večnamenska raba tal in virov.

8.2 Smotrna raba prostora za urbanizacijo in nadzor nad širjenjem urbanih območij.

8.3 Ohranjanje pridelovalnega potenciala tal za kmetijsko rabo.

8.4 Uravnovežena oskrba z mineralnimi surovinami.

8.5 Razmeščanje dejavnosti tako, da se zagotovi ravnovesje med možnostmi oskrbe in potrebami po vodi.

8.6 Spodbujanje rabe obnovljivih virov, kjer je to prostorsko sprejemljivo.

Prostorski razvoj usklajen s prostorskimi omejitvami

9.1 Usmerjanje prostorskega razvoja izven območij, ki jih ogrožajo naravne ali druge nesreče.

9.2 Preusmerjanje obstoječih dejavnosti izven območij, ki so ogrožena zaradi naravnih ali drugih nesreč, oziroma izboljševanje zaščite pred posledicami naravnih in drugih nesreč.

Kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti

10.1 Spodbujanje ohranjanja in razvoja kulturne raznovrstnosti kot osnove za kakovostno nacionalno prostorsko prepoznavnost, kvalitetno bivalno okolje in socialno vključenost.

10.2 Zagotavljanje dostopnosti do dediščine in s tem povečanje identifikacijskih, vzgojnih in gospodarskih potencialov ter njena trajnostna raba.

Ohranjanje narave

11.1 Spodbujanje ohranjanja biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in naravnih procesov kot bistvenih sestavin kakovostnega naravnega okolja.

11.2 Zagotavljanje ustrezne vključitve biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot v gospodarjenje z naravnimi viri in prostorom.

11.3 Vzpostavitev omrežja posebnih varstvenih območij in zavarovanih območij.

Varstvo okolja

12.1 Vključenost posameznih sestavin varstva okolja v načrtovanje prostorskega razvoja dejavnosti.

12.2 Zagotavljanje komunalne opremljenosti obstoječih in novih zemljišč za gradnjo (vodovod, kanalizacija, čistilne naprave, sistemi ogrevanja in klimatizacije).

12.3 Racionalno ravnanje s komunalnimi in drugimi odpadki.

Naslov dokumenta	Področje	Cilji
Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012	podnebne spremembe	<p>Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 8 % v obdobju 2008-2012 glede na leto 1986, med drugim z dosegom naslednjih področnih ciljev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 12 % delež obnovljivih virov energije v celotni energetski oskrbi države do leta 2010; - zmanjšanje energetske intenzivnosti (za 30 % do leta 2015 v primerjavi z letom 2000); - 2 % delež biogoriv v prometu do leta 2005 in 5,75 % do leta 2010; - 16 % delež SPTE do leta 2012 v proizvodnji električne energije; - 30 % nižja poraba energije v novih stavbah in možnost znižanja porabe energije v javnem sektorju za 15 %. <p>(Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov).</p>
	narava in biotska raznovrstnost	<p>Ohranjanje visoke stopnje biotske raznovrstnosti in zaustavitev upadanja biotske raznovrstnosti do leta 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranitev oz. doseganje ugodnega stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov; - ohranitev oz. doseganje ugodnega stanja (obsega in kvalitete) habitatov vrst in habitatnih tipov, za katere so opredeljena območja, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti (ekološko pomembnih območij, območij Natura 2000, Ramsarskih lokalitet); - učinkovito in usklajeno ohranjanje narave v zavarovanih območjih z upravljavskimi načrti in drugimi ukrepi; - dvig standarda vseh ravnanj z živalmi prostoživečih vrst; - zagotovitev trajnostne rabe sestavin biotske raznovrstnosti ter sonaravno poseganje v naravno okolje. <p>- ohranitev lastnosti, zaradi katerih so deli narave opredeljeni za naravno vrednoto določene zvrsti ter v največji možni meri tudi vseh drugih lastnosti;</p>
	varstvo naravnih vrednot	<ul style="list-style-type: none"> - obnovitev poškodovanih oz. uničenih naravnih vrednot; - zagotovitev rabe naravnih vrednot na način, ki jih ne ogroža; - zagotovitev ex-situ varstva naravnih vrednot, katerih ohranjanje v naravi na mestu nahajališča ni možno.
	kakovost življenja	<p>prispevati k visoki ravni kakovosti življenja in socialni blaginji državljanov z zagotavljanjem okolja, v katerem raven onesnaženosti ne učinkuje škodljivo na zdravje ljudi in okolje in z vzpodbujanjem trajnostnega razvoja v mestih;</p>
varstvo voda	<p>Dobro stanje voda do leta 2015</p> <ul style="list-style-type: none"> - doseganje izboljšanja stanja kakovosti podzemnih voda (doseganje padajočih trendov vsebnosti nitratov v podzemnih vodah na vseh vodonosnikih in znižanje deleža merilnih mest, kjer je mejna vrednost presežena pogosto (25 – 50 %) ali zelo pogosto (več kot 50 %) in doseganje mejnih vrednosti za nitrate v pitni vodi v skladu pravilnikom o pitni vodi; - doseganje izboljšanja stanja podzemnih voda in doseganje mejnih vrednosti za pesticide v pitni vodi ter virih pitne vode, skladno s pravilnikom o pitni vodi; - zmanjšati nevarnost in tveganje uporabe pesticidov na okolje in vodno okolje; - izboljšati kontrolo uporabe pesticidov; - zamenjava nevarnih aktivnih sestavin pesticidov z manj nevarnimi; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - promocija kmetovanja ob zmanjšani uporabi pesticidov ali brez njihove uporabe; - transparenten sistem monitoringa in poročanja o uspehih doseganja ciljev in razvoj ustreznih kazalcev; - zagotavljanje ustreznega zbiranja, odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda; - ustavitev oziroma postopno odpravljanje odvajanja emisij ali uhajanja prednostno nevarnih snovi; - preprečevanje onesnaževanja ali druge vrste obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost ali količinsko stanje vodnega telesa ali njegovega dela, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo ali za proizvodnjo pijač; - ohranjanje kakovosti kopalnih voda ter preprečevanje onesnaževanja ali druge vrste obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na stanje vodnega telesa ali njegovega dela, ki je določeno kot območje kopalne vode, ali na zdravstveno ustreznost kopalne vode na območju kopalne vode; - ohranjanje kakovosti voda, da se omogoči življenje pomembnih vrst sladkovodnih rib;
raba vode	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjanje kakovosti voda, da se omogoči življenje in rast morskih školjk in morskih polžev; - zaščita in ohranjanje morskega okolja; - zagotavljanje vodnih količin za vodooskrbo prebivalcev s pitno vodo ter postavitve instrumentov za določanje ekonomske cene vode;
urejanje voda	<ul style="list-style-type: none"> - izboljšanje razpoložljivosti vodnih količin za rabo ter stanje voda in pripadajočih ekosistemov; - zmanjšanje ogroženosti pred poplavami;
varstvo zraka	<p>Doseganje mejnih oz. ciljnih vrednosti po območjih (4 območja in 2 poseljeni območji – aglomeraciji) za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - NO_x do 2010, - SO₂ in PM10 do 2005, - NO₂ in Pb do 2010, - CO do 2005, - benzen in ozon do 2010. <p>Zmanjšanje nacionalnih emisij za SO₂, NO_x, HOS in NH₃ do leta 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SO₂ – z 71 kt v letu 2002 na 27 kt do leta 2010, - NO_x – z 60 kt v letu 2002 na 45 kt do leta 2010, - HOS – z 48 kt na 40 kt v 2010 (38 kt v letu 2002), - NH₃ – na 20 kt v 2010 (19 kt v letu 2002).
hrup	<p>Določitev stopnje izpostavljenosti prebivalstva okoljskemu hrupu (izdelava strateških kart hrupa in načrtovanje ukrepov za zmanjšanje hrupa) ter informiranje javnosti o izpostavljenosti hrupu.</p>
urbano okolje	<p>Postavitve dolgoročne, enotne in celovite politike za izboljšanje kakovosti življenja v urbanih območjih s kazalci in oživitve mest tako, da postanejo atraktivna za prebivalce, ne škodujejo zdravju in zagotavljajo visoko kakovost življenja.</p>
odpadki in ind. onesnaževanje	<p>Ravnanje z odpadki in poraba obnovljivih in neobnovljivih naravnih virov, ki omogočajo trajnostno proizvodnjo in potrošnjo, pripomorejo k zmanjševanju onesnaženja okolja in porabe energije tako, da ne preseže nosilne zmogljivosti okolja.</p>

	odpadki	<ul style="list-style-type: none"> - v postopke pred odstranjevanjem odpadkov usmeriti vsaj 65 % ali več od nastalih količin komunalnih odpadkov in jih (v neto iznosu) snovno izrabiti vsaj 42 % ali več, - izločiti vse kuhinjske odpadke in jih biološko predelati, - obdelati preostanke odpadkov tako, da vsebnost skupnega organskega ogljika (TOC) ne bo presežala 5 %, - termično obdelati preostanke odpadkov, kjer mejne vrednosti 5 % TOC z drugimi postopki ni mogoče doseči in tiste organske odpadke pri katerih je taka obdelava nujna, - zmanjšati količine odloženih biorazgradljivih odpadkov od 47 % v strukturi odloženih odpadkov na 16% do leta 2013 ali 2015, oziroma v povprečju 5 % letno, - zmanjšati potencial nastajanja in emisij toplogrednih plinov za 1162 kt CO2 ekvivalentov do leta 2012; - nadaljevanje trenda zmanjševanja nastajanja količin nevarnih odpadkov in sicer od 5 do 10 % na letni ravni, - izboljšanje in racionalizacija ravnanja z nevarnimi odpadki z boljšim izkoristkom domačih obstoječih zmogljivosti oziroma vzpostavitvev in delovanje mreže objektov in naprav, tj. centrov za ravnanje z nevarnimi odpadki,
	nevarni odpadki	<ul style="list-style-type: none"> - zagotavljanje dokončnega odstranjevanja nevarnih odpadkov, kadar domače zmogljivosti ne obstajajo, v okviru infrastrukture znotraj EU, - doseganje vsaj 1 kg zbranih nevarnih frakcij na leto na prebivalca v naslednjih letih v okviru izvajanja občinskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki; - postavitvev zbiralnic za ločene frakcije komunalnih odpadkov na vsakih 500 prebivalcev v strnjenih območjih poselitve, - postavitvev zbirnih centrov za zbiranje ločenih frakcij komunalnih odpadkov po prinašalnem sistemu praviloma v vsaki občini, na vsakem območju strnjene poselitve z več kot 8.000 prebivalci in v večjih poselitvenih aglomeracijah na vsakih 80.000 prebivalcev,
	komunalni odpadki	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitvev zbiralnic nevarnih frakcij komunalnih odpadkov na vsakem območju strnjene poselitve z več kot 25.000 prebivalci in v večjih poselitvenih aglomeracijah na vsakih 60.000 prebivalcev, - vzpostavitvev dopolnilnega sistema zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov s premičnimi zbiralnicami, - vzpostavitvev sistema zbiranja organskih kuhinjskih odpadkov iz gostinstva in gospodinjstev ter njihove biološke predelave, - zagotavljanje biološke predelave bioloških kuhinjskih odpadkov iz gospodinjstev v hišnih kompostnikih, malih komunalnih kompostarnah na območjih poselitve z več kot 10 prebivalci/ha in več kot 500 prebivalci ter prevzemanje in zagotavljanje biološke predelave na gosteje poseljenih in večjih območjih;
	odlagališča	<ul style="list-style-type: none"> - sanacija odlagališč komunalnih odpadkov, ki se bodo v okviru regijskih konceptov ravnanja s komunalnimi odpadki zaprla do leta 2008 ter sanacija drugih starih bremen;
	gradbeni odpadki	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitvev in delovanje učinkovitega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki (v obdobju do leta 2008);

	izrabljena motorna vozila	<ul style="list-style-type: none"> - zagotoviti enotni sistem zbiranja na celotnem območju RS in 100 % zajem izrabljenih motornih vozil, - doseganje deležev ponovne uporabe, predelave in reciklaže (85 % do konca leta 2006 in 95 % do konca leta 2014) ter odprava starih bremen, - ustrezno ravnanje z nevarnimi snovmi;
	avtomobilске gume	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev enotnega sistema zbiranja izrabljenih avtomobilskih gum na celotnem območju Slovenije, - preprečevanje neustreznega odlaganja, - hkratno zagotavljanje različnih možnosti predelave in odstranjevanja;
	električna in elektronska oprema	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev sistema zbiranja odpadne električne in elektronske opreme na celotnem območju Slovenije vključno z nadgradnjo sistema zbiranja ločenih frakcij komunalnih odpadkov, - izločanje nevarnih snovi in ustrezno ravnanje z njimi, - do konca leta 2007 zbrati najmanj 4 kg na prebivalca/leto, - doseči deleže ponovne uporabe, predelave in reciklaže do konca leta 2007 in sicer 50 % za male gospodinjске pripomočke in 75 % za velike gospodinjске naprave;
	industrijsko onesnaževanje	<ul style="list-style-type: none"> - zmanjševanje onesnaženja okolja in porabe energije v velikih industrijskih obratih; - preprečiti večje nesreče z nevarnimi snovmi in zmanjšati njihove posledice.

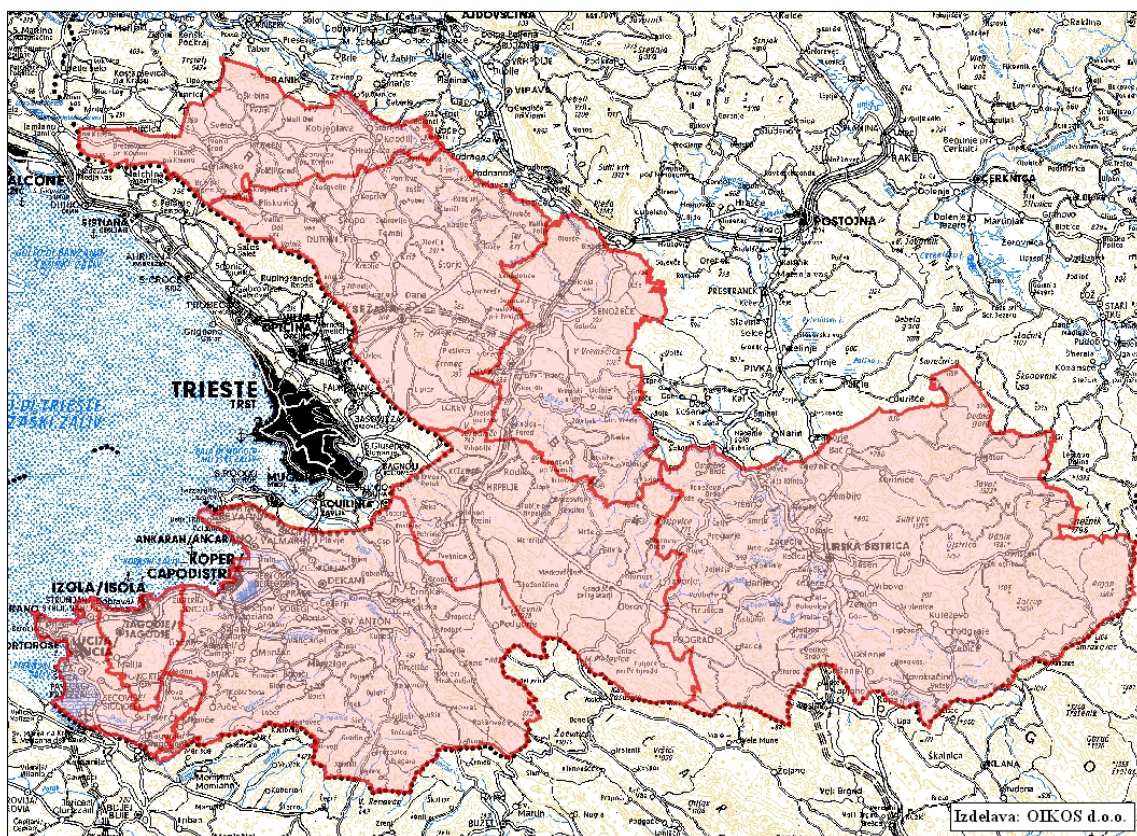
3.1.4 Okvir razvojnih dokumentov Južne Primorske

Naslov dokumenta	Cilji
Regionalni razvojni program Južne Primorske 2007-2013	Dolgoročna cilja regije 1. Regija bo do konca leta 2013 povečala dodano vrednost na prebivalca na 20.000 EUR in tako zmanjšala zaostanek za sosednjo italijansko regijo Furlanijo-Julijsko krajino. 2. Regija bo do konca leta 2013 dokončala vzpostavljjanje osnovne okoljske infrastrukture za ravnanje z odpadki, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrbo s pitno vodo in trajnostno mobilnost.
	Gospodarstvo 1. Višja dodana vrednost na enoto proizvoda/storitve 2. Več delovnih mest
	Človeški viri 1. Usklajevanje izobraževanja in raziskovanja s potrebami gospodarstva 2. Zagotovljene kakovostne družbene storitve 3. Družba znanja za inovativnost in trajnostni razvoj
	Podeželje, kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo 1. Višja dodana vrednost proizvodov/storitev 2. Ohranjeno število prebivalstva na podeželju 3. Razvoj podeželja na osnovi trajnostnih oblik kmetijstva, gozdarstva in turizma
	Okolje in okoljska infrastruktura 1. Manjši vplivi na okolje in naravo 2. Učinkovite javne storitve 3. Regionalne podporne aktivnosti 4. Skupno reševanje nalog regionalnega pomena

4. ZNAČILNOSTI REGIJE

4.1 VELIKOST IN LEGA

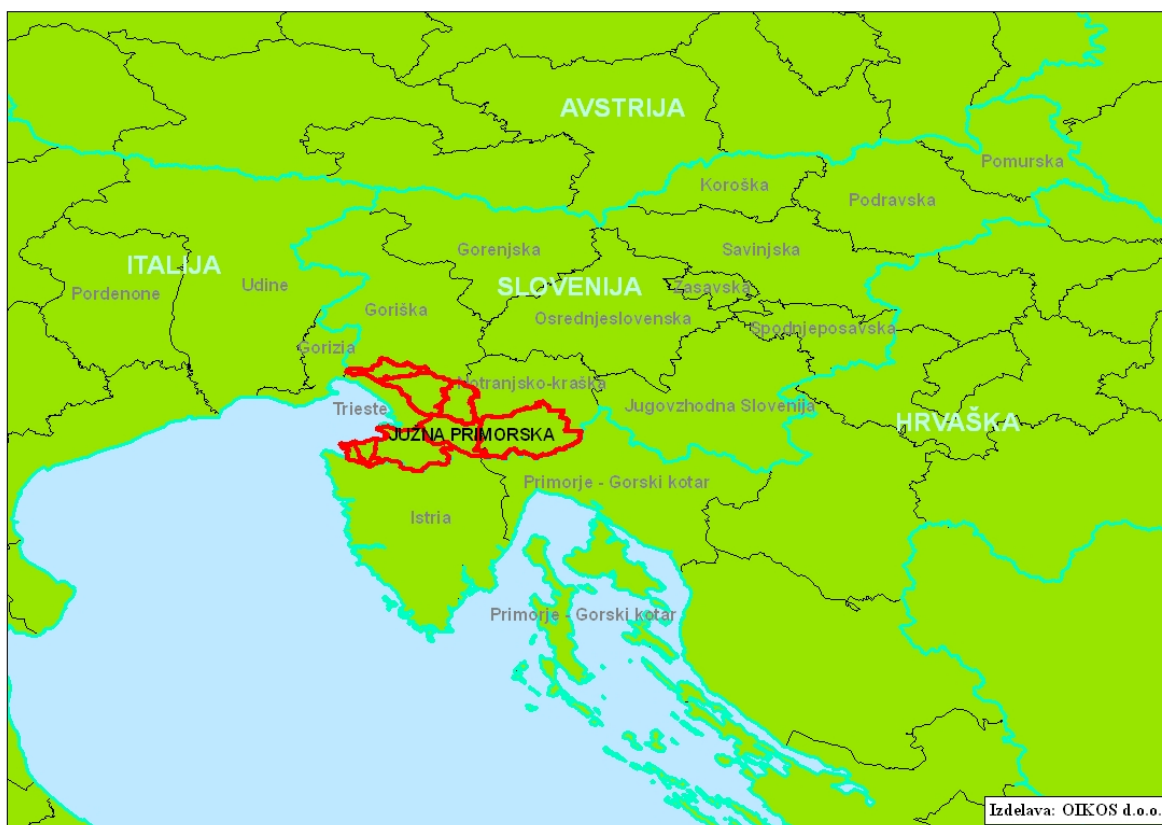
Območje Južne Primorske meri 1.524 km² oz. 7,5 % površine Slovenije, zajema pa 6 % celotnega slovenskega prebivalstva. Območje obsega občine slovenske Istre – Koper, Izola, Piran ter občine na območju Krasa in Brkinov – Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Ilirska Bistrica. Gre za občine, ki sestavljajo Obalno-kraško statistično regijo in občino Ilirska Bistrica, ki spada v Notranjsko-kraško statistično regijo.

Slika 1: Južna Primorska

Regija zavzema jugozahodni del Slovenije in meji tako na Italijo kot na Hrvaško. Na regionalni ravni Južna Primorska na zahodu meji na Furlanijo - Julijsko krajino, na jugu pa na hrvaški županiji Istra in Primorje-Gorski Kotar. Znotraj meja Slovenije Južna Primorska na severu meji na Goriško regijo, na vzhodu pa na Notranjsko-kraško regijo.

V primerjavi s slovenskimi statističnimi regijami bi območje razvojne regije Južne Primorske lahko šteli med manjše regije, ki pa je po različnih socio-ekonomskih kazalnikih blizu slovenskega povprečja ali ga celo presega. Območje je podpovprečno poseljeno, saj dosega gostota poselitve okoli 80 % slovenskega povprečja, vendar je poseljenost daleč najgostejša v slovenski Istri, kjer presega povprečno poseljenost regije za več kot dvakrat. Kras s povprečno 34 prebivalci na km² in občina Ilirska Bistrica s 30 prebivalci na km² pa sodita med najredkeje poseljene dele Slovenije.

Slika 2: Južna Primorska in sosednje regije (vir: Eurogeographics, 2005)

Glavne naravne značilnosti so menjavanje flišnih in apneniških kamnin, submediteransko podnebje, predvsem pa obmorska lega, ki je omogočila razvoj turizma in prometa. Gre namreč za edino slovensko regijo, ki leži ob morju in s 46,6 km obale za Slovenijo predstavlja nekakšno "okno v svet". Značilna je poselitve v tesno zgnetenih gručastih naseljih, v zadnjih desetletjih pa je vse bolj izrazit pojav litoralizacije – proces zgoščanja prebivalstva in dejavnosti v ozkem obalnem pasu. Regijo bi lahko razdelili na tri dele; na obalni oz. slovensko Istro, Kras in Brkine. Območja se tako po naravnih kot družbenih in okoljskih značilnostih razlikujejo, kar je v nadaljevanju (kjer je to potrebno) tudi izpostavljeno.

4.2 KLJUČNI DEMOGRAFSKI TRENDI

- Prebivalstvo v regiji raste hitreje od slovenskega povprečja, kar je predvsem posledica močnih priselitev. Naravni prirastek pa je konstanto negativen, kar z vidika demografskih napovedi nikakor ni ugodno.
- Na obalnem delu Južne Primorske število prebivalcev raste hitreje kot v zaledju, kar je v skladu s splošnim pojavom litoralizacije – poselitvenim pritiskom na obalna območja.
- Prebivalstvo Južne Primorske se stara, še posebno v kraško-brkinskem delu. Po demografskih napovedih naj bi v Obalno-kraški regiji delež mladih do 15. leta v letu 2014 padel na 12,6 %, delež delovno sposobnega prebivalstva pa bo znašal 70,5 %, kar trenutno še ne pomeni bistvenih sprememb glede na sedanje stanje. Podobni demografski trendi se bodo nadaljevali, obenem pa se bo povečeval razkorak med obalnim in kraško-brkinskim delom regije.
- Glede na napovedi demografskih gibanj za Obalno-kraško statistično regijo je pričakovati upadanje števila prebivalstva v Obalno-kraški regiji, neugodna starostna struktura in staranje prebivalstva pa se bosta še poslabševala. Leta 2002 so bile izračunane projekcije prebivalstva za obdobje od leta 2001 do 2022 (dr. Lojze Gosar: Projekcije prebivalstva občin Južne Primorske regije). Projekcija prebivalstva, ki upošteva koeficiente rodnosti iz leta 1999, predvideva znaten upad števila prebivalcev v regiji, od 115.420 v letu 2001 na 101.423 v letu 2022 (indeks 87,9). Za

to, da bi se ob leta 1999 zatečenem koeficientu rodnosti ohranilo število prebivalcev iz leta 2001, je potrebno računati na stalno in močno doseljevanje v regijo. Ohranjanje števila prebivalcev na podlagi naravne rasti bi bilo mogoče tudi ob koeficientu rodnosti, kot je bil v regiji zabeležen leta 1980. Ob predpostavki koeficienta rodnosti iz leta 1999 in brez doseljavanja bi se tudi zvišal indeks staranja prebivalstva (v posameznih občinah bil indeks v razponu od 174 (občina Komen) in 207 (občina Izola).

- Trend podaljševanja pričakovane dolžine življenja se bo glede na projekcije prebivalstva za Obalno–kraško regijo nadaljeval. Ob predpostavki, da se vrednosti za Južno Primorsko posebej ne razlikujejo, lahko pričakujemo, da bo pričakovano trajanje življenja po različnih scenarijih znašalo leta 2025 za ženske med 85 in 85,9 let in za moške med 76,6 in 78 let.
- Izobrazbena struktura delovno aktivnega prebivalstva se izboljšuje, število študentov pa konstantno raste. Obalno-kraška regija ima nadpovprečno število študentov, vključenih v dodiplomski študij, v obdobju od leta 1991 do 2000 pa je bila prav ta regija tista (poleg Notranjsko-kraške), kjer se je delež študentov v generaciji od 20–24 let najhitreje povečeval.

KAZALNIKI¹

- **Gostota prebivalstva/km²,**
- **Število članov na gospodinjstvo,**
- **Indeks staranja prebivalcev,**
- **Število študentov na 1000 prebivalcev,**
- **Delež prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo,**
- **Delež prebivalcev z dostopom do interneta (v %).**

4.3 KLJUČNI GOSPODARSKI TRENDI

- Ob predpostavki, da vrednosti za Južno Primorsko niso bistveno drugačne od podatkov za Obalno-kraško statistično regijo, lahko ugotovimo, da BDP presega slovensko povprečje in da po kratkem obdobju upadanja zopet narašča.
- Južna Primorska izkazuje močno usmerjenost v storitveni sektor (trgovina, promet in nepremičnine, najem ter poslovne storitve, turizem), saj dobre tri četrtine bruto dodane vrednosti ustvari v storitvenih dejavnostih. Po deležu jim sledijo industrija, gradbeništvo in kmetijske dejavnosti.
- Stopnja formalne (registrirane) zaposlenosti narašča, kot tudi število delovnih mest, ki narašča celo hitreje od državnega povprečja. Krepi se zaposlenost v storitvenih dejavnostih (še posebej v obalnih občinah) in pričakovati je hitrejše rast zaposlenosti v storitvenih in upad v kmetijskih dejavnostih, predvsem na območju Krasa in Ilirske Bistrice.
- Območje Južne Primorske ima podpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti, tudi strukturna brezposelnost se je po letu 2001 nekoliko zmanjšala. Primanjkuje predvsem delovnih mest za visoko izobražene iskalce zaposlitve. Delež žensk med brezposelnimi je v povprečju padel pod slovensko povprečje in se znižuje. Delež mladih iskalcev zaposlitve (do 25. leta starosti) se na območju Južne Primorske zmanjšuje nekoliko počasneje kot v povprečju v Sloveniji, delež brezposelnih, starih nad 40 let pa je še vedno nadpovprečen.
- Ekonomska moč prebivalstva Južne Primorske, merjena z osnovo za dohodnino na prebivalca, presega slovensko povprečje in narašča. Višina osnove za dohodnino na prebivalca je za območje Južne Primorske nadpovprečna, a se razlika do slovenskega povprečja postopoma zmanjšuje. Trend konstantne rasti povprečne bruto plače je bil med letoma 1996 in 2004 prisoten v vseh občinah Južne Primorske, kljub vsemu pa je povprečna bruto plača na zaposlenega še vedno pod slovenskim povprečjem.
- Značilna je velika razlika v poslovanju gospodarskih družb med občinami v slovenski Istri ter kraškimi in brkinskimi občinami. Čeprav so rezultati poslovanja v družbah s kraškega območja

¹ Vrednosti kazalnikov so navedene v tabelah v prilogi, na tem mestu pa je naveden le seznam izbranih kazalnikov.

sicer slabši od rezultatov podjetij v obalnih občinah, pa nekateri kazalci kažejo, da se nekoliko izboljšujejo. 80 % gospodarskih družb Južne Primorske deluje v obalnih občinah, ki zaposlujejo okoli 77 % vseh delavcev gospodarskih družb.

- Število zaposlenih v gospodarskih družbah Južne Primorske že dlje časa upada, predvsem ker so gospodarske družbe manjše kot v povprečju v Sloveniji. Po višini sredstev na zaposlenega območje presega slovensko povprečje, gospodarske družbe pa poslujejo z dobičkom. Tako ekonomičnost poslovanja kot ekonomska moč gospodarstva Južne Primorske sta na splošno podpovprečni, kar velja tudi za investicijsko aktivnost. Svojo usmerjenost v izvoz regija izkazuje z nadpovprečnim deležem čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih. Vendar se izvozna usmerjenost obalnega dela zmanjšuje, zalednega pa povečuje. Kaže se močna koncentracija gospodarske aktivnosti v gospodarskih družbah obalnih občin Južne Primorske, kjer še posebej izstopa občina Koper.
- Investicijska aktivnost gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti Južne Primorske, merjena z deležem izdatkov za investicije v sredstvih, je nadpovprečna, če jo primerjamo z investicijsko aktivnostjo gospodarskih družb vsega gospodarstva Južne Primorske, obenem pa pod slovenskim povprečjem celotnega gospodarstva.
- Produktivnost dela (dodana vrednost na zaposlenega) izračunana za celotno Južno Primorsko je leta 2004 znašala 6.966.000 SIT in je nad slovenskim povprečjem (6.675.000 SIT). Značilne so velike razlike v produktivnosti dela med gospodarskimi sektorji in tudi med občinami. Najvišja produktivnost dela je v predelovalnih dejavnostih, produktivnost dela v gostinstvu in turizmu je pod regijskim povprečjem. Med občinami ima najvišjo produktivnost dela občina Koper, najnižjo pa občina Divača.
- Regija je zelo zanimiva za raznovrstne investicije v prostoru. Glavna gospodarska dejavnost, ki ima hkrati tudi največje težnje po rabi prostora je turizem. Umeščanje novih dejavnosti v prostor že povzroča konflikte med različnimi porabniki prostora.
- Turistični trendi:
  - velika razvitost in koncentracija, množični turizem na Obali,
  - rast števila turistov in turističnih nočitev,
  - močni, vendar slabše poudarjeni naravni in krajinski potenciali na območju Krasa, izkoriščeni skoraj izključno le na treh točkah (Lipica, Štanjel, Škocjanske jame),
  - območja z manjšimi potenciali ter slabo ali sploh nerazvito turistično in pristočasno infrastrukturo na območju Ilirske Bistrice, Brkinov in v zalednem delu slovenske Istre.

KAZALNIKI

- **BDP na prebivalca (v EUR),**
- **Produktivnost dela (dodana vrednost na zaposlenega v 1.000 sit),**
- **Osnova za dohodnino na prebivalca,**
- **Povprečna bruto plača,**
- **Delovno aktivno prebivalstvo,**
- **Število podjetij po občinah,**
- **Struktura in število subjektov po dejavnosti,**
- **Velikost gospodarskih družb po sektorjih,**
- **Produktivnost po sektorjih - Ddodana vrednost na zaposlenega (v 1.000 sit),**
- **Investicijska aktivnost po sektorjih - Nneto investicije (v 1.000 sit),**
- **Prihodi turistov,**
- **Število turističnih postelj,**
- **Število turističnih nočitev,**
- **Zasedenost turističnih kapacitet,**
- **Povprečna doba bivanja (v dnevih),**
- **Površina plaže (v m²) na kopalca,**
- **Zadovoljstvo prebivalcev z učinki turizma,**
- **Zadovoljstvo turistov,**
- **Število gostinskih obratov.**

4.4 KLJUČNE UGOTOVITVE O RABI PROSTORA

4.4.1 Poselitev in urbano omrežje

- Na eni strani dobro organizirano urbano omrežje, na drugi neuravnoteženost urbanega sistema s težiščem na območju slovenske Istre in pomanjkanjem ustreznih središč na območju občine Ilirska Bistrica.
- V obalnem pasu slovenske Istre se kopičijo različne dejavnosti, infrastrukturno opremljanje prostora, kar povzroča vedno večji priliv prebivalstva in težnje po gradnji stanovanjskih in drugih objektov. To območje je glede na celotno površino regije majhno. Na preostalem, bistveno večjem delu regije, ki obsega zaledje obale v slovenski Istri, na Krasu in v Brkinih pa se srečujejo z mnogovrstnimi strukturnimi problemi.
- Dobra dostopnost do večjih urbanih središč in povezanost regije s širšim prostorom (avtocesta), slabša prometna dostopnost do bolj oddaljenih podeželskih območij (slabe regionalne in lokalne povezave, slabo vzdrževane ceste).
- Razvita urbana središča (predvsem v slovenski Istri), slaba povezanost in sodelovanje med mesti in podeželjem.
- Območja praznjenja bolj oddaljenih delov Krasa in Brkinov.
- Razraščanje razpršene poselitve - širitev naselij na nove površine ob neizkoriščenih prostorskih potencialih znotraj naselij (sanacija degradiranih urbanih območij, reurbanizacija), potratna poraba prostora, nizke gostote nove poselitve.
- Plansko strukturiranje namenske rabe prostora: šibko prepletanje rab.
- Pojav nakupovalnih centrov z obsežnimi parkirišči izven mestnih središč.
- Velike javne investicije v cestno omrežje, komunalno javno infrastrukturo v periferna območja, ki po eni strani omogoča razvoj podeželja, po drugi pa spodbuja razpršeno poselitev.
- Premajhne investicije v obstoječe urbane centre in večja naselja in s tem tudi nižanje kvalitete življenja v središčih (socialno razslojevanje, okoljski problemi: hrup, otežena prometna dostopnost (mirujoči promet), selitev funkcij in dejavnosti na obrobje, slabši stanovanjski fond...).
- Nepremičnine v Južni Primorski so ene najdražjih v Sloveniji, njihove prodajne cene pa nepretrgoma naraščajo zaradi povpraševanja po počitniških stanovanjih. Obstaja velika razlika med povpraševanjem in cenami nepremičnin med slovensko Istro in Kraško-brkinskim delom. Število izdanih gradbenih dovoljenj je v porastu.²
- Problem dostopnosti primernih bivališč za prebivalce zaradi visokih cen.

KAZALNIKI

- % pozidanih površin,
- Gostota poselitve v urbaniziranih območjih (preb/ha),
- Povprečna cena parcele na m²,
- Povprečna cena nepremičnin na m²,
- Število stanovanj,
- Število počitniških hiš in stanovanj,
- Število izdanih gradbenih dovoljenj.

4.4.2 Prometna ureditev

- Južna Primorska je zaradi svoje geografske lege in lokacije na V. evropskem prometnem koridorju izpostavljena močnim prometnim tokovom. Obstoječa prometna infrastruktura, katere ogrodje

---

² Analiza stanja nepremičninskega trga je dodana v Prilogi.

tvorijo cestno omrežje, železniško omrežje, Luka Koper in Letališče Sečovlje je v glavnem dobro razvita.

- V preteklem desetletju je bilo v velikem delu dograjeno **AC omrežje** in povezano z italijanskim omrežjem, v okviru nacionalnega programa izgradnje AC bo v naslednjem obdobju območje povezano z AC omrežjem tudi proti Hrvaški (odsek Jelšane – Ilirska Bistrica – Postojna/Divača in Koper – Dragonja) ter v smeri (Trst) – Divača/Postojna – Reka. Dokončan bo tudi odsek Koper – Izola – Lucija, kjer so danes prometne razmere problematične oz. zelo kritične.
- Osebni potniški promet temelji predvsem na rabi osebnega avtomobila, kar kažejo podatki o velikem številu osebnih avtomobilov/1000 prebivalcev, po katerem je regija prva v Sloveniji.
- Predvsem v obalnem delu je cestno omrežje preobremenjeno. V poletnem času in ob vikendih se pogosto pojavljajo zastoji, saj je povprečna letna dnevna obremenitev (PLDP) na nekaterih odsekih 30.000 vozil/dan.
- Povezovalna funkcija obalne ceste med Koprom in Izolo je v konfliktu z drugimi funkcijami, kot je na primer funkcionalna in rekreacijska (kolesarji, pešci) povezava.
- V obalnem pasu je velik problem tudi s parkiranjem v urbanih središčih. Že izven turistične sezone so parkirišča skoraj polno zasedena, poleti pa potrebe po parkiriščih toliko narastejo, da je to ena glavnih ovir dostopnosti posameznih krajev oz. območij.
- Čedalje ostreje se kažejo okoljske posledice avtomobilskega prometa, kot so onesnaževanje zraka, hrup, razpršena poselitve.
- Kljub dobri razvitosti cestnega omrežja v regiji še vedno obstajajo deli s slabše razvitim cestnim omrežjem.
- **Javni potniški promet** je slabo razvit in ne predstavlja privlačne alternative; sistem ni povezan, prevozi so počasni, neudobni in nezanesljivi.
- Na območju Krasa je relativno veliko število **regionalnih cest**, razen na južnem delu (Brkini in Matarsko podolje), kjer je osrednja prometnica le glavna cesta G1-7. Poleg te sta na tem delu regije le še dve prečni regionalni cesti: Obrov - Prem in Obrov - Vodice. Cesta G1-7 povezuje Italijo in Hrvaško; nanjo je na tem odseku preusmerjen tovorni promet, kar še prispeva k njeni preobremenjenosti, ki je zlasti velika v času turistične sezone. Prekomerne obremenitve s prometom so na tej cesti sporne tudi zaradi varstva vodnih virov.
- S pričakovanim razvojem mesta Ilirska Bistrica bo pridobila na pomenu glavna cesta G1-6, ki je prav tako preobremenjena s tovornim in potniškim prometom. Po izgradnji avtoceste na odseku Jelšane – Ilirska Bistrica – Postojna/Divača bo tovorni promet preusmerjen nanjo in na cesti G1-7 ne bo več dovoljen, tako da bo ta cesta z vstopom Hrvaške v EU pridobila pomen predvsem kot turistična in manj obremenjena povezava.
- Na severnem delu so pretežno regionalne ceste III. reda, ki se zvezdasto stikajo v dveh središčih: Komnu in Dutovljah. Vzdrževalna dela se ne izvajajo redno (preplastitve, ureditve odvajanja meteornih voda, odtočnih kanalov, sanacija podpornih zidov ipd.), ponekod so priključki stranskih cest na glavne prometnice nevarni, posamezni odseki so nepregledni in ozki, tehnični elementi pa zelo skromni. Slabše prometno opremljeni so tudi nekateri drugi deli regije (vzhodni del občine Ilirska Bistrica, ki pa je večinoma gozdat in neposeljen, ter zaledje slovenske Istre).
- Prometna vozlišča oziroma prometni terminali za kombiniran promet (Koper, Sežana, Divača, Ilirska Bistrica) niso razviti in ne odgovarjajo sedanjim in bodočim potrebam. Analiza prepustnosti obstoječih glavnih in regionalnih cest v smeri bodoče avtoceste (Postojna/Divača – Ilirska Bistrica – Jelšane) in hitre ceste (Koper – Dragonja) kaže, da so prometne razmere problematične oz. zelo kritične, saj povprečna letna dnevna obremenitev (PLDP) na nekaterih odsekih dosega skoraj 30.000 vozil/dan (odsek skozi Ilirsko Bistrico 11.000 vozil/dan).
- Obstoječe **železniške proge** ne ustrezajo več sodobnim prevoznim potrebam, ki se kažejo v višjih hitrostih, večji pogostosti vlakov, večji zanesljivosti in predvidljivosti ter višji kakovosti storitev v potniškem in tovornem prevozu. Neustreznost obstoječih prog se kaže tudi s pogostimi nivojskimi križanji, kakor tudi glede svojih parametrov in zmogljivosti. Glavna proga, ki vodi do Obale, se v Kopru v dveh krakih (mestu in Luki Koper) slepo konča.
- V Južni Primorski regiji so turistične **kolesarske povezave** slabo urejene. Deloma so poti urejene na območju Krasa po obstoječih manj obremenjenih cestah. V nekaterih delih regije so le predvidene, predvsem na ozkem obalnem pasu in v njenem zaledju ter na snežniškem pogorju. V regiji s tako razvitim turizmom (in še neizrabljenimi možnostmi za njegov razvoj) ter ugodnimi klimatskimi razmerami bi bilo smiselno kolesarskim potem posvetiti večjo pozornost.
- **Luka Koper** s svojo lego na najkrajši poti do osrčja Evrope in z logističnimi storitvami premalo ponuja partnerjem iz Slovenije in zalednih držav za čim lažje vzpostavljanje prekomorskih gospodarskih povezav in trgovskih tokov. Vloga pristanišča pri razvoju čistega, varnega in učinkovitega evropskega transportnega sistema ni izkoriščena. To zahteva povečanje

- zmogljivosti, učinkovitosti pristanišč in pristaniških storitev ter intermodalnih povezav s kopenskimi prometnimi omrežji.
- Priložnosti za razvoj **pomorskega prometa**, predvsem potniškega, niso dovolj izkoriščene. Za spodbujanje javnega pomorskega potniškega prometa je v Izoli, Piranu in Portorožu potrebno razvijati in posodabljeni sedanja pristanišča. Na obali ni jasno zasnovano omrežje marin in servisnih prostorskih ureditev ter ustrežnejših navezav pomorske infrastrukture na druga prometna omrežja.
  - Obstoječi potniški terminal na **letališču** Portorož v Sečovljah ter letališko infrastrukturo je potrebno postopno modernizirati, vendar v obstoječih mejah letališča in ob upoštevanju omejitev, ki izhajajo iz zahtev za ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine v Sečoveljskih solinah.

KAZALNIKI

- Število osebnih vozil na 1000 prebivalcev,
- PLDP na izbranih odsekih,
- Število potnikov v javnem prometu,
- Količina prepeljanega blaga v pristaniščih,
- Struktura tovara v Luki Koper,
- Količina prepeljanega tovara po železnici (blagovni promet na železniških postajah v t),
- Število privezov v marinah.

4.4.3 Gospodarska javna infrastruktura

Oskrba z vodo

- Zaradi naravnih značilnosti Krasa in slovenske Istre je naravnih virov za oskrbo s pitno vodo relativno malo, zato je nujno celovito načrtovanje upravljanja z njimi. Obstoječi vodni viri na kraškem območju so ustrezen vodni vir, ki pa je zaradi kraškega terena izpostavljen možnim onesnaženjem in ne zagotavlja zadostne varnosti oskrbe prebivalcev s pitno vodo. Porečje Rižane kot vir za oskrbo slovenske Istre s pitno vodo (poleg izvirov na Dragonji na hrvaškem ozemlju) je premalo izdatno in je izrazito izpostavljeno onesnaženju, zato je nujno zagotoviti dodatni vodni vir, ki bo pokrival potrebe celotne regije. Predlagani vodni vir Padež – Suhorka ima potencial za zagotavljanje vseh potreb po vodi v regiji, potrebno pa bo uskladiti potrebe po zagotavljanju pitne vode z varstvenimi omejitvami za ohranitev režima reke Reke in stanja okolja v Škocjanskih jamah.
- Zaščita vodnih virov je formalno sicer izvedena, vendar se nadzor nad izvajanjem omejitev dejavnosti v teh območjih ne izvaja, zato so vodni viri stalno izpostavljeni možnemu onesnaženju. Območje nekaterih občin je v pretežnem delu prekrito z vodovarstvenimi območji, kar predstavlja precejšnjo omejitev v možnostih prostorskega in gospodarskega razvoja. Raba prostora na vodovarstvenih območjih je pretežno kmetijska, ta pa premalo upošteva varstvene zahteve vodovarstvenih območij oziroma vodnih virov.
- Trije glavni vodovodni sistemi zagotavljajo vodooskrbo pretežnega dela regije, predvsem območja razpršene poselitve (Brkini, zaledje slovenske Istre) pa so oskrbovana iz lokalnih vodovodov neustrezne kakovosti in izdatnosti, pa tudi upravljanje z njimi je neustrezno. Izrazit je razkorak v zagotavljanju pitne vode centralnim naseljem in hkrati količini porabe v teh območjih ter oskrbo in porabo v ostalih, predvsem zalednih območjih. Za ta območja je značilno pomanjkanje omrežij in objektov, visoki stroški oskrbe in neustrezno gradbeno-tehnično stanje vodovodov.
- Poraba vode je v slovenski Istri prekomerna predvsem zaradi potreb po vodi v poletnih mesecih zaradi turizma in izgub vode v cevovodih. Ukrepi za zmanjšanje porabe vode se ne izvajajo oziroma so bolj rezultat naravnih razmer zaradi pomanjkanja vode kot načrtnih ukrepov. Trenutno je poraba vode dokaj stabilizirana. Izgube v vodovodnem omrežju so manjše od tretjine (29 %).

Odvajanje in čiščenje odpadne vode

- Kanalizacijsko omrežje s končnim čiščenjem ima urejeno le manjši del naselij v regiji, največja naselja ob obali in večja naselja v zaledju. Na obalnem območju je stopnja priključenosti porabnikov na kanalizacijsko omrežje najvišja, na kraškem območju pa najnižja. Ostali del

- odpadne vode se odvaja ali nekontrolirano prek individualnih sistemov, ki niso nadzorovani, ali pa prek sistemov, ki se ne končajo z ustrezno čistilno napravo.
- Neurejeno odvajanje odpadne vode je eden glavnih vzrokov za onesnaženje okolja, ki je na Krasu še posebej izraženo zaradi naravnih značilnosti območja, na obmorskem območju pa zaradi neposrednega onesnaževanja obalnega morja. Zaradi razpršenosti naselij so oskrbni sistemi medsebojno ločeni, stopnja čiščenja na čistilnih napravah je nizka. Stroški komunalnega opremljanja teh območij so veliko višji od splošnih standardov. Individualni sistemi so neustrezni in niso evidentirani, tako da pravega stanja onesnaževanja ni zajetega.
  - Celotno območje Južne Primorske je opredeljeno kot občutljivo območje in zato zanj veljajo strožji kriteriji za opremljanje aglomeracij s sistemi odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda. Obseg opremljenosti aglomeracij z več kot 10.000 PE z ustreznimi kanalizacijskimi sistemi je dokaj visok, ustreznost čistilnih naprav pa je trenutno nizka. Majhne aglomeracije (od 2.000 do 10.000 PE) so že dokaj ustrezno opremljene s čistilnimi napravami, težavo pa predstavlja dokaj nizek nivo opremljenosti s kanalizacijskim omrežjem.
  - Občine imajo sprejete Operativne programe odvajanja in čiščenja odpadnih vod, vendar pa je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev njihovo dosledno izvajanje vprašljivo.

Oskrba z energijo

- Stanje energetske oskrbe v regiji je zadovoljivo (predvsem z vidika oskrbe z električno energijo), vendar moti odsotnost celovitega energetskega koncepta regije ali njenih delov, zaradi česar ni opredeljenih izhodišč za učinkovito rabo energije ter izdelanih razvojnih načrtov za sprejemanje strateških odločitev in akcijskih programov.
- Stanje oskrbe z električno energijo je ustrezno, saj prek regije potekajo pomembne (meddržavne) prenosne elektroenergetske povezave na najvišjem napetostnem nivoju. Tako je regija prek RTP Divača vključena v slovenski EE sistem, hkrati pa je povezana z italijanskim in hrvaškim visokonapetostnim EE omrežjem. Glede oskrbe naselij z električno energijo imajo le manjši zaselki na oddaljenih območjih nižji oskrbni nivo, vsa večja naselja pa so zadostno opremljena prek distribucijskega elektroenergetskega omrežja.
- Regija še ni oskrbljena s plinovodnim omrežjem, čeprav v nekaterih naseljih delujejo lokalni plinovodni sistemi (na utekočinjeni naftni plin), ki so dolgoročno predvideni za priključitev na daljinsko plinovodno omrežje.
- Na širšem območju Luke Koper se nahajajo objekti za shrambo rezerv naftnih derivatov, ki zagotavljajo relativno energetske neodvisnost s tega vidika oskrbe.
- Obnovljivi viri energije, predvsem sončna energija, ki bi lahko predstavljala velik vir energije na obalnem območju, je neizkoriščena, pilotnih projektov za uporabo tega vira ni. Pomemben obnovljivi vir energije je, zaradi velikega gozdnega potenciala, lesna biomasa. Drugi alternativni viri imajo manjši potencial, saj so povezani z izjemno konfliktnostjo v prostoru (vetrne elektrarne) ali z relativno nizkim potencialom (geotermični viri, male HE).

Telekomunikacije

- Glavno telekomunikacijsko omrežje je dobro razvito in predstavlja okostje vseh telekomunikacijskih povezav. Daljinsko omrežje je povezano z državnim omrežjem Telekoma Slovenije ter z optičnimi povezavami Slovenskih železnic, prenosnega elektroenergetskega omrežja in avtocestnega omrežja. Omrežje telefonski central in pošt je dobro razvito in pokriva celotno območje regije, čeprav so zaradi razpršenosti naselij centri bolje opremljeni od zaledja.
- Večja naselja imajo urejen sistem lokalnih telekomunikacijskih sistemov, predvsem za potrebe kableske televizije in storitev internetnih povezav.
- Mobilno telekomunikacijsko omrežje skoraj v celoti pokriva območje regije in zagotavlja ustrezno dostopnost do telekomunikacijskih povezav.
- Signal RTV Slovenija je ustrezen v pretežnem delu območja, v odmaknjenih in razpršenih naseljih je sprejem zaradi naravnih danosti omejen.

Ravnanje z odpadki

- Ravnanje z odpadki v regiji ni celovito rešeno in predstavlja enega večjih virov onesnaženja. Odlagališča so povečini neprimerno locirana, tehnično manj ustrezna (netesnjena, neodplinjena, poplavna oz. v dosegu talnih vod itd.), vsa pa so že pretežno zapolnjena. Vse občine trenutno odlagajo svoje odpadke na rekonstruiranih odlagališčih, ki pa bodo v prihodnjih letih zapolnjena oziroma so v fazi sanacije in povečevanja zmogljivosti.

- V organiziran odvoz odpadkov so vključeni vsi prebivalci regije. V vseh občinah so uvedli sistem ločenega zbiranja odpadkov, vendar glede na pridobljene podatke ta ni najbolj uspešen. O trendu količine zbranih komunalnih odpadkov je zaradi nerednega zbiranja podatkov težko govoriti.
- Vse občine v regiji so pristopile h GOJUP Južna Primorska, kjer je bil v izdelavi regijski projekt, ki je vključeval odlagališče preostanka odpadkov na območju občine Sežana, vendar projekta ni podprla lokalna skupnost, zato je bila sprejeta pobuda, da se poišče novo lokacijo za skupno regijsko odlagališče.

KAZALNIKI

- **Poraba vode na osebo na dan,**
- **% gospodinjstev priključenih na javno vodovodno omrežje,**
- **% gospodinjstev priključenih na kanalizacijsko omrežje,**
- **Količina zbranih komunalnih odpadkov,**
- **% recikliranih odpadkov.**

4.4.4 Krajina

Krajina

- Na pretežnem delu Južne Primorske je kulturna krajina pomembna prvina prepoznavnosti regije, kar je še posebej izraženo na območjih izjemnih krajin in na območjih kompleksnega varstva kulturne dediščine. Poleg območij nacionalne prepoznavnosti, ki jih navaja že SPRS (Lipica, Škocjanske jame, del Brkinov in Matarskega podolja, del Bržanije in Movraške doline; Prem in Suhorje, Kras, območje Strunjana, Šavrini) in izjemnih krajin so pomembna tudi območja, ki jih opredeljujemo kot območja regionalne prepoznavnosti - Snežnik, Slavnik, Vremščica in Kraški rob. Mnoga od teh območij so hkrati tudi nosilci velikih naravnih kakovosti, zato med najkakovostnejša krajinska območja Južne Primorske uvrščamo:
  - morje in morsko obalo z značilnimi reliefnimi pojavi (npr. klifi) in poselitvijo (mestna jedra),
  - značilne oblike poselitve (arhitektura in urbanizem vasi in mestnih jeder na Krasu in v slovenski Istri),
  - naravne prvine matičnega Krasa (značilen relief in mikrorelief s plitvimi tlemi, vrtačami, skalami na površju, pa tudi termofilno rastje - Škocjanske jame, Kraški rob, Vrtača pod Čebulovico) in obvodnih krajin (dolina reke Dragonje) kot območja, pomembna za prepoznavnost regije in hkrati kot območja velikih naravnih kakovosti,
  - kulturne krajine (skladnost poselitve z naravno zgradbo prostora na Krasu in slovenski Istri (Koštabona, Krkavče, Padna, Rožar pri Tinjanu, Šavrini, Prem, Suhorje, območje Strunjana, Črni Kal – Hrastovlje, Marija Snežna – Podgorski Kras), značilna zgradba vinogradniških krajin - Sveto pri Komnu, Dutovlje, Tomaj in sadjarskih krajin v Brkinih in slovenski Istri, del Matarskega podolja; soline, Lipica, Izolski amfiteater,
  - sklenjena gozdna območja (Snežnik, Slavnik) ter območje Vremščice in Kraškega roba kot območja, pomembna za prepoznavnost regije in hkrati kot območja velikih naravnih kakovosti.
- Spremembe v krajini se pojavljajo na eni strani kot rezultat gradnje velikih infrastrukturnih objektov (slovenska Istra in še predvsem območje ob obali - prometna in turistična infrastruktura, kot so avtocesta, marine, luka) in poselitve (obalno območje z naraščajočo gostoto pozidave - turistična naselja in razpršena gradnja stanovanjskih in počitniških ter pomožnih objektov), na drugi strani pa kot posledica opuščanja rabe prostora, predvsem kmetovanja, ki se kaže v zaraščanju kulturnih krajin na celotnem območju regije, še posebej pa na Krasu in v slovenski Istri.
- Velik pritisk na prostor, ki se utegne pokazati v zelo spremenjeni krajinski zgradbi oziroma njenih prvinah prepoznavnosti, se kaže v pobudah za novogradnje na obalnem območju (stanovanja in počitniški objekti, gospodarske in storitvene dejavnosti, infrastrukturni objekti in omrežja - obalna cesta, hitra železnica, Luka Koper, gradnja umetnega otoka) ter za gradnjo vetrnih elektrarn na območju Krasa in Ilirske Bistrice (Volovja reber, Kokoška, Vremščica idr.). Pomembna razvojna pobuda, ki lahko vpliva na podobo krajine je povezana z urejanjem golf igrišč (predvsem kraško območje - Lipica, Divača, kjer naravne razmere, zaradi velike prepustnosti tal in pomanjkanja vode, niso primerne za tovrstno rabo in območje v bližini obale) in vodnih zbiralnikov (npr. Padež).
- Pri tem je treba poudariti, da so območja ohranjanja narave v regiji številna in prostorsko izjemno obsežna, enako velja tudi za območja varstva kulturne dediščine in varstva vodnih virov, kar sicer

lahko zelo zmanjšuje možnosti za gospodarsko učinkovitejši razvoj doslej nezadostno razvitih delov regije, kar bi bilo treba preprečevati z ustreznimi ukrepi in mehanizmi predvsem na državni in regionalni ravni.

Turizem in prostočasne dejavnosti

- Celotna regija ima zaradi ugodne klime in geostrateške lege ter naravnih vrednot in kulturne dediščine, pa tudi zaradi že vzpostavljene turistične infrastrukture zelo velike potenciale za razvoj turizma in prostočasnih dejavnosti.
- Z izjemo ožjega obalnega območja in nekaterih pomembnejših turističnih točk na Krasu (Štanjel, Škocjanske jame, Lipica) ti potenciali niso dovolj izkoriščeni. To velja zlasti za pretežni del slovenske Istre in za območje Ilirske Bistrice, pa tudi za Kras. Vzroki za tako stanje so poleg slabe organiziranosti in pomanjkljivega medsektorskega sodelovanja tudi v neustreznih prometnih povezavah in pomanjkljivi ureditvi turistične infrastrukture ter ureditev za prostočasne dejavnosti.
- Na obalnem pasu je zaradi privlačnosti obale in morja ter izrazite prostorske omejenosti (kratka obalna črta, ozek obalni pas, klifi, že poseljena in pozidana območja) vse bolj očiten prevelik in še naraščajoči pritisk velikega števila gostov, s tem pa tudi ureditev za potrebe turizma in počitniških kapacitet. To se kaže tudi v problemih s komunalnim opremljanjem in stopnjo onesnaženosti voda ter s prenaseljenostjo obale; ti trendi že zmanjšujejo naravne potenciale obalnega dela regije. Obala nima celostnega prostorsko-urejevalskega koncepta, kar se kaže v mestoma neustreznih ureditvah in namembnostih prostora ter slabo izkoriščenih obstoječih ureditvah (npr. soline, hotel Palace). Nove turistične investicije (hoteli, marine) so predvideni skoraj izključno v obalnem pasu. Manjka dopolnilna turistična infrastruktura (npr. povezana in urejena obalna pešpot, višja raven urejenosti plaž).
- Na preostalih predelih regije so premalo izkoriščene danosti za turistično-rekreacijske dejavnosti, npr. za pešpoti, kolesarske poti, prisotnost kulturne dediščine in izjemne naravne danosti, primanjkuje kampov za sprejem tranzitnih gostov (avtodomi, šotori). Premalo je izkoriščeno dejstvo, da je na pomembnem delu regije v veliki meri še ohranjena tradicionalna kulturna krajina (npr. vinogradi in sadovnjaki), ki v kombinaciji z naravnimi vrednotami (prvine matičnega Krasa, kraški rob, gozdna območja, hribovje in planote) in kmetijstvom predstavlja kakovostno okolje za kmečki turizem in izletništvo. Premalo so izkoriščeni potenciali za zdraviliški in mladinski turizem. Premajhna izkoriščenost obstoječih potencialov se poleg neustreznega stanja potencialno elitnih objektov (npr. hotel Palace, Lipica, Štanjel) kaže tudi v obstoječih ureditvah različnih vrst turističnih poti (vinske, sadjarske, pohodniške, izobraževalne, kolesarske ipd.), ki niso vpete v sklenjeno omrežje.
- V regiji so premalo izkoriščene možnosti za čezmejno in medregijsko sodelovanje pri oblikovanju turistične ponudbe oziroma trženju značilnosti matičnega krasa (Italija in preostalo območje Krasa v Sloveniji) ter morja z obalo (Hrvaška).

Kmetijstvo

- Kmetijska dejavnost je bila v preteklosti v Južni Primorski najpomembnejša gospodarska panoga, ki pa v večjem delu regije izgublja svoj gospodarski pomen. Kljub izvedenim melioracijam kmetijskih zemljišč v drugi polovici 20. stoletja v regiji prevladuje drobna parcelna struktura, ki v kombinacijami z nekaterimi značilnimi oblikami pridelave (vinogradi, sadovnjaki ipd.) ustvarja ponekod izjemno kakovostno kulturno krajino, vendar pa nudi slabe gospodarske možnosti. Kakovostne kmetijske površine v večjih, sklenjenih kompleksih so redke, tržno naravnano kmetijstvo pa marsikje spreminja kulturno krajino bodisi neposredno zaradi ukrepov za povečevanje proizvodnje (večanje parcel, izboljševanje zemljišč ipd.) bodisi posredno zaradi opuščanja kmetovanja, ki vodi v zaraščanje obdelovalnih površin. Z izgubo funkcije kmetijstva kot najpomembnejšega dejavnika na podeželju in z razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč se spreminjajo bivalne razmere, pa tudi morfologija poselitve in podoba kulturne krajine.
- Kategorizacija kmetijskih zemljišč velikokrat ne ustreza dejanskemu stanju na terenu in posledično lahko onemogoči racionalen urbani razvoj.
- V regiji se vse bolj uveljavljajo sodobni, v trajnostni razvoj usmerjeni pristopi k pridelavi hrane (integrirana pridelava, ekološka pridelava), s čimer se izkoriščajo posebnosti naravnih razmer (tla, klima, relief). Glede na naravno zgradbo in klimatske razmere so razmere v različnih delih regije primerne za različne oblike kmetovanja, ki bi jih bilo smotno v prihodnosti še razvijati: vinogradništvo (Kras, slovenska Istra), sadjarstvo (Brkini, slovenska Istra), živinoreja (Kras - govodoreja in konjereja; slovenska Istra - ovčereja) ter zelenjadarstvo oz. vrtnarstvo (slovenska Istra v bližini obale). Kljub temu so v regiji številni potenciali za kmetijsko pridelavo, pa tudi za

- različne oblike dopolnilnih dejavnosti, premalo izkoriščeni (npr. možnosti za gojenje drobnice v slovenski Istri in na Krasu, pridelovanje vrtnin; različne oblike ekološke pridelave).
- Na Krasu in v slovenski Istri, zlasti pa v priobalnem pasu, so izražene potrebe po vodi za namakanje kmetijskih površin; načrtovana akumulacija Padež bo zagotavljala vodo tudi za ta namen.
  - Analiza razvojnih možnosti za kmetijstvo kaže, da so velike možnosti za nadaljnji razvoj kmetijstva v Južni Primorski v povezovanju s turizmom in rekreacijo in posredno tudi z varstvom kulturne dediščine in narave (kmečki turizem, tematske poti, izobraževalni turizem, prenove vaških jeder in posamičnih značilnih arhitekturnih objektov idr.). Na območjih ohranjanja narave se kmetijskemu sektorju odpirajo tudi nekatere nove razvojne možnosti v obliki vzpodbud za zagotavljanje primerne kmetijske rabe na varovanih območjih (ekološka pridelava, upoštevanje dinamike naravnih procesov, zagotavljanje celoletnega zelenega pokrova itd.) v okviru Slovenskega kmetijskega okoljskega programa.
  - Problemi pri umeščanju rastlinjakov v prostor.

Gozdarstvo

- Regija je zelo gozdnata, delež gozda pa še narašča zaradi opuščanja kmetovanja na zemljiščih z manj ugodnimi razmerami za kmetovanje, predvsem pa je izrazit proces ponovne ogozditve krasa z borom; s tem so se na osrednjem delu regije (Kras, Brkini in Slovenska Istra) oblikovali neavtohtoni sestoji. Na skrajnem vzhodnem delu regije je slika gozdov povsem drugačna, saj tu obsežni bukovi in jelovo-bukovi gozdovi pokrivajo del obsežnega Snežniško Javorniškega masiva.
- Kot velja za celoten slovenski prostor, je tudi v tej regiji uveljavljeno sonaravno gospodarjenje z gozdom.
- Kljub temu je pomemben dejavnik na tem območju velika požarna ogroženost, ki je posledica suhe in tople submediteranske klime v kombinaciji z degradiranimi rastišči in obojemu prilagojenega rastja. Požarno ogroženost dodatno povečujejo prometni koridorji skozi območje, predvsem železnica.

Pridobivanje mineralnih surovin

- Oskrba regije s tehničnim in naravnim kamnom je zadovoljiva (pridobivalni prostori), prav tako so v regiji tudi pomembni potenciali za dolgoročno oskrbo z mineralnimi surovinami (pridobivalni in raziskovalni prostori za tehnični in naravni kamen ter fliš in glino). Razen zahtevanih sanacij opuščanih površinskih kopov ali njihovih delov drugih večjih problemov z oskrbo z mineralnimi surovinami v regiji ni.
- Obalno območje Južne Primorske je za naravni kamen zanimivo predvsem zaradi nahajališč sivega flišnega peščenjaka, na območju občine Koper so znane investicijske pobude za eksploatacijo na več nahajališčih (eksploatacija naravnega kamna in sanacija oziroma globoka agromelioracija zaokroženih površin nahajališč flišnega peščenjaka). Pomembne so bilančne zaloge gline južno od Ilirske Bistrice. Na Krasu so izražene potrebe po zagotavljanju dolgoročnih možnosti za pridobivanje naravnega kamna kot surovine za obnovo objektov kulturne dediščine.
- Pomembno ostaja tudi solinarstvo kot specifična dejavnost obalnega prostora.

KAZALNIKI

- **Struktura rabe tal,**
- **% obdelanih površin,**
- **velikost zavarovanih območij narave (krajinski in regijski parki v km²),**
- **število aktivno upravljanj območij,**
- **velikost območij zavarovanih zaradi varstva kulturne dediščine (območja kompleksnega varstva kulturne dediščine v km²), število objektov in območij kulturne dediščine,**
- **Velikostna struktura kmetij.**

4.5 KLJUČNE UGOTOVITVE O OKOLJU

- Odraz klimatskih sprememb je trend zviševanja višin morja ob slovenski obali, ki se ocenjuje na 1mm/leto. V prihodnjih 100 in več letih je pričakovati večjo ogroženost oz. pogostejše poplavljanje nižje ležečih urbanih predelov slovenskih mest (Koper, Izola, Piran, Portorož), predvsem na lokacijah, ki jih morje že sedaj vsakoletno poplavlja.
- Glede na pričakovano intenzifikacijo pomorskega prometa, navtičnega turizma je možno pričakovati trend povečevanja vsebnosti ogljikovodikov v morskih sedimentih.
- Do izgradnje kanalizacijskega omrežja in čistilnih naprav se bo trend onesnaževanja morja s komunalnimi odpadnimi vodami nadaljeval.
- Trend stanja vodnih količin pri karakterističnih pretokih rek z neposrednim izlivom v Jadransko morje kaže, da se najizraziteje znižujejo srednji, upadajo pa tudi maksimalni pretoki rek. Razmere kažejo na zmanjševanje razpoložljive vode na območju regije. Dodatne težave pri zagotavljanju zadostnih količin vode povzročajo v zadnjih letih opažena sprememba v časovni razporeditvi odtokov, saj se obdobja z velikimi odtoki v vodotokih z dežnim in dežno-snežnim režimom pomikajo v zimski čas, obdobje nizkih pretokov v poletnih mesecih pa se daljša. S tem se povečuje verjetnost nastopanja dolgotrajnejših suš.
- Stopnja onesnaženosti voda je zlasti na priobalnem pasu visoka zaradi velike koncentracije poselitve (stanovanja, počitniški in turistični objekti, gospodarske cone) in infrastrukture (Luka Koper, marine). Večina vodotokov v regiji je sicer neonesnažena, vendar pa se spodnji deli tokov Dragonje, Rižane in Reke uvrščajo v nižje kakovostne razrede, kar je posledica goste poselitve in neustreznega ravnanja z odpadnimi vodami, pa tudi prometne infrastrukture. Zelo jasen je trend izboljšanja biološkega in kemijskega (razen nitratov) stanja v hidrografskih območjih jadranskih rek.
- Do ureditve kanalizacije in čistilnih naprav je možno pričakovati trend onesnaženja virov pitne vode z bakterijami. V sedimentu kraških izvirov so bile ugotovljene visoke vsebnosti težkih kovin.
- Na manjšem delu regije je pomanjkljiva protipoplavna varnost, kar je posledica neustreznih ureditev nekaterih hudourniških vodotokov. Zaradi zagotavljanja varnosti pred visokimi vodami na kmetijskih površinah so bili v preteklosti izvedeni regulacijski posegi v nekatere vodotoke in zgrajeni zadrževalniki (Mola in Klivnik ter Pivol, Triban in Vanganelško jezero v slovenski Istri).
- Glede na napovedi klimatologov in trende zadnjega desetletja je na območju Južne Primorske pričakovati pogostejše kmetijske suše.
- Južna Primorska spada v II. stopnjo onesnaženosti zraka. Prihaja do občasnih preseganj dovoljenih vrednosti predvsem onesnaževal dušikovih oksidov (NO₂), delcev (PM10) in ozona (O₃). Najpomembnejši viri onesnaževanja zraka so industrija, promet in kurišča. Problematika onesnaževanja z ozonom in NO_x je vse bolj akutna, pričakovati je povečevanje onesnaženosti zaradi lokalnih vzrokov (promet), pa tudi zaradi čezmejnega onesnaževanja.
- Na določenih območjih se med pomembne negativne vplive na okolje uvršča tudi velika svetlobna onesnaženost, ki jo je treba upoštevati pri načrtovanju dejavnosti v prostor, predvsem na občutljivih območjih z vidika varstva prosto živečih živali.
- Promet je tudi glavni vir hrupa, s katerim so obremenjena predvsem urbana in turistična središča.
- Biotska raznovrstnost se v splošnem zmanjšuje, praviloma zaradi večanja pritiskov na vrste in njihove habitate.
- Požarna ogroženost naravnega okolja je predvsem na Kraškem gozdnogospodarskem območju v slovenskem merilu še posebej izražena. Na obravnavanem območju pogori največ površine gozdov v Sloveniji. Območje slovenske Istre sodi med potresno najmanj ogrožena območja v Sloveniji.

KAZALNIKI

- **Kakovost morske vode (trofični indeks),**
- **Koncentracija nitratov in fosfatov v obalnih vodah,**
- **Kakovost kopalnih vod,**
- **Dolžina naravne obale,**
- **Število zaščitene habitatov in vrst znotraj habitatov.**

Shematski prikaz sedanjega stanja v prostoru s poudarkom na poselitvenem omrežju, prometnih koridorjih in nekaterih problemih, ki izhajajo iz analize stanja, je prikazano na kartografski prilogi **Izhodiščno stanje – omrežje naselij, prometne povezave in razvojni problemi regije.**

4.6 PROSTORSKI RAZVOJ JUŽNE PRIMORSKE BREZ STRATEŠKEGA UKREPANJA

Posledice nadaljevanja sedanjih razvojnih trendov po posameznih segmentih prostorskega načrtovanja:

POSELITEV (demografija, urbano omrežje)

- visok delež ostarelega prebivalstva, zmanjševanje deleža delovno aktivnega prebivalstva,
  - koncentracija dejavnosti in prebivalstva v slovenski Istri, predvsem v obalnem pasu, deloma pa tudi v gričevnatem svetu slovenske Istre,
  - selitev bogatejših slojev v obalna mesta (nadaljnja rast cen zemljišč in nepremičnin), posledično težak dostop do stanovanj za mlade z manjšimi dohodki, kupna moč prebivalstva ne sledi cenam nepremičnin,
  - nadaljevanje praznjenja zaledja obale v slovenski Istri, Krasa in ilirskobistriškega območja in propadanje naselbinskega in arhitekturnega fonda, nadaljevanje spreminjanja rabe in namembnosti objektov, preobrazba kmečkih naselij v počitniška bivališča,
  - nadaljevanje razpršene gradnje in zato povečevanje prometnih pritiskov, slabe komunalne opremljenosti,
  - konkurenca med občinami pri razvoju centralnih dejavnosti,
  - ni sodelovanja med občinami in tudi ne čezmejnega sodelovanja (Trst, Reka),
- (+) centri obalnih mest reurbanizacija – izboljšanje bivalnih pogojev, obnova stavbnega fonda, vendar pa nadaljevanje selitve storitvenih dejavnosti iz mestnih jeder na obrobje,
- + obalna mesta (somesetje) Koper, Izola in Piran se bodo intenzivno razvijala v najpomembnejša središča regije,
  - + izboljšanje izobrazbene strukture prebivalcev.

GOSPODARSTVO

- nadaljevanje koncentracije dejavnosti na obalnem pasu slovenske Istre; območje Krasa in Brkinov ima premalo delovnih mest in potencialov za razvoj novih gospodarskih dejavnosti, kar še povečuje razvojne razlike v regiji,
  - prometna infrastruktura ne podpira potreb gospodarskih dejavnosti,
  - velika razvitost in koncentracija, množični turizem na Obali,
  - neizkoriščenost gospodarskih con kot posledica neustrezne prostorske razmestitve, neustrezne opremljenosti, prometne dostopnosti in skromnega podjetniškega potenciala,
  - usmerjenost v turizem, gostinstvo in oskrbne dejavnosti za starejšo populacijo v turističnih središčih slovenske Istre, za katere je značilna nizka produktivnost dela,
- (+) na območju Krasa, Brkinov ter na ilirskobistriškem območju se bodo razvijale oblike turizma in rekreacije v naravnem okolju, z območji naravnih vrednot in ekoturizmom, vendar pa bodo ponudniki ostali nepovezani in posledično neprepoznavni,
- + pospešen razvoj Luke Koper v vodilno severnojadransko pristanišče,
  - + rast zaposlenosti, prihodkov in investicij v storitvenih dejavnostih.

PROMET

- slabše stanje cest nižjega regionalnega in lokalnega reda in posledično slabša dostopnost podeželskih naselij,
  - usmerjenost v cestni promet, nadaljnja rast prometnih tokov, kar povzroča veliko obremenitev predvsem obalnih mest in obalnega pasu,
  - rast tovornega prometa,
  - trajnostne oblike mobilnosti bodo ostale neprivlačna alternativa za uporabnike,
  - ni povezovanja med različnimi transportnimi omrežji,
- (+) modernizacija železnice in izgradnja 2. tira med Divačo in Koprom bo izvedena, vendar obstaja nevarnost, da kljub temu infrastruktura ne bo dovolj izkoriščena, preusmeritev tovornega prometa na železnico ne bo popolnoma uspela,

- (+) visoko razvita cestna (AC) prometna infrastruktura, ki bo sledila hitremu gospodarskemu razvoju regije, predvsem na obalnem pasu,
- (+) pomorski promet bo potekal predvsem iz Luke Koper ter novo zgrajenega potniškega pristanišča,
- + letališče v Portorožu bo postalo pomemben potniški terminal za srednje velika potniška in poslovna letala.

INFRASTRUKTURA

- slaba izkoriščenost obnovljivih virov energije (sončne, vetrne, lesne biomase),
- na področju ravnanja z odpadki ne bo dosežen dogovor o ureditvi regionalnega centra 1. reda, ampak bo ravnanje z odpadki še naprej potekalo na lokalnem nivoju (v centrih 3. reda),
- (+) vodni vir Padež – Suhorka bo zagotavljal varno oskrbo s pitno vodo za vse prebivalce v regiji, ostali vodni viri, ki napajajo obstoječe javne vodovodne sisteme (izvir reke Rižane, Gradole, Brestovica, nanoški vodni viri, izvir Bistrica) ostajajo v uporabi, vendar se varstveni režimi na vodovarstvenih območjih ne izvajajo dosledno,
- + odvajanje in čiščenje komunalnih in tehnoloških odpadnih vod bo ustrezno urejeno skladno s strogimi kriteriji, ki veljajo za občutljiva območja.

RABA TAL

- proces zaraščanja kmetijskih površin bo potekal predvsem na območju Krasa in Brkinov,
- intenzivna kmetijska pridelava (npr. vrtnine v rastlinjakih) le še na ekonomsko upravičenih območjih (najkvalitetnejša zemljišča, v bližini trgov),
- 1. območja kmetijskih zemljišč onemogočajo racionalen razvoj dejavnosti v prostoru,
- velik pritisk ureditev za potrebe turizma in počitniških kapacitet na obalnem območju,
- krčenje zelenih površin v urbanih območjih in njihovi okolici,
- (+) številna in obsežna območja namenjena ohranjanju narave in varstvu kulturne dediščine, ki pa niso aktivno upravljana in varovana, veliki pritiski na ta območja, saj še vedno prevladuje razmišljanje, da gre zgolj za omejitve in ne priložnosti za razvoj,
- + vodni vir Padež – Suhorka bo zagotavljal dovolj vode za namakanje kmetijskih površin,
- + porast kmetijskih površin vključenih v ekološko pridelavo.

OKOLJE

- problematična ostaja onesnaženost zraka predvsem z dušikovimi oksidi (NO₂), delci (PM10) in ozonom (O₃), zaradi prometa in čezmejnega onesnaževanja,
- povečana nevarnost poplav zaradi dvigovanja gladine morja v obalnem pasu in zaradi neustreznih protipoplavnih ukrepov na vodotokih,
- preobremenjenost s hrupom v stanovanjskih in turističnih območjih,
- povečevanje svetlobnega obremenjevanja okolja,
- nadaljevanje trenda zmanjševanja biotske raznovrstnosti,
- slabšanje kakovosti morja zaradi povečanega pomorskega prometa,
- pogostejše pojavljanje kmetijskih suš,
- + izboljšanje kakovostnega stanja morja, površinskih in podzemnih vod kot posledica ustreznega ravnanja z odpadnimi vodami.

5. VIZIJA, CILJI IN STRATEGIJA PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE

Zasnova prostorskega razvoja in urejanja Južne Primorske podaja skupne strateške usmeritve, ki na eni strani podpirajo izvedbo ključnih ciljev in projektov Regionalnega razvojnega programa v obdobju 2007-2013, podpirajo izvedbo Strategije prostorskega razvoja Slovenije in Prostorskega reda Slovenije, po drugi strani pa usmerjajo ostale dejavnosti občin, ki vplivajo na konkurenčnost regije, kvaliteto bivanja in varstvo okolja kot temeljne elemente trajnostnega razvoja. Zasnova prostorskega razvoja informira tudi nacionalne razvojne akterje o temeljnih interesih regije, kot tudi mednarodne finančne programe, ki bodo finančno sodelovali pri izvedbi ključnih regionalnih projektov.

Zasnova prostorskega razvoja izhaja iz dejstva, da je Južna Primorska raznoliko območje tako po socio-ekonomskih kot po naravnih, kulturnih in okoljskih značilnostih (slovenska Istra, Kras in območje Ilirske Bistrice). Iz teh razlik izhajajo različne potrebe in potenciali za razvoj različnih krajev in delov regije.

Na podlagi ključnih razvojnih trendov in projekcije prostorskega razvoja brez strateškega ukrepanja je oblikovan predlog vizije in dolgoročnih ciljev prostorskega razvoja. Za uresničevanje teh ciljev je oblikovana strategija prostorskega razvoja, delovno poimenovana trajnostna strategija prostorskega razvoja.

5.1 VIZIJA

"Prostorski razvoj Južne Primorske podpira trajnostno blaginjo, pravično porazdelitev koristi in visoko kakovost življenja ter ob tem tudi varuje in krepi naravne, prostorske in kulturne dobrine. "

5.2 CILJI PROSTORSKEGA RAZVOJA

1. Povečati konkurenčnost regije

- Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij,
- Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja,
- Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije.

2. Izboljšati kvaliteto življenja v regiji

- Krepitev trajnostnih skupnosti (mest),
- Krepitev identitete in privlačnosti prostora,
- Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami.

5.3 STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA PROSTORSKEGA RAZVOJA

Strategija trajnostnega prostorskega razvoja temelji na sodelovanju občin, države in ostalih partnerjev ter čezmejnem sodelovanju na naslednjih prednostnih področjih: spodbujanje regionalnega razvoja, prostorsko načrtovanje, lociranje regionalno pomembnih funkcij v prostoru ter upravljanje zavarovanih območij in naravnih virov. Pri tem bo igralo ključno vlogo partnerstvo, vzpostavljeno na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (regionalni svet, regionalni razvojni svet, tematska partnerstva).

Najpomembnejša orodja strategije trajnostnega prostorskega razvoja bodo naslednja:

- ekonomski in regulacijski instrumenti občin: pri tem je potrebno poudariti potrebo po harmonizaciji teh dveh instrumentov na regionalni ravni za uresničevanje specifičnih ciljev kot tudi razvoj instrumentov in izrabo vseh potencialov, ki jih ti vsebujejo;
- na regionalni ravni usklajena prostorska in zemljiška politika občin kot zagotovilo varovanja na prostor vezanih naravnih in kulturnih dobrin, obenem pa orodje za omogočanje konkurenčnosti regije za razvoj in ustvarjanje dodatnih finančnih virov na lokalni ravni;
- partnerstvo med privatnim in javnim sektorjem kot obetajoč instrument trajnostnega prostorskega razvoja, saj le-to vsebuje mnoga področja, kjer se srečujeta privatni in javni interes;
- transparentnost delovanja in sodelovanje z javnostjo zaradi pravočasnega razreševanja konfliktov in motivacije najširšega kroga akterjev na regionalni ravni;
- predhodna vrednotenja in presoje (kot na primer študije izvedljivosti, analize stroškov in koristi, strateške presoje vplivov na okolje, ocena zmogljivosti okolja itd.), ki bodo zagotovili skladnost s trajnostnim razvojem, učinkovitost in smotrno izvajanje zastavljenih programov ter pravočasno razreševanje konfliktov;
- sodelovanje in koordinacija med občinami, med občinami in državo, sodelovanje z ustanovami EU ter sodelovanje in povezovanje s sosednjimi regijami (ne glede na državne meje) tako na področju financiranja projektov kot tudi za izmenjavo izkušenj.

6. CILJI, ZASNOVA IN UKREPI PO PODROČJIH

6.1 POSELITEV

Zasnova poselitve bo prispevala k uresničevanju naslednjih ciljev prostorskega razvoja:

- Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij,
- Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja,
- Krepitev trajnostnih skupnosti (mest).

Zasnova poselitve

Oblikovanje čezmejnega policentričnega omrežja naselij

Skladen prostorski razvoj regije temelji na policentričnem omrežju naselij, kar omogoča izpolnitev potreb vseh skupnosti in uresničitev njihovih razvojnih potencialov znotraj meja, ki jih narekuje okolje in usmeritev v trajnostni razvoj. Ključna značilnost policentričnega omrežja naselij v regiji je vzpostavitev **tristopenjskega omrežja naselij**, ki bo usmerjena v podporo:

- intenzivnim spremembam v **strateško pomembnih mestih** z razvojem njihove gospodarske in storitvene vloge ter usmeritvam v trajnostni razvoj, kar bo vodilo h krepitvi njihove konkurenčnosti v širšem prostoru EU;
- spremembam v **pomembnejših mestih/naseljih**, ki so opredeljena kot žariščne točke za zagotovitev lokalno pomembnega razvoja;
- spremembam manjšega obsega v **ostalih naseljih**, ki bodo usmerjene predvsem v izboljšanje življenjskih razmer v le-teh ter krepitev trajnostnega razvoja.

Za krepitev konkurenčnosti mest in naselij oz. omrežja naselij v širšem prostoru EU je pomembna tudi vzpostavitev tesnejšega sodelovanja s čezmejnimi mesti predvsem s Trstom, Gorico, Reko in mesti v hrvaški Istri.

Zasnova omrežja naselij je prikazana na kartografski prilogi **Poselitev**.

Strateško pomembna mesta v regiji so skladno s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije naslednja mesta/somestja:

Ime naselja	Vloga naselja v hierarhiji centralnih krajev – Strategija prostorskega razvoja Slovenije	Vloga naselja v Zasnovi prostorskega razvoja Južne Primorske
Koper	Nacionalno središče mednarodnega pomena	Strateško pomembno mesto
Izola	Središče nacionalnega pomena	Strateško pomembno mesto
Piran	Središče nacionalnega pomena	Strateško pomembno mesto
Ilirska Bistrica	Središče regionalnega pomena	Strateško pomembno mesto
Sežana	Središče regionalnega pomena	Strateško pomembno mesto

Razvoj strateško pomembnih mest

Strateško pomembna mesta v regiji bodo:

- krepila razvoj širokega spektra gospodarskih, komercialnih in družbenih storitev z zagotavljanjem ustreznih objektov in zemljišč za potrebe razvoja dejavnosti in njihovega povezovanja;
- krepila socialno kohezijo, zagotavljala zdravo in varno bivalno okolje za vse prebivalce z zagotavljanjem ustrezne kakovosti in dostopnosti družbenih storitev (zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, preživljanje prostega časa);
- krepila javni promet znotraj somestja/mest in do naselij/skupnosti v funkcionalnem območju z razvojem ustrezne prometne infrastrukture in upravljanja prometnih tokov;
- krepila sodelovanje na ravni somestja in ostalimi občinskimi središči;
- vzpostavila specializacijo znotraj somestja;

- prednostno usmerjala poselitev na prosta stavbna zemljišča znotraj poselitvenega območja naselij ter še posebno na območja s prenizkimi gostotami pozidave z namenom doseganja kompaktnosti mest oz. doseganje večje urbane zgoščenosti;
- izvajala reurbanizacijo, revitalizacijo naselbinskih jeder (z diverzifikacijo dejavnosti in socialne strukture, prenovu stavbne dediščine, kvalitetnim urejanjem javnih prostorov);
- izboljšala kakovost urbanega bivalnega okolja;
- krepila tesnejše čezmejno sodelovanje (predvsem z aglomeracijama Trst in Gorica/Italija in Reka, mesta v Istri/Hrvaška) usmerjeno v to, da bo širša čezmejna regija bolj konkurenčna in razpoznavna v širšem EU prostoru.

Strateško pomembna mesta ležijo na vplivnih območjih velikih sosednjih mest (Videm, Trsta, Gorica, Reka, Pula, Poreč,...), kar pomeni tako grožnjo kot priložnost. Velika čezmejna mesta lahko zaradi boljših zaposlitvenih možnosti povzročijo odliv aktivnega prebivalstva in tako še poslabšajo gospodarske razmere in neugodno demografsko stanje, s širšim naborom storitev povzročijo odliv uporabnikov (npr. trgovina, izobraževanje, kulturne storitve,...). Po drugi strani pa ta mesta pomenijo tudi priložnost za okrepitev razpoznavnosti območja in pritegnitev novih naložb in razvoj komplementarnih storitev tudi za prebivalstvo onstran meje. Zato je spodbujanje pospešenega prostorskega razvoja strateško pomembnih mest na slovenskem ozemlju ključnega pomena, da se zagotavlja enakovrednost slovenskih območij v primerjavi s sosednjimi območji z načrtovanjem učinkovitih mestnih mrež, podporne gospodarske infrastrukture, turističnih središč in drugih dejavnosti.

Za ta strateško pomembna mesta/somestja bodo morale biti v občinskih prostorskih aktih podrobneje določene specifične usmeritve o obsegu razvoja, prostorski zasnovi in strateških naložbah v infrastrukturo ter ostale objekte in družbene storitve, potrebnih tako za podporo tega razvoja kot tudi za krepitev njihove strateške vloge.

Pri tem je potrebno, poleg splošnih meril, za naselja višje ravni upoštevati tudi zahtevnejša merila opremljenosti (število pomembnejših dejavnosti, ki jih ima regionalno središče na svojem gravitacijskem območju, naj bi bilo večje od 10):

- gravitacijsko zaledje več kot 5000 prebivalcev (za središče regionalnega pomena 20.000 prebivalcev ter 15.000 delovnih mest),
- izkazana dnevna delovna migracija prebivalstva,
- geografsko, kulturno in gospodarsko središče svojega gravitacijskega zaledja,
- poklicna in/ali srednja šola in/ali oddelek visoke šole ali fakultete,
- bolnišnica,
- omrežje družbenih storitev,
- telekomunikacijsko središče,
- specialne knjižnice in/ali indok center (tudi univerzitetna knjižnica),
- kulturna dejavnost (gledališče, muzej, arhiv ...),
- lokalna TV postaja in tisk,
- športno rekreacijski prostori in objekti,
- znanstveno raziskovalna dejavnost.

Razvoj pomembnejših mest/naselij

Poleg strateško pomembnih mest, bo bodoči razvoj prioriteten usmerjen v tista naselja, ki na osnovi analiz vlog in funkcij izpolnjujejo spodaj navedene kriterije in ki so opredeljena kot žariščne točke za zagotovitev lokalno pomembnega razvoja:

- naselja so občinska središča (Hrpelje – Kozina, Komen, Divača),
- naselja, kjer je ustrezna obstoječa koncentracija dejavnosti in delovnih mest, ali naselja kjer je potencial, da se razvijejo in okrepijo zaposlitvene in oskrbne možnosti,
- naselja, kjer se lahko zagotovijo nakupovalne in kulturne, izobraževalne, zdravstvene in druge družbene storitve za izpolnitev potreb naselja in zaledja ob dobri dostopnosti z javnim prometom,
- naselja, kjer se lahko zagotovijo območja za stanovanjsko pozidavo, ki bo cenovno dostopnejša,
- naselja, ki imajo potencial za razvoj nekaterih funkcij/storitev zaradi specifičnih lastnosti kot npr. kulturna dediščina (Štanjel).

Razvoj manjših lokalnih središč

Poleg predlaganega urbanega omrežja, v katerem se bodo prednostno razvijala zgoraj navedena naselja, se lahko dejavnosti usmerjajo tudi v druga naselja, pri čemer veljajo splošna merila opremljenosti naselij oziroma njihovih gravitacijskih območij za opredelitev lokalnih središč:

- popolna osnovna šola (osemletno šolanje),
- zdravstveni dom ali zdravstvena postaja (primarno zdravstveno varstvo),
- trgovina z živili in mešanim blagom (preskrba z življenjskimi potrebščinami),
- oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo (komunalna opremljenost),
- poštne storitve,
- finančne storitve (banka ali hranilnica),
- knjižnica (splošno izobraževalna ali šolska),
- prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti,
- gravitacijsko zaledje 5000 prebivalcev, ki pa je lahko zaradi zgodovinskih, narodnostnih, geografskih, obmejnih ali gospodarskih razlogov tudi manjše.

V lokalnih središčih bo razvoj namenjen predvsem:

- zagotavljanju enakomerne poseljenosti območja,
- podpori ekonomske dejavnosti v manjšem obsegu, ki ustreza obsegu naselja,
- podpori dostopnosti razpoložljivih storitev vključno s terensko dostavo storitev - »potujoče storitve« (npr. trgovina, knjižnica, pošta ipd.) in izkoriščanju obstoječih prostorov, tam kje je možno,
- dobremu stanju lokalnih cest za zagotovitev dostopnosti in podpori razvoja javnega potniškega prometa,
- podpori racionalni izrabi komunalne infrastrukture,
- spodbujanju samostojnosti, krepitvi lokalnih skupnosti in podpori ključnim storitvam.

Širitev stanovanjskih zmogljivosti v teh naseljih bo namenjeno predvsem zadovoljevanju lokalnih potreb, pa tudi sekundarnim bivališčem – turističnim stanovanjem, vendar predvsem na območjih praznjenja in območjih z izrazitim problemom staranja prebivalstva.

Podane so splošne usmeritve za razvoj omrežja naselij v regiji, podrobnejša opredelitev razvojnih potencialov, funkcij naselij in odnosov med njimi pa se mora razčleniti v občinskih prostorskih aktih, vendar ob tesnem sodelovanju med sosednjimi občinami, med regijami in tudi v čezmejnem prostoru.

Splošni kriteriji za razvoj konkurenčnega omrežja naselij so:

- enakomerna poseljenost območja,
- vzporedno in usklajeno načrtovanje poselitve in prometa (prometna omrežja, javni potniški promet, vozlišča prometnih sistemov, ...),
- racionalna raba prostora z usmerjanjem v notranji razvoj poselitvenega območja,
- učinkovita razmestitev in ustrezna kakovost družbenih storitev v smislu izenačevanja opremljenosti (v skladu z vlogo naselja v hierarhiji naselij) v urbanih in ruralnih naseljih: zagotavljanje osnovnih oskrbnih dejavnosti za vse prebivalce v dosegu 10 min. peš dostopa, zagotavljanje varnih poti v šolo, zagotavljanje primerne števila vpisnih mest v vrtce, ustrezno vzdrževano lokalno omrežje cest, javni potniški promet, priključenost na javno vodovodno omrežje, priključenost na kanalizacijsko omrežje in čistilne naprave oz. zagotavljanje ustreznega ravnanja z odpadnimi vodami.

Priporočila za nadaljnje delo:

Na podlagi splošnih kriterijev bi bilo potrebno na regionalnem nivoju podrobneje razdelati in potrditi kriterije za usmerjanje in vzpodbujanje razvoja naselij in njihove vloge v omrežju naselij. Glede na močno izraženo težnjo po zgoščevanju prebivalstva in dejavnosti v ozkem obalnem pasu na območju slovenske Istre in posledično neuravnoveženega poselitvenega omrežja bo v prihodnosti potrebno veliko pozornosti nameniti preusmeritvi teh teženj v ostala naselja v regiji. Te aktivnosti zaradi časovne in vsebinske omejitve niso bile razdelane v tej fazi projekta, saj zahtevajo sodelovanje vseh občin in usklajevanje njihovih pogledov na razvoj poselitvenega omrežja.

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju omrežja naselij:

Ukrep	Cilji ukrepa
Konkurenčno policentrično urbano omrežje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vzpostaviti uravnoreženo omrežje naselij na čezmejni/regionalni ravni s koncentracijo urbanih potencialov ○ Krepitev prepoznavnosti čezmejnega urbanega območja ○ Visoka kakovost bivanja v urbanih naseljih in določitev standardov za kakovost gradnje in prenovo stavb (uporaba naravi in ljudem prijaznih materialov, energetska učinkovitost stavb, uporaba meteornih vod, uporaba obnovljivih virov energije), ki bodo zahtevnejši od minimalnih standardov opredeljenih v zakonodaji³. ○ Zagotovljene ustrezne družbene storitve in infrastruktura (vzgoja, izobraževanje, zdravstvo, kultura, uprava, šport, rekreacija, komunalna infrastruktura, oskrbne storitve, promet, javni promet, ...) ○ Umiritev cen zemljišč in nepremičnin
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Večja gostota poselitve v urbaniziranih območjih (preb/ha) • Ohranjanje % urbaniziranih površin • Povprečna cena parcele na m² • Povprečna cena nepremičnin na m²
Ohranjanje poseljenosti in razvoj podeželja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zagotavljanje primerne obsega stavbnih zemljišč za razvojne potrebe naselij in potrebe lokalnega prebivalstva ○ Ustrezna dostopnost in komunalna urejenost naselij ○ Ohranitev in ureditev novih javnih površin v naseljih (predvsem rekreacijskih in zelenih površin) ○ Zagotovljene ustrezne družbene storitve in infrastruktura na podeželju ○ Smiselno zaokroževanje stavbnih zemljišč na obrobju naselij na mejah s kmetijskimi zemljišči
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število prebivalcev v podeželskih naseljih • Število izdanih gradbenih dovoljenj v podeželskih naseljih • Število obnovljenih objektov v podeželskih naseljih • Razmerje med asfaltiranimi in makadamskimi lokalnimi cestami • Število rednih avtobusnih povezav med naselji • Obseg javnih površin v naseljih (od tega zelenih površin) • Dostopnost javnih površin in družbenih storitev za vse prebivalce na povprečno 10 min. peš dostopa • Število trgovin z živili in drugimi potrebščinami na podeželju
Okrepiti partnerstvo med mesti in podeželjem	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zagotovljene ustrezne družbene storitve in infrastruktura na podeželju ○ Izenačiti kakovost in dostopnost družbenih storitev med mestom in podeželjem ○ Ustrezna razporeditev funkcij med mesti in podeželjskimi naselji v regiji
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Dostopnost javnih površin in storitev za vse prebivalce na povprečno 10 min peš dostopa
Prenova mest/naselij	<ul style="list-style-type: none"> ○ Večja privlačnost mest za bivanje ○ Povečanje kompaktnosti mest oz. doseganje večje urbane zgoščenosti na območjih s prenizkimi gostotami ○ Celovita prostorska, gospodarska in družbena prenova mestnih predelov ali delov naselij ○ Gentrifikacija v mestnih središčih ○ Urejene in dostopne javne površine (od tega zelenih površin) ○ Dvig kakovosti urbanističnega in arhitekturnega oblikovanja naselij ○ Izboljšati kakovost gradnje in prenove stavb
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število prebivalcev v mestih • Večja gostota poselitve v urbaniziranih območjih (preb/ha) • Dostopnost javnih površin in storitev za vse prebivalce na

³ Pravilnik o toplotni zaščiti in učinkoviti rabi energije v stavbah (Ur.l. RS, št. 42/2002, 29/2004), Pravilnik o zaščiti stavb pred vlago (Ur.l. RS, št. 29/2004), Pravilnik o zvočni zaščiti stavb (Ur.l. RS, št. 14/1999, itd.

	<p>povprečno 10 min. peš dostopa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izraba opuščenih lokacij za gradnjo in urejanje javnih površin (prednostno zelenih površin)
--	--

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Revitalizacija urbanih in ruralnih naselij (Okolje in okoljska infrastruktura, Učinkovito načrtovanje v prostoru ⁴)	<p>Za regijo je treba pripraviti integralne programe revitalizacije urbanih naselij ter tudi podeželskih naselij in vasi. V tem okviru bo potrebno pripraviti prednostno listo in predlagati inštrumente za obnovo in za tem razvoj teh naselij.</p> <p>Prednostna območja za revitalizacijo: stara mestna jedra Kopra, Izole in Pirana.</p>	2008 - 2013	RRC Koper, občine

Priporočila za nadaljnje delo:

Za ukrep **Okrepiti partnerstvo med mesti in podeželjem** ni izdelanih izvedbenih projektov, ki naj se pripravijo v sodelovanju z občinami in potencialnimi nosilci. Projekti naj bodo usmerjeni predvsem v ustrezno razporeditev funkcij med mesti in podeželskimi naselji ter izboljšanje kakovosti in dostopnosti družbenih storitev in infrastrukture na podeželju.

Oblikovanje omrežja podporne gospodarske infrastrukture

Gospodarstvo kot eden od temeljev razvoja katerekoli regije bo v prihodnjih letih moralo začeti in tudi izpeljati nov razvojni preboj, da bi tako postalo globalno konkurenčno. Temeljna prvina razvoja gospodarstva so ustvarjalni, izobraženi ljudje, ki nenehno skrbijo za osebni razvoj. Edini generator zaposlovanja pa je dodana vrednost, ki jo bo treba povečati in s tem ustvariti nova delovna mesta.

Za potrebe razvoja gospodarskih dejavnosti bodo določena in ustrezno urejena območja gospodarskih con. Pri razvoju gospodarskih con je treba poleg družbeno ekonomskih (zaledje kapitala, znanja in delovne sile) upoštevati tudi prostorske kriterije in sicer: optimalno povezavo z infrastrukturnim in energetskim omrežjem ter z drugo infrastrukturno opremljenostjo zaledja; bližino in velikost že obstoječih gospodarskih con ter prometnih terminalov; velikost naselij, njihovo mesto v urbanem sistemu in dostopnost do predvidenih lokacij gospodarskih con; prostorske možnosti in omejitve, ki izhajajo iz stanja ali značilnosti naravne in kulturne krajine, v katero se posamezna gospodarska cona umešča.

Glede na lokacijska merila, ki so za to področje uveljavljena v EU, pa tudi glede na merila ministrstva za gospodarstvo ločimo naslednje tipe gospodarskih con:

Centralne gospodarske cone nacionalnega obsega (tip A)

Centralne cone nacionalnega (eventualno transnacionalnega) obsega so gospodarske cone, v katere gravitira najširše zaledje. Povezuje jih omrežje AC, regionalnih R1 in R2 ter glavnih G1 in G2 cest. Po vsebinski strukturi gre za širok spekter dejavnosti (industrijska proizvodnja, proizvodna obrt, skladišča, parkirišča, distribucija, poslovno-storitvene dejavnosti itd.).

V ta tip gospodarske cone sodi: Koper.

Centralne gospodarske cone regionalnega obsega (tip B)

Gospodarske cone regionalnega obsega so načeloma številčnejše, manjšega obsega in locirane v bližini regionalnih središč.

⁴ Prioriteta in ukrep v Regionalnem razvojnem programu za Južno Primorsko 2007-2013.

V ta tip gospodarske cone sodijo: Sežana, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica

Lokalne gospodarske cone (tip C)

Lokalne gospodarske cone nudijo lokacijo drobnemu podjetništvu občinskega zaledja. Lokalne cone so relativno najštevilčnejše, zagotoviti morajo zadostne razvojne površine ter sistematično pokrivati čim večji teritorij. Značilne so po oligo- ali monokulturni vsebini in manjšem obsegu, povezuje jih omrežje lokalnih cest.

V ta tip gospodarske cone sodijo: Divača, Knežak, Podgrad, Starod, Jelšane, Izola, Piran, Komen.

V Kopru bo ustanovljen tehnološki park, v katerem bo vzpostavljena infrastruktura za tehnološka podjetja (za start-up in delujoča podjetja) in razvoj podpornih storitev. Predvidena je ustanovitev dveh inkubatorjev v Kopru in Sežani, v Kopru bo začel delovati tudi univerzitetni inkubator. V skladu s potrebami se v prihodnosti lahko razvijejo tehnološki parki in inkubatorji tudi na novih lokacijah.

Sledil bo pospešen razvoj Luke Koper v vodilno severnojadransko pristanišče ob zagotavljanju visokih okoljskih standardov z učinkovitim sistemom ravnanja z okoljem in vzpostavljenim sodelovanjem z okoliškimi prebivalci.

Omrežje gospodarskih con je prikazano na kartografski prilogi **Gospodarstvo**.

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju podporne gospodarske infrastrukture:

Ukrep	Cilji ukrepa
Zagotavljanje ponudbe zemljišč za proizvodno-poslovne dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> ○ koncentracija znanja in gospodarskih dejavnosti na določenih območjih ○ učinkovita razporeditev funkcij v regiji ○ aktiviranje degradiranih in slabo izrabljenih površin v naseljih ○ ustrezna prostorska umestitev stanovanjskih in proizvodnih dejavnosti ○ zmanjšati negativne vplive proizvodno-poslovnih dejavnosti na okolje in zdravje prebivalcev (v skladu z okoljevarstvenimi zakonodajnimi zahtevami)
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • površina ustrezno komunalno opremljenih zemljišč za razvoj gospodarskih con • oddaljenost institucij znanja od gospodarskih lokacij • zasedenost gospodarskih con • zmanjšanje obsega degradiranih urbanih površin • število pritožb občanov na račun proizvodno-poslovnih dejavnosti (hrup, smrad itd.)

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Tehnološki park (Gospodarstvo, Povezovanje za tehnološki razvoj)	Vzpostavitev infrastrukture za tehnološka podjetja (za start-up in delujoča podjetja) in razvoj podpornih storitev. Poleg prostorskih kapacitet po subvencionirani ceni nudi tehnološki park tudi storitve pri razvoju novih tehnologij, proizvodov in storitev ter druge podjetniške podporne storitve. Gre za izgradnjo tehnološkega parka s 3.700 m ² neto poslovnih prostorov (3.300 m ² neto površina za oddajo inkubiranim podjetjem, 400 m ² za potrebe podpornih aktivnosti parka). V tehnološkem parku bi se vzpostavili trije tehnološki centri za logistiko, morje in design.	2007-2010	RRC Koper

Izgradnja poslovnih con (Gospodarstvo, Povezovanje za tehnološki razvoj)	Izgradnja in dokončanje infrastrukture za podjetniško in poslovno dejavnost: obrtne in poslovne cone, industrijske cone, inkubator. V okviru tega projekta bodo zgrajene oziroma dokončane poslovne cone: Gospodarsko obrtna in razvojna cona Sermin, Obrtna cona Hrpelje, Poslovna cona Sežana Jug, Komunalna ureditev IC Ilirska Bistrica, Ureditev OIC Podgrad, Ureditev OIC Jelšane, Ureditev OIC Starod, Ureditev OIC Knežak, Mrežni inkubator Ilirska Bistrica, Poslovna cona Risnik.	2007-2013	občine
Ustanovitev univerzitetnega kampusa (Človeški viri, Znanje za gospodarstvo)	Univerzitetni kampus bo združeval raziskovanje in izobraževanje na področju naravoslovja, biodiverzitete in sodobne tehnologije (razvoj okoljskih tehnologij). V fazi izdelave projektne dokumentacije sta dva projekta v Kopru in Izoli. Dejavnosti univerzitetnega kampusa se dejansko lahko razvijajo v vseh obalnih središčih, vendar ob ustrezni delitvi in brez neracionalnega podvajanja dejavnosti in storitev.	2007-2013	Država

Oblikovanje omrežja turistične infrastrukture in podpornega okolja za upravljanje turističnih destinacij

V skladu s Strategijo trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske so razvojni cilji, ki so neposredno vezani na prostorske cilje:

- celostno upravljanje destinacije za razvoj in trženje novih (trajnostnih) in izboljšanje kakovosti obstoječih turističnih proizvodov, storitev ter učinkovito investiranje v turistično namestitveno ter podporno infrastrukturo, skladno s trajnostnimi načeli,
- izboljšanje dostopnosti z razvojem trajnostnih oblik transporta (javni potniški promet, pešpoti, kolesarske poti) in investicijami v informacijsko infrastrukturo.

Na področju razvoja turistične namestitvene in podporne infrastrukture so potrebne naslednje investicije:

- v dopolnilno infrastrukturo v zaledju slovenske Istre in na podeželju za odpravo pomanjkanja majhnih, družinskih prenočitvenih kapacitet v skladu s sodobnimi trendi,
- za dvig kakovosti obstoječih nastanitvenih struktur in
- v izgradnjo podporne infrastrukture, ki bo dvignila prag nosilnih zmogljivosti prostora (čistilne naprave, dovozne ceste, parkirišča, rekreacijske površine, poti).

Prihodnji razvoj **turizma** in spremljajočih podpornih dejavnosti bo temeljil na razvoju subdestinacij:

- **slovenska Istra z zaledjem** s turističnimi središči Piran, Portorož, Lucija, Izola, Koper

Razvojne usmeritve: Preusmeritev iz intenzivnega turističnega razvoja v trajnostni razvoj z dvigom kakovosti obstoječih proizvodov s postopnim uresničevanjem trajnostnih načel. Specializacija ponudbe subdestinacije v programu obalnega turizma in investiranje v krepitev najbolj konkurenčnih in strateških proizvodov subdestinacije: navtični proizvodi, kongresni/poslovni turizem in turizem zdravega počutja »wellness« z zdraviliško dejavnostjo. Poudarek je na širitvi turističnih kapacitet in storitev tudi v zaledje Obale, vendar ne v obliki večjih turističnih središč, ampak prednostno v obliki razpršenih nastanitvenih kapacitet po vaseh in alternativnih oblik nastanitvenih kapacitet /npr. manjši penzioni, turistične kmetije, mladinski hoteli, ...). Pri tem je potrebno upoštevati povezovanje z obstoječo turistično in ostalo javno infrastrukturo in izpolnjevanje okoljevarstvenih zakonodajnih zahtev.

- **Kras** z območji:

- Matični Kras s turističnimi središči Štanjel, Lipica in Škocjanske jame
- Vipavska Brda z dolino Branice,
- Brkini z Vremščico,

- Slavnik, Čičarija in Matarsko podolje,
- Kraški rob z dolino Glinščice.

Razvojne usmeritve: Zaradi potrebe po bolj raznoliki ponudbi s čimer se zmanjšujejo tveganja in odvisnost od sezon in zaradi potrebe po večji prepoznavnosti ponudbe celotne destinacije Južna Primorska in še posebej subdestinacije Kras se predlaga:

- krepitev konkurenčnih prednosti subdestinacije Kras na edinstvenem produktu speleologije (Škocjanske jame, krasoslovje, jamarstvo, »wellness« v jami) in
 - trženjsko segmentiranje ponudbe na programu kulturnega turizma zaradi izjemnih kulturnih spomenikov v območju (Lipica, Štanjel).

Predlaga se postopna uveljavitev trajnostnega turističnega razvoja s prilagoditvijo in z dvigom kakovosti obstoječih proizvodov in storitev ter nastajanjem novih skladno s trajnostnimi cilji. V ta namen se bo na Krasu spodbujal razvoj naslednjih oblik trajnostnega turizma:

- **proizvodi:** edinstveni speleološki, gastronomski, zdraviliški, lovski, konjenišvo,
- **programi:** kulturni turizem v povezavi s podeželjem, posebnimi oblikami rekreacije, specializirane konference (in pritegnitev konferenčnih gostov iz drugih slovenskih destinacij za obisk kulturnih znamenitosti in edinstvenih naravnih in drugih enkratnih konkurenčnih proizvodov Krasa), naravoslovni turizem (opazovanje ptic, fotosafari, botanične ekskurzije ipd.).

- **Območje Brkinov** s središči Prem, Mašun, Gomance, Sviščaki

Razvojne usmeritve: Graditi konkurenčne prednosti subdestinacije na EKOturizmu kot trženjskem programu za diferenciacijo ponudbe s proizvodi povezanimi z odkrivanjem narave tega območja kot so gorništvu, lov in ribolov, fotosafari. Zato naj se turistična ponudba Ilirske Bistrice usmeri v oblikovanje tistih turističnih proizvodov, ki vključujejo doživetja, izobraževanje in predstavitveno dejavnost (npr. pripovedovanje zgodb, fotosafari, multivizije in multimedijske predstavitve, vodene ogledne narave, preživetja v naravi ipd.). Umestitev velikih turističnih kompleksov na tem območju ni sprejemljiva, saj bi bilo to v nasprotju z zgoraj poudarjenimi razvojnimi usmeritvami.

Rekreacijska infrastruktura in tematske poti

Preko območja Južne Primorske potekata dve zelo pomembni **pešpoti**. Prva je Evropska pešpot E6, ki povezuje severni Jadran z Baltikom. Na obravnavanem območju Južne Primorske poteka od Velikega Snežnika preko Ilirske Bistrice, Slavnika in Podgorij do Kraškega roba. Čez Kraški rob sestopi pri Podpeči, se vzpne do Kubeda, obiše istrske vasi Marezige, Pomjan in Šmarje ter prek Gažona in Jagodja doseže Strunjan. Pot je relativno dobro markirana in označena na vseh boljših turistično-pohodniških zemljevidih. Druga pot predstavlja najbolj jugozahodni del slovenske planinske transverzale, ki poteka vse od Maribora do Ankarana. Na območje, ki ga obravnavamo, prihaja z vrha Nanosa in se preko Vremščice in Brkinov vzpne na Slavnik. Od tu se nadaljuje preko Socerba, vasi Osp, Tinjana, Škofij in Hrvatinov do Ankarana. Pot je zelo dobro markirana in označena.

Na območju Krasa in slovenske Istre je omrežje glavnih **kolesarskih poti** dokaj gosto in razvejano. Velika večina predstavljenega omrežja kolesarskih poti zaenkrat še ni ustrezno urejena, čeprav se je na nekaterih odsekih z urejanjem že pričelo. Na območju občine Ilirska Bistrica omrežje kolesarskih poti še ni bilo oblikovano, tako da so nakazane le najpomembnejše smeri njihovega poteka, ki so bile zasnovane že v sklopu državnega plana.

Omrežje **vinskih cest**, ki pokriva vsa vinorodna območja Slovenije, sega tudi v Južno Primorsko. Tako sta se izoblikovali dve ločeni omrežji vinskih cest v slovenski Istri in na Krasu. Namen vinskih cest je tujim in domačim gostom predstaviti in približati kvalitetna slovenska vina ter jih s pomočjo pestre gastronomske ponudbe pritegniti tudi v nekoliko bolj odmaknjene in manj poznane kraje. Na vinske ceste se pogosto veže tudi pestra ponudba turističnih in ekoloških kmetij ter razvejana mreža lokalnih turističnih zanimivosti.

Zasnova turističnih destinacij je prikazano na kartografski prilogi **Gospodarstvo**, omrežje tematskih poti pa na kartografski prilogi **Pešpoti, kolesarske poti in vinske ceste**.

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju turistične infrastrukture:

Ukrep	Cilji ukrepa
Oblikovanje območij in zagotavljanje površin za turistične cone in spremljajočo infrastrukturo	<ul style="list-style-type: none"> o koncentracija turističnih dejavnosti v turističnih conah o učinkovita razdelitev funkcij v regiji o zmanjšati negativne vplive turističnih dejavnosti na okolje o ustrezna prostorska umestitev turističnih in stanovanjskih programov o izboljšati dostopnost turističnih središč z razvojem trajnostnih oblik mobilnosti o učinkovito investiranje v turistične namestitve in podporno infrastrukturo
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število novih turističnih postelj • Število turističnih nočitev po občinah • Zasedenost turističnih kapacitet ne glede na sezono • Okoljska učinkovitost turističnih zmogljivosti (zmanjšanje porabe vode na turista) • Povezanost turističnih objektov z javnim prometom (npr. število hotelov z avtobusnim postajališčem na oddaljenosti do 500 m) • Zadovoljstvo prebivalcev z učinki turizma • Zadovoljstvo turistov

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Razvoj turističnih subregionalnih destinacij (Brkini, Kras, Istra z zaledjem) (Gospodarstvo, Razvoj turističnih storitev)	Za destinacije je potrebno sistem upravljanja uskladiti z regionalnim in nacionalnim, namenjen pa naj bo povezovanju lokalne ponudbe in podpora razvoju novih storitev. Predvsem gre tukaj za turistične proizvode, ki jih lahko izvajajo lokalni prebivalci, ki upravljajo z naravnimi območji in jih varujejo, ter tisti proizvodi, ki zagotavljajo dodatne možnosti zaposlovanja za lokalne prebivalce.	2010-2013	Občine regije, turistični ponudniki, investicijska turistična podjetja, banke, ministrstva
Tematske poti (Gospodarstvo, Razvoj turističnih storitev)	Razvoj, povezovanje in vzdrževanje tematskih poti, vezan na kulturno, naravno dediščino, zgodovino, enogastronomijo. Pomemben vidik je tudi upravljanje in promocija tematskih poti in čezmejno povezovanje z Italijo in Hrvaško. Izdelava idejnih zasnov tematskih poti po Brkinih in izvedba načrtovanih tematskih poti na območju Krasa in slovenske Istre.	2009-2013	RRC Koper
Parenzana in primestna kolesarska mreža (Gospodarstvo, Razvoj turističnih storitev)	Dokončanje poti zdravja in prijateljstva – Parenzana v celoti od meje z Italijo do meje s Hrvaško z nadgradnjo in dodatno ponudbo: ureditev počivališč, obvestilne table, ureditev stare železniške postaje na Škofijah za mini muzej, infocenter in »car and bike« točke. Ureditev in izgradnja primestne kolesarske mreže (npr. v MOK: Pobegi – Prade – Koper, Vanganel – Koper, Ankarani – Koper, Markovec – Olmo,...) ter primarne kolesarske povezave Obala – Slovenija (Parenzana - Bivje) – Rižana in dalje v notranjost)	2009-2013	Občine
Ureditev	Cilj projekta je celovita ureditev	2009-2013	Občine

promenade ob celotni dolžini obale (Gospodarstvo, Razvoj turističnih storitev)	sprehajališča ob celoti dolžini slovenske obale in povezava različnih vsebin ob njej (narava in biodiverziteteta, kulturna dediščina, kopališka infrastruktura, komunalni privezi) z namenom vzpostavitve temeljne infrastrukture za izboljšanje konkurenčnosti turistične destinacije in kvalitete življenja na območju.		
Slovenski jadranski otok (Nacionalni razvojni projekti 2007-2023)	<p>Cilj projekta je izgradnja otoka pred obalo Izole z namenom združitve rešitve problematike deponiranja gramozu s koristmi izgradnje velike turistične privlačnosti z možnostjo sprostitve, zabave in druženja.</p> <p>Otok se bo razprostiral na 30.000 m² površine in bo vsaj 3 m visoko nad morsko gladino. Na samem otoku bo različna turistično zabavišna infrastruktura, gostinska ponudba in ustrezen pomol za dovoz obiskovalcev in sidranje zasebnih plovil. Z otokom bomo pridobili tudi dodatne kopalne površine, ki jih na naši obali primanjkuje.</p> <p>Opozorilo: Pri idejni zasnovi projekta je potrebno zagotoviti javno dostopnost površin in prednostno umestiti na otok družbene storitve in infrastrukturo (npr. športno-rekreacijske površine). V fazi načrtovanja takšnega kompleksnega posega v prostor bo potrebno izdelati vse potrebne predhodne strokovne podlage (gradbeno tehnične, okoljske, programske in ekonomske analize) in na tej podlagi vso potrebno projektno dokumentacijo. Ideja o izgradnji objekta v morju je vključena v trenutno veljavne prostorske akte občine Izola.⁵</p>	2009-2020	

⁵ Spremembe prostorskega plana občine Izola (2004) za območje obale med KP in Izolo s kontaktnimi površinami bolnisnice: Ob rtu Viližan se predvideva izvedba objekta v morju – valobrana Viližan. Pred izvedbo natančnejših analiz velja, da mora biti objekt v morju vsaj 80 metrov odmaknjen od obale. Izogniti se mora varovanemu območju arheološke dediščine in omogočiti zaščitene poglede z obalne promenade na mesto Izola.

Objekt je potrebno zgraditi s čistim kamnitim materialom. Proti severnemu delu je objekt potrebno zaščititi z valobranom. Pred natančno definicijo gabaritov objekta v morju, načinom gradnje, odmikov od obale je potrebno izdelati študijo fizikalnih značilnosti morskega okolja z modelnim preizkusom. Obrežni pas – infralitoral predstavlja izjemno občutljiv biotop, zato vanj objekt ne posega. Tudi morski tokovi tik ob obali naj bi z ureditvijo ostali kar najmanj spremenjeni. Pred izgradnjo objekta je nujno izvesti potrebne arheološke raziskave. Pred izdelavo lokacijskih načrtov je potrebno izdelati dodatne strokovne podlage: pregled ožjega obalnega pasu, izdelati je potrebno hidrološki modelni preizkus valobrana v laboratoriju, študijo tokov ob morski obali in vse ostale študije in raziskave, ki se pokažejo kot potrebne za definiranje oblike, velikosti in lege objekta v morju. Pred izgradnjo objekta v morju je potrebno sanirati vse kanalizacijske izpuste v zaliv.

Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov Krasa (Nacionalni razvojni projekti 2007-2023)	Predmet projekta je: <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev Evropskega parka krasa - obnova objektov kulturne dediščine v zavarovanem območju Kobilarne Lipica in investicije v povečano kakovost turistične infrastrukture - investicije v razvoj turistične infrastrukture in ponudbe ter izobraževanje za ohranjanje naravne in kulturne dediščine na širšem območju Škocjanskih jam - investicije v obnovo Štanjela - vzpostavitev institucije in infrastrukture regijskega kraškega parka 	2011-2016	
--	--	-----------	--

6.2 PROMET

Zasnova urejanja prometa bo prispevala k uresničevanju naslednjih ciljev prostorskega razvoja:

- Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije,
- Krepitev trajnostnih skupnosti (mest).

Zasnova urejanja prometne infrastrukture

Razvoj prometne infrastrukture

Razvoj prometne infrastrukture je eden ključnih elementov podpore povečanju konkurenčnosti regije. Ustrezen razvoj prometne infrastrukture omogoča doseganje naslednjih ključnih ciljev:

- povečanje konkurenčnosti regije,
- krepitev razvoja strateško pomembnih mest in njihovih ekonomskih potencialov,
- krepitev razvoja manj razvitih delov regije in podeželja.

Razvoj prometne infrastrukture mora prispevati svoj pomemben delež tudi k uresničitvi cilja Izboljšanje kvalitete življenja v regiji s podporo trajnostnemu razvoju. Premišljen razvoj prometne infrastrukture lahko pomembno prispeva k zmanjševanju odvisnosti od osebnega avtomobila in s tem pripomore k počasnejšemu naraščanju emisij toplogrednih plinov ter zmanjševanju regionalnega prispevka h klimatskim spremembam, k zmanjševanju hrupa v urbanih okoljih ter k zmanjševanju onesnaževanja zraka. Prispeva tudi k zmanjševanju prometni zastojev in z njimi povezanih stroškov ter k večji dostopnosti prometnih storitev tudi za tiste kategorije prebivalcev, ki osebne avtomobile iz različnih razlogov ne morejo uporabljati.

Ukrepi zgolj v okviru razvoja prometne infrastrukture so nezadostni, če želimo zmanjšati emisije CO₂ in omiliti zastoje ter zmanjšati ostale negativne posledice prometa. Potrebni bodo tudi ukrepi na področju upravljanja prometa in ustrezni ekonomski podporni instrumenti.

Promet in strateško pomembna mesta

Bodoča ekonomska uspešnost regije je pogojena tudi z učinkovito organizacijo in funkcioniranjem strateško pomembnih mest kot mest z dobro delujočim sistemom trajnostne mobilnosti. Brez korenitih sprememb na področju mobilnosti v teh mestih bodo le-ta postala manj privlačna za bivanje, obremenjena bodo s hrupom in onesnaženim zrakom, s slabo prometno varnostjo, prometnimi zastoji in nezanesljivimi potovalnimi časi (zaradi zastojev), s tem pa se bodo zmanjšali tudi razvojni potenciali regije.

Strateško pomembna mesta (predvsem na ravni somestja Koper - Izola – Piran) zato potrebujejo celovite prometne strategije, upoštevajoč širše zaledje, ki ga ta mesta oskrbujejo (na čezmejni in regionalni ravni, ne glede na občinske (in državne) meje). Te strategije bodo morale opredeliti strateške investicije, ukrepe za upravljanje prometnih tokov, vključno z ukrepi v podporo prenovi

posameznih mestnih predelov. Potrebne bodo tudi investicije v nove tehnologije in ukrepi za spreminjanje transportnih navad prebivalcev. Ukrepi bodo usmerjeni tudi v zagotavljanje boljše dostopnosti storitev ob manjši mobilnosti, potrebni bodo še ukrepi za krepitev dostopnosti za pešce, za krepitev kolesarjenja kot pomembne oblike urbane mobilnosti in za večjo konkurenčnost javnega prometa.

Nosilci ukrepov bodo občinske uprave, ki bodo sodelovale med seboj, kot tudi z izvajalci javnega prometa in ostali deležniki. Vzpostavljeno bo čezmejno sodelovanje – predvsem z mestom Trst z namenom koordiniranega pristopa k problematiki.

Aktivnosti za spremembo modalnega razreza v korist trajnostnim oblikam mobilnosti:

- vzpostavitev privlačnih, varnih in priročnih peš in kolesarskih poti, ki bodo povezovala stanovanjska naselja, zaposlitvena središča, mestna središča, šole in druge izobraževalne ustanove ter ostale ključne cilje, upoštevajoč primere dobrih praks;
- vzpostavitev glavnih koridorjev javnega prometa vključno s pasovi, rezerviranimi za javni promet na območjih s pogostimi prometnimi zastoji;
- okrepitev vloge motornega in tirnega javnega prometa;
- umirjanje prometa v mestnih središčih in skozi naselja (parkirišča na obrobju mest, P+R sistem, destimuliranje dolgotrajnega parkiranja in preusmeritev vozačev na delo na javni promet, zapiranje mestnih središč za motorni cestni promet, ukrepi za znižanje hitrosti vožnje in povečevanje prometne varnosti,...).

Prednostna območja krepitev javnega prometa:

- **motornega:** okolica obalnih urbanih aglomeracij, okolica Ilirske Bistrice, okolica Sežane in povezava s Trstom;
- **tirnega:** v smeri proti osrednji Sloveniji, proti Trstu in hrvaški Istri;
- **pomorskega:** povezave med slovenskimi, hrvaškimi in italijanskimi obalnimi mesti.

Potrebne bodo investicije v:

- ustrezno infrastrukturo za trajnostno mobilnost,
- selektivne investicije v mestno cestno omrežje,
- prestopne točke s spremljajočo infrastrukturo (parkirišča za avtomobile, kolesa).

Občinske uprave bodo skupaj z ostalimi deležniki ukrepale tudi na področju upravljanja prometnega povpraševanja na področjih:

- vzpostavitev celovitega in medmestno usklajenega sistema parkirnin,
- sistematično ozaveščanje uporabnikov,
- načrtovanje dostopnosti rekreacijskih površin, kopališč ter drugih kritičnih območij ob konicah,
- vzpostavitev informacijskih sistemov (usmerjanje na manj obremenjene prometnice, na prosta parkirišča, informacijski sistem javnega transporta).

Zahtevnejši ukrepi za upravljanje prometa se bodo uvajali postopoma po prednostnem vrstnem redu, vendar koordinirano, na ravni posameznih mest in somestja Koper-Izola-Piran ter po možnosti v sodelovanju s Trstom, kasneje pa odvisno od potreb tudi v ostalih strateško pomembnih mestih. Ukrepi v podporo trajnostnim oblikam mobilnosti (predvsem vzpostavitev privlačnih, varnih in priročnih peš in kolesarskih poti) se bodo izvajali v vseh strateško pomembnih mestih in ostalih pomembnejših mestih/naseljih, pa tudi v manjših lokalnih središčih.

Strateške prometne povezave regije

Za regionalno ekonomijo so ključne prometne povezave proti glavnemu mestu Ljubljani, proti Italiji in proti Hrvaški, tako cestne kot železniške, Luka Koper in navezave na letališča (Ljubljana - Brnik, Trst - Ronki, Pula, Krk in Portorož).

Za povečanje konkurenčnosti regije in realizacijo njenih razvojnih potencialov so ključnega pomena:

- dograditev manjkajočih delov avtocestnega omrežja v regiji,
- izgradnja drugega železniškega tira Koper-Divača in modernizacija železniškega omrežja,
- izgradnja železniške povezave Koper-Trst,
- prekatégorizacija in izboljšanje posameznih cest za boljšo oskrbo prometno odročnejših krajev,

- izgradnja tretjega pomola v Luki Koper in vzpostavitev pomorskega potniškega terminala v Kopru in potniških pomolov v Portorožu, Izoli in Piranu,
- modernizacija letališča Portorož in boljša povezanost regije z letališči Brnik, Ronki, Pula, Krk.

Povezanost prometnih sistemov

Prometni sistemi, predvsem cestni, železniški in pomorski, tako potniški kot tovorni, bodo v stičnih točkah povezani, s čimer bo omogočen prestop (tovora, potnikov) med različnimi transportnimi oblikami. Multimodalni logistični centri bodo vzpostavljeni v Kopru (povezanost pomorskega, železniškega in cestnega prometa), Sežani in Ilirski Bistrici (povezanost železniškega in cestnega prometa). V mestih ima poseben pomen za zagotavljanje ustrezne dostopnosti do družbenih storitev še povezovanje omenjenih prometnih sistemov z ustrezno urejenimi pešpotmi in kolesarskimi potmi.

Cestna prometna infrastruktura

Obstoječe AC omrežje bo dopolnjeno s povezavo med Postojno/Divačo-Ilirsko Bistrico-Jelšanami in Koprom – Dragonjo ter priključkom do Luke Koper. Zgrajen bo odsek hitre ceste Koper-Izola, Jagodje-Lucija. Obalna cesta med Koprom in Izolo bo po izgradnji hitre ceste opuščena za cestni motorni promet. Modernizirati bo treba državne ceste Pivka – Podgrad in Kozina – Starod; Ilirska Bistrica – Sviščaki, prekategorizirati lokalno cesto Harije – Tatre – Divača v državno cesto in jo prav tako modernizirati. Načrtovana je tudi izgradnja oziroma modernizacija prečne cestne povezave Idrija - Ajdovščina - Štanjel – Komen – Nabrežina – Sesljan, saj gre za pomembno prečno os, ki povezuje celotni čezmejni in obmorski Spodnji Kras z zaledjem. Vzdrževanje cest nižjega regionalnega in lokalnega reda je v pristojnosti občin.

Železniška prometna infrastruktura

Gostoto cestnega prometa je možno zmanjšati z njegovo preusmeritvijo na železniški promet. Še posebej tovorni promet bo treba v čim večji meri preusmeriti na železnico. To bo vplivalo na zmanjšanje potreb po skladiščnih kapacitetah Luke Koper in hkrati na povečanje pomorskega tovornega prometa. Gre za državne projekte modernizacije obstoječe železniške proge in izgradnjo drugega tira Koper-Divača ter modernizacijo železniške proge Pivka – Ilirska Bistrica. Načrtovana je izgradnja neposredne železniške povezave med Koprom in Trstom.

Pomorski promet

Sledil bo pospešen razvoj Luke Koper v vodilno severnojadransko pristanišče ob zagotavljanju visokih okoljskih standardov z učinkovitim sistemom ravnanja z okoljem in vzpostavljenim sodelovanjem z okoliškimi prebivalci. Za nadaljnji razvoj Luke in krepitev njenega konkurenčnega položaja v omrežju severnojadranskih pristanišč je ključnega pomena razvoj njene infrastrukture in pretovornih zmogljivosti. Urediti bo treba tudi infrastrukturo za pristajanje potniških ladij in trajektov. Uvedene bodo nove potniške in trajektne linije, pretok potnikov pa bo večji. V Kopru bo treba zgraditi sodobno potniško pristanišče, ki bo obenem ukrep za prenovu danes degradiranega urbanega območja. Pomorski potniški promet pa bo potekal tudi med ostalimi obalnimi središči, kjer bodo urejeni manjši potniški pomoli na obstoječih lokacijah.

Letalski promet temelji na razvoju mednarodnega letališča Portorož, ki bo postal pomemben potniški terminal za srednje velika potniška in poslovna letala. Za dostopnost Južne Primorske so pomembna še bližnja letališča Brnik, Ronki, Pula in Krk. Turistični letalski promet se bo razvijal na obstoječem športnem letališču v Dolenjih Ležečah pri Divači.

Pri razvoju letališča Portorož je treba zaradi povečanja prometa (hrup, onesnaženje...) upoštevati omejitvene dejavnike kot so velika bližina Sečoveljskih solin in naselitvenega območja Portoroža. Pri razvoju letališča v Dolenjih Ležečah pri Divači je treba upoštevati neposredno bližino Parka Škocjanske jame.

Zasnova urejanja prometne infrastrukture je prikazana na kartografskih prilogah: **Promet, Promet – cestno omrežje, Trajnostna mobilnost.**

Priporočila za nadaljnje delo:

V nadaljevanju projekta je potrebno posebno pozornost nameniti sistematičnemu zbiranju in obravnavi podatkov o prometu ter obravnavi treh vrst prometa: tranzitnega, turističnega in lokalnega. To bo podlaga za oblikovanje ustreznih integralnih prometnih načrtov z namenom vzpodbujanja trajnostnih

oblik mobilnosti in usklajenega načrtovanja prometnega in poselitvenega omrežja. Prav tako bo potrebno izvesti raziskave za razvoj regionalnih in lokalnih povezav (večanje dostopnosti in povezljivosti naselij znotraj regije, podpora razvoju javnega prometa, odprava neravnovesij zaradi izgradnje državnih in mednarodnih prometnic, odprava prometnih konic zaradi turističnega prometa itd.).

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju urejanja prometne infrastrukture:

Ukrep	Cilji ukrepa
Vzpostavitev trajnostne mobilnosti	<ul style="list-style-type: none"> ○ izboljšati dostopnost prometnih storitev širšemu krogu uporabnikov ○ povečati prometno varnost ○ z učinkovitim umeščanjem dejavnosti doseči zmanjševanje oz. preprečevanje rasti potreb po motorizirani mobilnosti ○ izboljšati in širiti infrastrukturo za trajnostno mobilnost
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Povprečni letni dnevni promet na posameznih odsekih (zmanjševanje osebne in predvsem tovornega prometa) • Število osebnih vozil na 1000 prebivalcev • Število potnikov v javnem prometu • Število uporabnikov kolesarskih poti
Integralno načrtovanje prometne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> ○ usklajeno načrtovanje dejavnosti in razvoja poselitvenega omrežja v povezavi z razvojem prometnega omrežja ○ z učinkovitim umeščanjem dejavnosti doseči zmanjševanje oz. preprečevanje rasti potreb po motorizirani mobilnosti
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Povprečni letni dnevni promet na posameznih odsekih (zmanjševanje osebne in predvsem tovornega prometa) • Število osebnih vozil na 1000 prebivalcev • Število potnikov v javnem prometu • Število uporabnikov kolesarskih poti
Cestna prometna infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ○ Povečati prometno dostopnost in prehodnost regije ○ Preusmeriti cestne prometne tokove iz dragocenega obalnega pasu ○ Zgraditi nove cestne povezave ○ Izboljšati stanje cest regionalnega in lokalnega reda ○ Zagotoviti ustrezno povezanost regionalnega in lokalnega cestnega omrežja z državnim omrežjem
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Delež transportnih stroškov od vseh poslovnih stroškov podjetij • Povprečni letni dnevni promet na posameznih odsekih (zmanjševanje osebne in predvsem tovornega prometa) • Količina prepeljanega blaga in ljudi po železnici • Število potnikov v javnem avtobusnem prometu
Železniška prometna infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ○ Povečati prometno dostopnost in prehodnost regije ○ Preusmeriti tovarne prometne tokove na železnico ○ Zgraditi nove železniške povezave in modernizirati obstoječe
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Količina prepeljanega blaga in ljudi po železnici • Dolžina zgrajene železnice (v km) • Dolžina moderniziranih železniških povezav (v km)
Pomorska infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ○ Povečati prometno dostopnost in prehodnost regije ○ Rast Luke kot tovornega in potniškega pristanišča ○ Vzpostaviti sistem pomorskega javnega prometa
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število potnikov v pristaniščih na leto • Število novo vzpostavljenih ladijskih in trajektnih linij • Količina prepeljanega blaga v pristaniščih
Letališka infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ○ Razvoj letališča Portorož v pomemben potniški terminal za srednje velika potniška in poslovna letala ○ Modernizacija letališke infrastrukture
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število prepeljanih potnikov preko letališča Portorož na leto

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Vzpostavitev sistema trajnostne mobilnosti v regiji (Okolje in okoljska infrastruktura, Trajnostna mobilnost v regiji)	V regiji je potrebno opredeliti cilje trajnostnega prometa in opraviti analizo dostopnosti javnih vsebin . Na tej osnovi je potrebno pripraviti načrt trajnostnega prometa in ga uskladiti z občinskimi načrti in usmeritvami. Zatem bo treba uvesti enotni vozni red in plačilni sistem. Za izvajanje celotnega sistema pa vzpostaviti logistični center za vodenje potniškega prometa. Vzporedno s tem bo potrebno pristopiti k izgradnji potrebne infrastrukture.	2007-2009	Občine, MP
Izgradnja in modernizacija cestnega omrežja (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)	Izgradnja AC in HC (priključek Luka, Koper-Izola, Jagodje-Lucija, Postojna/Divača-Ilirska Bistrica-Jelšane). Modernizacija državne ceste Pivka – Podgrad in Kozina – Starod; Ilirska Bistrica – Sviščaki, pre kategorizacija in modernizacija lokalne ceste Harije – Tatre – Divača v državno cesto	2007-2013	Občine, MP, DRSC
ADRIALPIKA (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)	Izgradnja oziroma modernizacija prečne cestne povezave Idrija - Ajdovščina - Štanjel – Komen – Nabrežina – Sesljan	2011-2017	
Drugi železniški tir Divača – Koper (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)	Gostoto cestnega prometa je možno zmanjšati z njegovo preusmeritvijo na železniški promet. Še posebej tovorni promet bo treba v čim večji meri preusmeriti na železnico. To bo vplivalo na zmanjšanje skladiščnih kapacitet Luke Koper in hkrati na povečanje pomorskega tovornega prometa. Treba bo pripraviti prostorsko in tehnično dokumentacijo za investicije ter jih izvesti. Gre za projekte modernizacije železniške proge in izgradnjo drugega tira Koper-Divača, modernizacije železniške proge Pivka – Ilirska Bistrica, dograditev luške infrastrukture (pomol II, pomol III), vzpostavitev multimodalnih terminalov.	2010-2013	Slovenske železnice, Luka Koper, MO Koper
Modernizacija železniškega omrežja (Nacionalni razvojni projekti 2007-2023)		2008-2020	
Razvoj Luke koper (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)	V okviru tega projekta bo treba pripraviti: prostorsko in tehnično dokumentacijo ter realizirati projekte dograditve luške infrastrukture (pomol II, pomol III), vzpostavitev multimodalnih terminalov, izgradnje potniškega pristanišča v Kopru.		Luka Koper, Ministrstvo za promet, MO Koper
Pomorski potniški terminal Koper (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)			
Multimodalni logistični center (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)			

Priporočila za nadaljnje delo:

Za ukrep **Integralno načrtovanje prometne infrastrukture** še ni oblikovanih celovitih projektov, ki jih je potrebno usmeriti v oblikovanje ustreznih integralnih prometnih načrtov z namenom vzpodbujanja trajnostnih oblik mobilnosti in usklajenega načrtovanja prometnega in poselitvenega omrežja.

Za ukrep **Letališka infrastruktura** še ni predvidenih projektov. Projekte je treba usmeriti predvsem v modernizacijo letališča Portorož.

Pri ukrepu **Železniška prometna infrastruktura** manjka izvedbeni projekt strateške železniške povezave med Koprom in Trstom.

6.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Zasnova urejanja komunalne infrastrukture bo prispevala k uresničevanju naslednjih ciljev prostorskega razvoja:

- **Krepitev trajnostnih skupnosti (mest),**
- **Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami.**

Zasnova urejanja komunalne infrastrukture

Razvoj komunalne infrastrukture

Oskrba z vodo obsega zagotavljanje (črpanje, priprava, distribucija) pitne, tehnološke in požarne vode ob hkratnem varovanju in ohranjanju naravnih virov.

Oskrba z vodo bo potekala iz treh obstoječih javnih vodovodnih sistemov:

- Rižanski vodovod uporablja izvir reke Rižane, Gradole in Brestovico,
- Kraški vodovod uporablja zajetje Klariči (Brestovica) in Nanoške vodne vire,
- Vodovod Ilirska Bistrica uporablja izvir Bistrica.

Za zadostitev vseh potreb po vodi v regiji je kot rešitev predlagana izgradnja dveh zadrževalnikov na vodotoku Padež in vodotoku Suhorka z ustrezno velikim prispevnim območjem s tem, da je izgradnja možna v več fazah, varnost vodnega vira pa je večja. Z novim vodnim virom morajo biti dolgoročno zagotovljene potrebne količine pitne vode za potrebe prebivalcev, ki jih z vodo oskrbuje Rižanski vodovod, hkrati pa bo nov vodni vir predstavljal rezervni vodni vir tako za Kraški vodovod kot tudi za vodovod(e) v občini Ilirska Bistrica. Za predvideni vodni vir so oblikovana vodovarstvena območja, ki so tako kot vodovarstvena območja za ostale vodne vire predstavljena na kartografski prilogi **Poplavna, erozijska in vodovarstvena območja**. Predvidena je izgradnja regionalnega vodovoda z navezavo na obstoječi regionalni vodovod pri Kozini. V regionalnem vodovodnem sistemu je potrebno vzpostaviti tudi povezavo med kraškim in bistriškim vodovodnim sistemom oziroma med bistriškim vodovodnim sistemom in načrtovanim vodnim virom Padež-Suhorka.

Za doseganje trajnostne rabe vodnih virov je potrebno uvajati ukrepe za zmanjševanje porabe pitne vode npr. z zmanjševanjem izgub iz vodovodnih omrežij, vzpodbujanjem varčne rabe vode v gospodinjstvih in gospodarstvu, z rabo ustrezno očiščenih odpadnih voda za aktivnosti in dejavnosti, kjer je to mogoče (tehnološke vode, zalivanje, namakanje), z rabo meteornih vod (za sanitarno vodo, namakanje).

Priporočila za nadaljnje delo:

Na področju oskrbe s pitno vodo so bili obravnavani pomembnejši vodni viri, ki napajajo regionalne vodovodne sisteme. Na lokalnem nivoju pa so za oskrbo s pitno vodo, pa tudi z vodo za namakanje kmetijskih površin, izrednega pomena lokalni vodni viri. V nadaljevanju je potrebno opredeliti ustrezno strategijo rabe in varstva lokalnih vodnih virov.

Ravnanje s komunalnimi odpadnimi vodami

V skladu z državnim Operativnim programom odvajanja in čiščenja komunalne vode morajo biti območja naselij z obremenjenostjo več kot 10.000 PE opremljena z javno kanalizacijo in komunalno čistilno napravo do 31. decembra 2008, do takrat pa mora biti priključene na javno kanalizacijo tudi

najmanj 95 % obremenitve, ki nastaja zaradi odpadne vode na teh območjih. Taka območja v regiji so Koper, Piran in Izola.

Območja naselij z obremenjenostjo med 2.000 PE in 10.000 PE morajo biti opremljena z javno kanalizacijo in komunalno čistilno napravo do 31. decembra 2015, do 31. decembra 2017 pa mora biti priključene na javno kanalizacijo najmanj 95 % obremenitve, ki nastaja zaradi odpadne vode na teh območjih. Taki območji v regiji sta Ilirska Bistrica in Sežana.

Vsa ostala naselja v regiji morajo biti opremljena z javno kanalizacijo in komunalno čistilno napravo do 31. decembra 2015, do 31. decembra 2017 pa mora biti priključen na javno kanalizacijo pretežni del obremenitve, ki nastaja zaradi odpadne vode na teh območjih.

Tabela 1: Na območju Južne Primorske so predvideni naslednji programi za odvajanje in čiščenje odpadne vode

Občina	Naselje	Program	Rok izgradnje ⁶ za
Izola	Izola – mesto	Odvajanje odpadnih vod na CČN Koper (potrebna rekonstrukcija), dograditev kanalizacijskega omrežja	2008
	Jagodje	Odvajanje odpadnih vod na CČN Koper (potrebna rekonstrukcija), izgradnja manjkajočega kanalizacijskega omrežja	2015/2017
	Dobrava	Odvajanje odpadnih vod na CČN Koper (potrebna rekonstrukcija), izgradnja manjkajočega kanalizacijskega omrežja	2015/2017
	Bolnišnica Izola	Odvajanje odpadnih vod na CČN Koper (potrebna rekonstrukcija)	2008
	Šared	Odvajanje odpadnih vod na CČN Koper (potrebna rekonstrukcija), izgradnja manjkajočega kanalizacijskega omrežja	2015/2017
	Cetore	Zgrajeno kanalizacijsko omrežje in ČN Cetore	
	Malija	Odvajanje odpadnih vod na ČN Piran (potrebna rekonstrukcija), izgradnja manjkajočega kanalizacijskega omrežja	2015/2017
	Korte	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in ČN Korte, predvidena kapaciteta 1.000 PE	2015/2017
	Korte – Medoši, Draga	Predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in predvidena ČN Medoši - Draga	2015/2017
Koper	Koper, Pobegi, Prade, Sv. Anton, Bošamarin, Kampel, Manžan, Šalare in Vanganel	Zgrajeno kanalizacijsko omrežje in urejeno čiščenje na CČN Koper (50.000 PE)	2008
	Ankaran, Kubed, Osp, Žgani, Škofije, Movraž, Lukini, Dvori	ČN Ankaran, ČN Kubed, ČN Osp, ČN Žgani, ČN Škofije, ČN, Movraž, ČN Lukini in ČN Dvori	2015/2017
Piran	Piran	Zgrajeno kanalizacijsko omrežje in ČN Piran (30.000 PE), predvidena rekonstrukcija (33.000 PE)	2008
	Sveti Peter, Sečovlje, Dragonja, Nova vas, Padna, Orešje	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in obstoječe ČN Sveti Peter, ČN Sečovlje (predvidena nadgradnja), ČN Dragonja, ČN Nova vas, ČN Padna, ČN Orešje	2015/2017
	Špehi, Goreli	Predvidena izgradnja kanalizacije in ČN Špehi - Goreli	2015/2017
	Kortina	Predvidena izgradnja kanalizacije in ČN Kortina	2015/2017

⁶ Rok za izgradnjo kanalizacijskega omrežja in čistilnih naprav je povzet iz državnega in občinskih Operativnih programov odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih vod.

Občina	Naselje	Program	Rok za izgradnjo ⁶
Ilirska Bistrica	Ilirska Bistrica	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in zgrajena ČN Ilirska Bistrica	2015/2017
	Šembije	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in zgrajena ČN Šembije	2015/2017
	Vrbovo (vkl. Vrbica), Koseze, Topolc, Dolnji Zemon, Zarečje, Velika Bukovica, Jablanica, Zarečica, Gornji Zemon, Rečica, Dobro Polje	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in priključitev naselij na ČN Ilirska Bistrica	2015/2017
	Ostale aglomeracije nad 50 PE iz obveznega programa.	Predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in priključitev naselij na lokalne ČN	2015/2017
Hrpelje - Kozina	Hrpelje - Kozina	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in zgrajena ČN Hrpelje – Kozina (1.000 PE)	2015/2017
	Ostale aglomeracije nad 50 PE iz obveznega programa.	Predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in priključitev naselij na lokalne ČN	2015/2017
Komen	Komen	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in ČN	2015/2017
	Štanjel in Kobdilj	Izgradnja kanalizacijskega omrežja in ČN	2015/2017
	ostale aglomeracije nad 50 PE	Izgradnja kanalizacijskega omrežja in lokalnih ČN, katerih lokacije še niso določene	2015/2017
Divača	Divača	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in zgrajena ČN Divača (1.500 PE)	2015/2017
	Senožeče	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in zgrajena ČN Senožeče (1.200 PE)	2015/2017
	Ostale aglomeracije nad 50 PE iz obveznega programa	Predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in priključitev naselij na lokalnih ČN, katerih lokacije še niso določene	2015/2017
Sežana	Sežana	Delno zgrajeno kanalizacijsko omrežje in obstoječa ČN Sežana	2015/2017
	Ostale aglomeracije nad 50 PE iz obveznega programa	Predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in priključitev naselij na lokalnih ČN	2015/2017

Priporočila za nadaljnje delo:

Izvedba ustreznega odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih vod v navedenih rokih je, zaradi zahtevnosti postopkov pridobitve ustrezne projektne dokumentacije in dovoljenj ter velikih finančnih obremenitev za občine, vprašljiva. Zaradi značilne razpršene poselitve območja so stroški vzpostavitve ustreznega ravnanja z odpadnimi vodami zelo visoki oz. višji od opredeljenih upravičenih stroškov (na območjih z obremenjenostjo 20 PE/ha za investicije v kanalske vode 900 EUR/PE in stroški izgradnje ČN nižji od referenčnih stroškov, ki veljajo v EU za sprejemljive stroške izgradnje KČN). Prav zato bo potrebno opredeliti ustrezne alternativne rešitve za urejanje ravnanja z odpadnimi vodami. Pri zagotavljanju učinkovitega ravnanja z odpadnimi vodami je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje pri načrtovanju in gradnji komunalne infrastrukture, prav tako pa tudi pri učinkovitem izvajanju komunalne javne službe.

Ravnanje z odpadki

Enega glavnih problemov v občinah predstavlja zapolnjenost odlagališč odpadkov. V občini Izola imajo urejeno odlagališče odpadkov in ob trenutni odlagalni količini je razpoložljivega prostora še za približno pet let. Podobno stanje je tudi z odlagališčem v občini Piran, kjer se razpoložljivo odlagalno območje zelo hitro polni. V Mestni občini Koper so uspeli deponijo razširiti in tako zagotovili prostor za odlaganje odpadkov do leta 2008, sedaj pa aktivno iščejo nove rešitve. Štiri kraško brkinske občine imajo skupno odlagališče na območju CERO Sežana. S programom prilagoditve so uredili sistem

odvajanja izcednih voda in odplinjevanja. Odlagalnih površin na CERO Sežana je še za nekaj let. V občini Ilirska Bistrica je zagotovljeno odlaganje komunalnih odpadkov samo še do konca leta 2007. Dovoljenje za odlaganje imajo vsa odlagališča do konca oktobra 2007.

Vse občine v regiji so pristopile v konzorcij GOJUP, ki si je za prvo operativno nalogo zadal takojšnjo uvedbo ločenega zbiranja odpadkov na izvoru in ureditev zbiralnic (eko otokov) in zbirnih centrov na ravni posameznih občin. Na regionalni ravni pa so se občine članice Konzorcija GOJUP odločile za scenarij, ki predvideva dva regijska centra za ravnanje z odpadki (CERO):

- **Regijski CERO Koper** na območju Sermina, v katerem bo potekala obdelava ločeno zbranih frakcij z naslednjimi objekti: sortirnica, kompostarna, demontaža kosovnih odpadkov in bele tehnike ter zbirni center in pretovorna postaja. Možna je vključitev tudi mehansko biološke obdelave ostanka.
- **Regijski CERO**, kjer bo potekala mehanska biološka obdelava preostanka odpadkov in priprava za nadaljnjo snovno izrabo s ciljem maksimalne snovne izrabe. Manjši del stabiliziranega ostanka odpadka se nato varno odloži.

Lokacijo za ta drugi regijski center se še išče. Postopek iskanja te lokacije temelji na študiji naravnih danosti območij v vseh občinah, primernih za izgradnjo takšnega centra, ki jo je izdelal Geološki zavod Slovenije in vzporedno na oceni družbene sprejemljivosti predlaganih območij. Rezultat študije je 21 primernih območij za postavitev drugega regijskega centra. Trenutno potekajo javne predstavitve teh potencialnih lokacij v lokalnih okoljih.

Priporočila za nadaljnje delo:

V regiji je potrebno čim prej skleniti dogovor o ustrezni lokaciji za izgradnjo regijskega CERO, ki pa mora biti izbrana ob aktivnem vključevanju prebivalcev v vse postopke načrtovanja in izgradnje. Na regionalnem nivoju bi bilo treba oblikovati alternativne rešitve za ravnanje z odpadki ter opraviti primerjalne analize. Pri tem je izrednega pomena medobčinsko sodelovanje.

Energetska infrastruktura

Elektroenergetsko omrežje

Predvidena je izgradnja naslednjih daljnovodov:

- DV 2x400 kV Lavrica – Divača
- DV 2x400 kV Divača – Italija
- DV 2x110 kV Divača – Postojna
- DV 2x110 kV Dekani – Sermin

Prenosno **plinovodno omrežje** za zemeljski plin poteka po severnem obrobju regije kot plinovod M3 Ljubljana – Šempeter. Za zagotovitev odjema zemeljskega plina na obalnem območju in v občinah Sežana in Hrpelje – Kozina je predvidena izgradnja plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija, ki bo hkrati zagotavljal povezavo s Hrvaško s plinovodom Gažon – Dragonja. Prek območja Ilirske Bistrice in navezavo območja Postojne, Pivke in Ilirske Bistrice na plinovodno omrežje je predvidena še povezava Kalce (Logatec) – Jelšane z navezavo s Hrvaško. Prek območja Krasa pa je predvidena še prečna magistralna povezava Madžarska (Hrvaška) – Italija kot transevropski magistralni plinovod (mednarodni plinovod M9 Dolga vas (madžarska meja) – Opatje selo (Italijanska meja)). Vse trase plinovodov bodo morale biti zaradi poteka po občutljivem kraškem območju še posebej skrbno preverjene in usklajene v prostoru.

Obnovljivi viri energije

Poseben poudarek je treba dati razvoju lokalne energetike ter izrabi obnovljivih virov energije. Med njimi je zaradi naravne lege posebej treba izpostaviti **sončno energijo** na obalnem območju. Sončno energijo izkoriščajo posamezna gospodinjstva predvsem za ogrevanje vode, skorajda pa ni izkoriščanja sončne energije za oskrbo z električno energijo.

Na območju Južne Primorske prihaja do konflikta med pobudami in projekti za energetska izrabo **vetra** in varstvom naravnih vrednot, kar je še posebej izraženo ob prvem poskusu umestitve polja vetrnih elektrarn na severnem obrobju občine Ilirska Bistrica. Študija ranljivosti za izkoriščanje vetrne energije je sicer opredelila zelo široko potencialno območje, v katero pa še niso bila vključena območja varstva narave (ekološko pomembna območja in Natura 2000) in dejanski vetrni potencial

posameznih območij. V Zasnovi je izkoriščanje vetrne energije prikazano kot potencialni obnovljivi vir energije, ožja primerna območja ali celo posamezne lokacije pa niso določene.

Ilirska Bistrica se s sedanjo instalirano močjo 2 MW in potencialno kapaciteto 8 MW za daljinsko ogrevanje z **lesno biomaso** nahaja tudi v državnih izhodiščih za področje energetske izrabe biomase. Lesna biomasa je gospodarsko zanimiva predvsem zaradi velikega obsega gozdov in zaraščajočih površin v območju.

Informacijsko – komunikacijsko omrežje

V regiji je treba vzpostaviti notranje lokalne/subregionalne optične kabelske povezave, ki bodo tvorile hrbtenico za vzpostavitev in omogočanje novih tehnologij, ki bodo vplivale tudi na način dela in prostorsko prazeporeditev dejavnosti. Za zagotavljanje sistema modernih komunikacij je treba z zmogljivimi prenosnimi (optični kabli) povezavami povezati med sabo vse večje centre (na nivoju občinskih središč).

Občine in regija morajo spodbujati razvoj in uvajanje moderne telekomunikacijske infrastrukture tudi na ravni lokalnih središč. Na tej ravni to pomeni uporabo sedanjega fiksnega telefonskega omrežja, kabelskega TV omrežja in mobilnega omrežja. Pri maksimalni izrabi infrastrukture in vzpostavitvi e-uprave in e-podjetij bodo telekomunikacije predstavljale eno izmed gonilnih sil nove prazeporeditve dejavnosti v prostoru.

Zasnove urejanja komunalne infrastrukture so prikazane na kartografskih prilogah: **Oskrba z vodo, Komunalna infrastruktura, Energetska infrastruktura.**

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju urejanja komunalne infrastrukture:

Ukrep	Cilji ukrepa
Dograditev osnovne okoljske infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> o Zagotoviti kakovostne komunalne storitve za prebivalce in gospodarstvo o Zagotoviti učinkovito čiščenje odpadnih voda – dograditev kanalizacijskega omrežja in ČN o Zagotoviti varno oskrbo s pitno vodo in zmanjšati izgube vode iz vodovodov – posodobitev vodovodnih sistemov, izgradnja zadrževalnika Suhorka - Padež o Urediti regionalni center za ravnanje z odpadki I. reda o Zmanjšati pritiske na okolje
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • % gospodinjstev priključenih na kanalizacijsko omrežje in ČN • Kakovost morske vode (trofični indeks) • Koncentracija nitratov in fosfatov v obalnih vodah • % gospodinjstev, priključenih na javna vodovodna omrežja • % ustreznih vzorcev pitne vode v najpomembnejših vodovodnih omrežjih • Poraba vode m³/prebivalca /leto • % gospodinjstev in podjetij, vključenih v sistem ravnanja z odpadki • Količina komunalnih odpadkov/prebivalca • % ločeno zbranih frakcij odpadkov • % recikliranih odpadkov
Trajnostna energetska oskrba	<ul style="list-style-type: none"> o Usklajeno načrtovanje poselitvenih območij in gospodarskih con ter infrastrukture za energetska oskrbo (daljinsko ogrevanje, parovod, plinovod) o Jasna določitev pogojev za umestitev v prostor za projekte koriščenja obnovljivih virov energije (sonce, veter, biomasa)
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Izdelana regionalna energetska zasnova • % prebivalcev priključenih na sisteme daljinskega ogrevanja • % električne energije iz obnovljivih virov energije v strukturi porabljene električne energije
Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij	<ul style="list-style-type: none"> o Zmanjšati komunikacijske stroške v gospodarstvu o Široka dostopnost do IKT s poudarkom na zagotavljanju ustrezne opremljenosti manjših naselij

Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število uporabnikov IKT tehnologij (gospodarstvo, gospodinjstva) • Število družbenih storitev na medmrežju in število njihovih uporabnikov • % prebivalcev z dostopom do interneta
----------------------------	--

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Posodobitev vodovodnih sistemov za zmanjšanje izgub in zamenjava vodovodnega omrežja iz azbestno-cementnih cevi ter oskrba s pitno vodo (Okolje in okoljska infrastruktura, Učinkovite javne storitve)	<p>Vodovodni sistem je treba urediti v smislu regionalne povezave in okrepitve vodnega vira. Vzporedno s tem pa je treba pristopiti k manjšim ureditvam oziroma ožjim sistemom vodooskrbe v subregijah Brkini, Kras in druge.</p> <p>Priprava projektne in tehnične dokumentacije za projekt zadrževalnika Suhorka – Padež. Priprava DLN, ki je v fazi pridobivanja okoljevarstvenega dovoljenja.</p>	2010-2013	Država, občine, javna komunalna podjetja
GOJUP - gospodarjenje z odpadki Južne Primorske (Okolje in okoljska infrastruktura, Učinkovite javne storitve)	Izgradnja enotnega sistema ločenega zbiranja odpadkov po občinah z zbiralicami, izgradnja občinskih zbirnih centrov, izgradnja dveh regijskih centrov s sortirno linijo za ločeno zbrane odpadke, kompostarno za predelavo organskih odpadkov, tovarno za obdelavo in pripravo ostanka odpadkov za nadaljnjo snovno izrabo ter urejeno odlagalno polje za obdelan inerten ostanek odpadkov.	2008-2013	Občine, javna komunalna podjetja
Sistem zbiranja in čiščenja komunalnih odpadnih vod (Okolje in okoljska infrastruktura, Učinkovite javne storitve)	Na področju odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda se bodo izvajali občinski operativni programi odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda, zaščita vseh povodij in morja pred onesnaženji, ukrepi za zmanjševanje onesnaženosti in količin odpadnih voda (prebivalstvo, industrija, kmetijstvo, balastne vode).	2007-2017	Občine, javna komunalna podjetja
Razvoj regionalne IKT hrbtenice (Gospodarstvo, Povezanost regije navzven)	V regiji bo potrebno zgraditi regionalne širokopasovne telekomunikacijske povezave ter spodbujati in uvajati k uporabi te infrastrukture s promocijo njenih prednosti. K promociji bo pripomogla cenovno dostopna infrastruktura.	2010-2013	Občine, Ministrstvo za gospodarstvo, telekomunikacijska podjetja

6.4 KRAJINA

Zasnova dejavnosti in rabe prostora v krajini bo prispevala k uresničevanju naslednjih ciljev prostorskega razvoja:

- **Krepitev identitete in privlačnosti prostora,**
- **Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami.**

Zasnova dejavnosti in rabe prostora v krajini

Kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo

Z vidika prostorskega razvoja je pomemben dejavnik razvrstitev **kmetijskih površin** na najboljše in druga kmetijska zemljišča. Zaradi zelo restriktivnega zakonskega varstva najboljših zemljišč, ki so opredeljena izključno na podlagi sektorskih izhodišč, je kmetijski sektor v zadnjih dveh desetletjih pogosto oviral logičen in usmerjen urbani razvoj. Njihove omejitve so zlasti v večjih naseljih preprečevale spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, pogosto ne glede na njihovo dejansko rabo in kakovost, hkrati pa zmanjševale možnosti za nadaljnjo poselitev tudi v manjših, vaških naseljih. Poleg tega je s prostorskega vidika opredelitev najboljših kmetijskih zemljišč v ureditvenih območjih naselij ali pa na njegovih robovih neustrezna, saj na teh površinah intenzivna kmetijska pridelava ni združljiva z bivalnim okoljem.

V regiji se vse bolj uveljavljajo sodobni, v trajnostni razvoj usmerjenih pristopi k pridelavi hrane (integrirana pridelava, ekološka pridelava), s čimer se izkoriščajo posebnosti naravnih razmer (tla, klima, relief). Glede na naravno zgradbo in klimatske razmere so razmere na različnih delih regije primerni za različne oblike kmetovanja, ki bi jih bilo smiselno v prihodnosti še razvijati in s tem oblikovati sistem notranje specializacije kmetijske pridelave v regiji:

- vinogradništvo (Kras, slovenska Istra),
- sadjarstvo (Brkini, slovenska Istra),
- živinoreja (Kras - govedoreja in konjereja, ovčereja; slovenska Istra – ovčereja, Brkini – govedoreja, ovčereja),
- zelenjadarstvo oz. vrtnarstvo (slovenska Istra, Brkini),
- oljkarstvo (slovenska Istra).

Na Krasu in v slovenski Istri so izražene potrebe po vodi za **namakanje** kmetijskih površin, vendar pa natančne analize potreb in upravičenosti namakanja niso bile opravljene. Potrebno bi bilo izvesti natančno analizo stanja, študijo izvedljivosti in študijo stroškov in koristi, ki bi odgovorile na vprašanja ustreznosti namakalnih ukrepov po območjih in po vrsti in intenzivnosti pridelave.

Analiza razvojnih možnosti za kmetijstvo kaže, da so velike možnosti za nadaljnji razvoj kmetijstva v Južni Primorski v povezovanju s turizmom in rekreacijo in posredno tudi z varstvom kulturne dediščine in narave (kmečki turizem, tematske poti, izobraževalni turizem, prenove vaških jeder in posamičnih značilnih arhitekturnih objektov). Na območjih ohranjanja narave se kmetijskemu sektorju odpirajo tudi nekatere nove razvojne možnosti, ki se povezujejo z nadomestili za izpad dohodka zaradi omejitev (ekološka pridelava, upoštevanje dinamike naravnih procesov).

Na obalnem pasu in v morju je pomembna panoga **ribištvo**, na treh lokacijah pa je razvita marikultura (ribogojstvo, školjkarstvo). Za potrebe razvoja ribištva je treba vzpostaviti sodobno infrastrukturo za ribištvo, kar vključuje ureditev ustreznih ribiških pristanišč in mest za iztovor rib. Ta so predvidena za ureditev na obstoječih lokacijah v Izoli, Kopru in Piranu. Potencialna mesta pa so še Ankaran, Strunjan in Seča, kar je povezano z obstoječimi lokacijami marikulture.

Po gozdarskih opredelitvah na območju površinsko prevladuje **gozdnata krajina**, ki zajema celoten osrednji del regije, od Krasa preko Brkinov do vzhodnega dela slovenske Istre. V tem tipu se površinsko nahaja največ gozdov, ki se mozaično prepletajo s kmetijsko in ostalo rabo prostora. Večji kompleksi gozda so snežniški gozdovi ter širši predeli Vremščiče in Slavnika. Tako kot v celotnem slovenskem prostoru je bilo tudi na Južnem Primorskem načelo skrbnega gospodarjenja z gozdovi že

v preteklosti vgrajeno v gospodarjenje z gozdom, zato je tudi dosežena trajnost gozdne proizvodnje. Osnovna opredelitev v gospodarjenju z gozdovi temelji na zagotavljanju trajnosti, ki upošteva ekološko sprejemljivost oblike in zgradbe gozdnih sestojev, pa tudi gospodarnost v vseh večnamenskih gozdovih ter pomen socialnih funkcij gozdov.

Zasnova za področje kmetijstva, ribištva in gozdarstva je prikazana na kartografski prilogi **Kmetijstvo**.

Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov regije

Obstoječa **državna zavarovana območja** narave so: regijski park Škocjanske jame, naravni rezervati Škocjanski zatok, Strunjan, Strunjan-Stjuža, naravna spomenika Debeli Rtič in Rt Madona ter krajinska parka Sečoveljske soline, Strunjan. Velik del območja spada v območje Nature 2000 oziroma ekološko pomembna območja, saj se območja v veliki meri prekrivajo. Izpostaviti velja morje in morsko obrežje kot edinstveno ekološko pomembno območje v slovenskem merilu. Na območju Krasa in Brkinov ter širšega območja Snežnika je predlagana razglasitev regijskih parkov, na območju Dragonje, Glinščice pa krajinskih parkov.

Na območju Južne Primorske je 6 območij kompleksnega **varstva kulturne dediščine**(OKV), ki so v SPRS opredeljena kot območja nacionalne prepoznavnosti:

1. Kras,
2. Kras in Brkini,
3. delno območje Vipavska Brda,
4. Bržanija in Moravška dolina,
5. Šavrini,
6. Strunjan.

To so območja, za katera je značilna velika gostota kulturne dediščine in številne medsebojne, pogosto zgodovinsko soodvisne povezave. So pomembni deli narodove identitete, ki se izraža v prostorskih obeležjih in njihovih povezavah ter tvori prepoznavno kulturno krajino, predvsem zaradi tradicionalne, pretežno kmetijske rabe prostora. Ohranjen način gospodarjenja je blizu sodobnim konceptom urejanja prostora, ki poudarjajo sonaravno gospodarjenje, varstvo virov s ciljem zagotavljanja trajne vitalnosti prostora v vseh njegovih pomenih.

Namen povezovanja naštetih naravnih in kulturnih potencialov regije z vzpostavljenim sistemom upravljanja je naslednji:

- razvoj turističnih produktov v povezavi z zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,
- uskladitev režimov upravljanja zavarovanih območij,
- priprava in izvedba skupnih projektov (razvoj turističnih destinacij, tematske poti),
- skupna promocija in ozaveščanje prebivalcev in obiskovalcev,
- ohranjanje in krepitev identitete območja.

Zasnova za področje povezovanja naravnih in kulturnih potencialov v regiji je prikazana na kartografski prilogi **Naravni in kulturni potenciali regije**.

Varstvo, raba in urejanje voda

Na območju regije se nahajajo naslednja večja območja podzemne vode, ki napajajo obstoječe vodovodne sisteme v območju:

- povodje Reke in Pivke,
- Komenski in Sežanski kras,
- dolina Rižane in Brkinsko zaledje,
- dolina Dragonje (hrvaško ozemlje).

Za predvideni vodni vir Padež – Suhorka so že oblikovana vodovarstvena območja, ki so tako kot vodovarstvena območja za ostale vodne vire predstavljena na kartografski prilogi **Poplavna, erozijska in vodovarstvena območja**.

Zaradi značilnosti kraškega območja so vodni viri bistveno bolj ranljivi za onesnaženje tal, vode ali zraka. Glavni gonilni sili sta urbanizacija in nerešeni problemi odvajanja in čiščenja odpadne vode, razpršena gradnja, del industrije, promet ter kmetijstvo, stalno grožnjo pa predstavlja morebitno onesnaženje iz različnih virov predvsem ob ekoloških nesrečah. Vse vodne vire v regiji je treba

ustrezno zaščititi z državnimi uredbami. Najpomembnejše pa je izvajanje varstvenih režimov. Ob tem bo treba v nadaljnjem prostorskem razvoju regije zagotavljati, da bodo omejitve, ki izhajajo iz zahtev za varstvo vodnih virov, ustrezno nadomeščene v smislu različnih razvojnih vzpodbud in možnosti ter odškodnin oziroma drugih oblik kompenzacij.

Varstvo pred naravnimi nesrečami

Poplavna območja so na posameznih manjših odsekih nekaterih rek (Rižana, Badaševica, potok Pinjevec, spodnji tok Dragonje, Reka, Vremška dolina), morje pa poplavlja le na ozkem obalnem pasu ob Semedelskem kanalu, v Piranu.

Erozijska območja

Erozijska območja z zahtevnejšimi protierozijskimi ukrepi pokrivajo skoraj celotno območje od Kraškega roba do obale, torej celotno flišno območje. Takšno je tudi širše območje Brkinov. Na drugi strani pa so opredeljena erozijska območja z običajnimi protierozijskimi ukrepi, ki se v večjem obsegu razprostirajo na obrobju Vipavskih Brd.

Požarna ogroženost

Pomemben dejavnik na območju regije je velika požarna ogroženost, ki je posledica suhe in tople submediteranske klime v kombinaciji z degradiranimi rastišči. Požarno ogroženost dodatno povečujejo prometni koridorji skozi območje, predvsem železnica.

Zasnova za področje varstva pred naravnimi nesrečami je prikazana na kartografski prilogi **Poplavna, erozijska in vodovarstvena območja**.

Urejanje obalnih območij

Slovenska obala je območje izjemnega pomena, tako zaradi svojih naravnih in okoljskih značilnosti, kulturne dediščine in specifične krajine z izrazito identiteto, kot zaradi svojih gospodarskih potencialov (turizem, pomorski promet – Luka Koper, ribištvo). Na drugi strani pa je prostor obale močno omejen.

Ključni okoljski in prostorski potenciali obalnega pasu so narava, kulturna dediščina, naravni viri (ribolovni rezervati, kmetijstvo, gozdarstvo), rekreacijski potenciali (kopališča, sprehajališča, turistična in rekreacijska območja, zelene površine), urbane in arhitekturne kvalitete ter krajinske kvalitete.

Ključni pritiski na okolje in prostor v obalnem pasu izvirajo po eni strani iz živahnega razvoja urbanizacije in razvoja turizma (vključno z gradnjo turističnih kapacitet, marin, počitniških stanovanj, rekreacijske infrastrukture...), s tem povezanim cestnim prometom, obremenjevanjem voda, naraščanjem količin odpadkov, po drugi strani pa z intenzivnim razvojem Luke Koper in naraščanjem pomorskega prometa. Pričakovani so tudi pritiski, povezani s klimatskimi spremembami, to je dvigovanje morske gladine ter s tem povezano nevarnostjo poplav in škod zaradi ekstremnih vremenskih pojavov.

Da bi zagotovili, da bo obalni prostor tudi v bodoče ostal pomemben regionalni potencial, bo bodoči razvoj usklajen s temeljnimi načeli trajnostnega razvoja, ob tem da bo povečeval ekonomsko uspešnost regije in hkrati krepil tudi okoljsko in socialno vrednost obalnega območja.

Za razvojno in prostorsko načrtovanje obalnega prostora je ključen partnerski pristop. Zato bo vzpostavljeno partnerstvo za integralno upravljanje obalnega območja, ki bo povezovalo akterje s področja regionalnega razvoja, prostorskega načrtovanja, upravljanja z vodami, ohranjanja narave, ribištva, prometa, varstva kulturne dediščine in druge. Do ustanovitve pokrajin lahko partnerstvo deluje v okviru strukture, ustanovljene na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Občine bodo v partnerstvu z ostalimi akterji v svojih občinskih prostorskih načrtih opredelile »**obalni pas**«, ki bo zajemal tako morske površine kot priobalni pas morja in okoliške površine, ki so ključne za ohranitev naravnih vrednot, krajine, kulturne dediščine ter razvoj rekreacije v povezavi z morjem.

Namen vzpostavitve obalnega pasu s posebnim režimom upravljanja je naslednji:

- vzpostavitev usklajenih pravil urejanja prostora ob celotni dolžini obale v občinskih prostorskih aktih,

- vzpostavitev medobčinsko usklajene prostorske zasnove za specifične dejavnosti (komunalni privezi, operativne obale za dejavnosti v povezavi z morjem),
- vzpostavitev medsebojno usklajenih ukrepov za razbremenitev obale motornega prometa in upravljanje dostopnosti do obale;
- priprava in izvedba skupnih projektov (obalna pešpot ob celotni dolžini obale, vzpostavitev otoka, program urejanja zelenih površin, program urejanja kopališč),
- razvoj turističnih produktov v povezavi z obalnim pasom in nanj navezanimi zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,
- uskladitev režimov upravljanja obalnega pasu,
- skupna promocija in ozaveščanje občanov, uporabnikov obalnega pasu.

Podrobnejša pravila za urejanje prostora v obalnem pasu bodo izhajala iz temeljnih pravil Prostorskega reda Slovenije in bodo upoštevala specifične usmeritve, ki so bile opredeljene v okviru strokovne podlage Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu. Vse pobude za posege v obalni pas in njegovo zaledje (npr. slovenski otok, nove vodne površine v zalednem pasu) bo potrebno najprej presojati v smislu skladnosti z obstoječimi strokovnimi podlagami, temu pa bodo sledili vsi koraki priprave projektne dokumentacije, od idejnih zasnov, študije izvedljivosti, študij ranljivosti, presoj vplivov na okolje, do projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja oz. prostorskega izvedbenega akta.

Priporočila za nadaljnje delo:

Zaradi čedalje večjih pritiskov na rabo morskih površin (notranje morske vode, teritorialno morje) – promet, ribištvo in marikultura, rekreacija, zavarovana območja, energetika itd. – bo pripravljen prostorski načrt rabe morja, kjer bodo prostorsko usklajene ključne rabe morskih površin in različni režimi rabe. Občine bodo sprožile pobudo, da bo prostorski načrt rabe morja usklajen tudi na območju celotnega Tržaškega zaliva s partnerji sosednjih Italije in Hrvaške oz. njihovimi regionalnimi in lokalnimi predstavniki.

Opis ukrepov prostorskega načrtovanja na področju dejavnosti in rabe prostora v krajini:

Ukrep	Cilji ukrepa
Kmetijstvo	<ul style="list-style-type: none"> o Zagotavljati ustrezno dostopnost obdelovalnih površin o Zagotavljati poplavno varnost obdelovalnih površin o Usmerjanje kmetijskih dejavnosti na kmetijska zemljišča z najustreznejšimi pridelovalnimi pogoji in s tem uskladitev kategorizacije zemljišč z njihovo dejansko rabo o Selitev kmetijskih gospodarstev iz čistih stanovanjskih območij na ustreznejše lokacije z boljšimi možnostmi za razvoj
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Poplavna ogroženost obdelovalnih površin • Število preseljenih kmetijskih gospodarstev • Velikostna struktura kmetijskih gospodarstev
Razvoj ribištva	<ul style="list-style-type: none"> o urediti ribiška pristanišča in mesta iztovora rib o urediti mesta prve prodaje ribiških proizvodov in ribiška tržnica
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • št. urejenih mest prve prodaje ribiških proizvodov • št. ustrezno urejenih ribiških pristanišč in mest za iztovor rib
Izboljšanje gospodarske vrednosti gozdov	<ul style="list-style-type: none"> o Povečati odprtosti gozdov z rekonstrukcijo in gradnjo gozdnih cest in vlak ter tako zmanjšati stroške spravila gozdnih lesnih sortimentov o Združevanje gozdne posesti
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Izgrajene in obnovljene gozdne ceste • Velikost gozdne posesti
Varstvo, upravljanje in povezovanje kulturne dediščine	<ul style="list-style-type: none"> o Vzpostaviti učinkovito upravljanje z območji in objekti kulturne dediščine o Kulturna dediščina v uporabi (turistične, kulturne dejavnosti, stanovanja,...) o Prenova mestnih središč in delov naselij

Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • % območij zavarovanih zaradi varstva kulturne dediščine • število objektov in območij kulturne dediščine v funkciji • število prostorskih posegov, ki niso v skladu s cilji varovanih območij oz. objektov • izdelani načrti upravljanja • število objektov vključenih v turistično in kulturno ponudbo regije
Varstvo, upravljanje in povezovanje zavarovanih območij narave	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vzpostaviti učinkovito upravljanje zavarovanih območij z določenimi upravljavci in načrti upravljanja ○ Vzpostaviti rekreacijsko in interpretacijsko infrastrukturo v zavarovanih območjih ○ Ugodno stanje vrst in habitatnih tipov
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Velikost zavarovanih območij narave • % aktivno upravljanih območij oz. število načrtov upravljanja • število prostorskih posegov, ki niso v skladu s cilji varovanih območij • število zavarovanih vrst in habitatnih tipov v ugodnem stanju (poudarek na habitatnih tipih morja in morskega obrežja) • število turističnih produktov temelječih na naravnih potencialih regije
Varstvo, raba in urejanje voda	<ul style="list-style-type: none"> ○ varovanje vodnih virov in njihovih potencialov ne glede na njihovo današnjo rabo ali rabo v prihodnosti ○ ohranjanje naravnih vodotokov in njihovega vodnega režima
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • površina vodovarstvenih območij z ustreznim nadzorom nad izvajanjem varstvenih režimov • kakovost vodnih virov • kakovost vodotokov in količine voda v poletnem času
Varstvo pred naravnimi nesrečami	<ul style="list-style-type: none"> ○ zagotavljanje poplavne varnosti urbanih in kmetijskih površin ○ ohranjanje naravne retencijske sposobnosti prostora (ohranjanje mokrišč, mrtvih rokavov, logov), zmanjševanje obsega vodotesnih površin in usmerjanje rabe, ki posega v odtočni režim (urbanizacija, intenzivne kmetijske površine) ○ preprečevanje neustrezne rabe in posegov na erozijskih območjih ○ zagotavljanje požarne varnosti (gozdne preseke, gradnja in obnova suhozidov, načrtovanje varovalnih pasov ob železnicah)
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • število poplav na urbaniziranih in kmetijskih površinah • število erozijskih žarišč • obseg retencijskih površin • ekonomska škoda zaradi poplav
Upravljanje z obalnim območjem	<ul style="list-style-type: none"> ○ Izdelana prostorska in projektna dokumentacija za ureditev ključnih odsekov obale in turistično rekreacijske infrastrukture (postavitve otoka pred obalo Izole, ureditev obale med Koprom in Izolo po umiku ceste z obale v predor, urbane prenove vzhodnega dela Izole) ○ izvedene prioritete investicije (ureditve posameznih odsekov poti, ureditve kopališč, ureditve infrastrukture zavarovanih območij neposredno ob obali) ○ pripravljeni ukrepi za upravljanje dostopnosti na območje obalnega prostora
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število izvedenih prioritetenih investicij • Dolžina naravne obale

Projekti RRP 2007-2013	Opis	Časovni okvir	Nosilci
Agrarne operacije (Podeželje, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo Razvoj novih, ohranjanje tradicionalnih proizvodov in storitev, spodbujanje naravi	Načrtovanje in izgradnja namakalnih sistemov, ureditev vodnih akumulacij, dokončanje komasacij, reševanje problematike lastništva-priprava strokovnih podlag in pilotskih projektov.	2007-2013	KGZ

prijaznega kmetovanja, ohranjanje poseljenosti)			
Ureditev objektov za predelavo (Podeželje, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo Razvoj novih, ohranjanje tradicionalnih proizvodov in storitev, spodbujanje naravi prijaznega kmetovanja, ohranjanje poseljenosti)	V regiji je potrebno določiti in urediti objekte za skupne predelovalne obrate, ki bodo več kmetijskim gospodarstvom omogočili konkurenčnejšo predelavo in proizvodnjo.	2009-2013	KGZ
Urejanje prometa z ribo (Podeželje, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo, Povezovanje ponudbe s trgi)	Ureditev mest za iztovarjanje rib in ureditev Ribiške tržnice Izola.	2008-2013	
Izboljšanje gospodarske vrednosti gozdov (Podeželje, kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo, Izboljšanje gospodarske vrednosti gozdov)	Za stroškovno učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi je potrebno urediti gozdne poti in vlake.	2007-2013	Lastniki gozdov
Vzpostavitev upravljanja in povezovanje zavarovanih območij (Okolje in okoljska infrastruktura, Sodelovanje z državo pri skupnih nalogah)	Ureditev aktivnega varstva zavarovanih (naravnih in kulturnih) območij zahteva postavitev institucionalnega modela ter sistema upravljanja. Z načrti upravljanja za izbrana območja ter povezovanjem in skupno promocijo zavarovanih območij pa bo potrebno vzpostaviti aktivno upravljanje teh območij.	2010-2013	Država

Priporočila za nadaljnje delo:

Za ukrep **Kmetijstvo** ni pripravljenih celovitih projektov. Projekte je treba usmerjati predvsem v vzpostavljanje prostorskih pogojev za razvoj kmetijstva in infrastrukture za opravljanje kmetijske dejavnosti. Nekateri projekti (npr. namakanje, gradnja rastlinjakov,...) bodo seveda zahtevali še pripravo strokovnih podlag v smislu študij izvedljivosti, presojo vplivov na okolje in podobno.

Za ukrep **Varstvo, raba in urejanje voda** ni pripravljenih celovitih projektov, kar kaže na neizvajanje aktivnosti na področju urejanja voda. To področje je v pristojnosti države, zato je potrebno vzpostaviti tesno sodelovanje med lokalnim in državnim nivojem, še posebej pa je potrebno doseči povezano delovanje pristojnih državnih institucij. Projekte je potrebno usmeriti v celovito reševanje problemov tako z vidika varstva naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti, kakor tudi z vidika zagotavljanja poplavne varnosti in zagotavljanja ustreznih pogojev za izvajanje kmetijske dejavnosti.

Horizontalni ukrepi

Sodelovanje

Ukrep	Cilji ukrepa
Čezmejno sodelovanje	<ul style="list-style-type: none"> ○ krepitev konkurenčnosti območja in urbanega potenciala ○ vzpostaviti partnerstvo s sosednjimi regijami/ pokrajinami (Tržaška pokrajina, Goriška pokrajina, Istrska županija, Primorsko – Goranska županija) na področju vzpostavljanja sistema trajnostne mobilnosti
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Izdelan skupen prostorski načrt s sosednjimi pokrajinami
Sodelovanje z državo pri skupnih nalogah	<ul style="list-style-type: none"> ○ vzpostavljanje partnerstev za učinkovitejše ukrepanje - prednostno na področjih razvoja in umeščanja prometnega omrežja v prostor, varstva vodnih virov in urejanja voda in morja, ustrezne rabe kmetijskih zemljišč, vzpostavitve in upravljanja zavarovanih območij ○ dogovarjanje o inšpekcijskem nadzoru, ki bo preprečeval nelegalne posege v prostor
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Dogovorjena varstvena območja vodnih virov, dogovorjeni režimi in nadzor nad izvajanjem • Število zavarovanih in upravljanjanih območij • Število DLN • Število nelegalnih posegov v prostor
Sodelovanje s sosednjimi regijami (pokrajinami)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Izmenjava informacij in izkušenj ○ Medregionalno načrtovanje ○ Izkoriščanje sinergijskih učinkov načrtovanih ukrepov
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Skupni usklajevalni sestanki • Število skupnih projektov • Število medregionalnih strokovnih podlag in strategij
Medobčinsko sodelovanje pri strateških prostorskih projektih	<ul style="list-style-type: none"> ○ krepitev konkurenčnosti regije ○ kakovostna izraba prostora in domišljena razporeditev funkcij med posameznimi območji ○ vzpostavljena primerna dostopnost do funkcionalnih območij
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Število medobčinskih/regionalnih prostorskih načrtov • Število skupnih javnih potniških povezav • Število skupnih družbenih storitev (kulturni koledar, ...)

Aktivna zemljiška politika

Cilji ukrepa	Orodja
<ul style="list-style-type: none"> ○ Vpliv na cene nepremičnin ○ Varovanje strateških razvojnih območij (območja turističnih kompleksov, poslovnih con, obala,...) ○ Dostopnost do zelenih površin in družbenih storitev (zagotavljanje dostopnosti, prostega prehoda in učinkovitega dostopa) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uveljavljanje predkupne pravice ○ Omejitve v prometu z zemljišči ○ Obdavčitve (davki, takse, nadomestila, subvencije, ugodni krediti) ○ Določitev razmerja med privatnimi in javno dostopnimi površinami ○ Načrtovanje proračunskih sredstev za aktivno zemljiško politiko

Med pomemben horizontalni ukrep za doseganje zastavljenih prostorskih ciljev smo uvrstili tudi **Izobraževanje in osveščanje**, kljub temu da to ni prostorski ukrep, ampak predvsem organizacijski ukrep oz. ukrep politike varstva okolja. Izobraževanje in osveščanje lokalnega prebivalstva in obiskovalcev bo potrebno izvajati predvsem na naslednjih vsebinskih področjih: ohranjanje narave in kulturne dediščine, upravljanje z obalnim območjem, vzpodbujanje rabe alternativnih oblik mobilnosti in učinkovita raba naravnih virov.

7. ANALIZA SKLADNOSTI CILJEV PROSTORSKEGA RAZVOJA S CILJI STRATEŠKIH DOKUMENTOV

7.1 SKLADNOST S CILJI MEDITERANSKE STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Cilji	Cilji prostorskega razvoja	Analiza
Prispevati h gospodarskemu razvoju na podlagi potencialov mediteranskega območja	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	K cilju <i>Mediterske strategije trajnostnega razvoja</i> prispevajo navedeni cilji prostorskega razvoja, saj spodbujajo razvoj policentričnih omrežij naselij, v katerih bodo pomembnejša naselja urejena z ustreznimi gospodarskimi območji, ki bodo prispevala h gospodarskemu razvoju, hkrati pa bodo upoštevani posebni prostorski kriteriji teh območij. Boljša povezanost znotraj in izven regije bo prispevala k večji pretočnosti ljudi, proizvodov in storitev ter bo prav tako pozitivno vplivala na gospodarski razvoj in samo kvaliteto bivanja. Cilji prostorskega razvoja in cilj <i>Mediterske strategije trajnostnega razvoja</i> težijo k ravnovesju med potrebami posameznika, gospodarskim razvojem in varovanjem okolja.
Zmanjšati socialne razlike z uresničevanjem Milenijskih razvojnih ciljev (Millennium Development Goals) in krepitev kulturne identitete	Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Krepitev identitete in privlačnosti prostora	Cilj <i>Mediterske strategije trajnostnega razvoja</i> , ki podpira ogrožena ruralna območja, ki so pogosto prezrta, je skladen s ciljem prostorske zasnove, vzpostavitve konkurenčnega podeželja z visoko kakovostjo bivanja. Prav tako cilj <i>Mediterske strategije trajnostnega razvoja</i> podpira trajnostni mestni razvoj, ki ga bomo dosegli s ciljem prostorskega razvoja krepitev trajnostnih skupnosti oziroma mest. Za doseglo promocije <i>Mediterske kulturne raznolikosti</i> , ki jo podpira cilj strategije, bomo dosegli s krepitvijo identitete in privlačnosti prostora na Južnem Primorskem, ki je cilj prostorskega razvoja.
Spremeniti netrajnostne vzorce proizvodne in potrošnje in zagotoviti trajnostno upravljanje z naravnimi viri	Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami Krepitev trajnostnih skupnosti (mest)	S trajnostnim upravljanjem naravnih dobrin in krepitvijo trajnostnih skupnosti (mest) bomo prispevali k cilju <i>Mediterske strategije trajnostnega razvoja</i> , saj bomo razvijali komunalno infrastrukturo, predvsem na področju oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja odpadnih vod, ravnanjem z odpadki in obnovljive vire energije (sončna energija, izraba vetra, ogrevanje na lesno biomaso) ter ostalo. Cilja sta skladna na področju doseganja sprememb v proizvodih in potrošniških vzorcih skozi uporabo čistih tehnologij, primerne infrastrukture, učinkovitega javnega transporta in obnovljivih virov energije.
Izboljšati upravljanje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni	/	Neposredno cilji prostorskega razvoja ne vplivajo na izboljšanje upravljanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.
Prioritetna področja	Cilji prostorskega razvoja	
Izboljšanje upravljanja z vodnimi viri	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Izpostavljeni cilji prostorskega razvoja so skladni s prvim prioritetenim področjem strategije, saj težijo k zavarovanju vodnih virov z zakonodajnimi ukrepi in dejanskim izvajanjem varstvenih režimov. Prostorski ukrepi so namenjeni zagotavljanju potrebnih količin kakovostne pitne vode za potrebe prebivalcev in gospodarstva, vzpostavitvi regionalnega vodovodnega

		omrežja.
Izboljšanje upravljanja energetskih potreb in zmanjševanje učinkov klimatskih sprememb	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Na zmanjšanje učinkov klimatskih sprememb cilji prostorskega razvoja neposredno ne vplivajo, temveč zgolj posredno, medtem ko na izboljšanje upravljanja energetskih potreb vplivata izpostavljeni cilja prostorskega razvoja, saj bosta izboljšala energetska infrastrukturo. Na območju Južne Primorske bo zgrajeno plinovodno omrežje, spodbujala se bo rabo obnovljivih virov energije (sončna, vetrna, lesna biomasa), ukrepi podpirajo kakovostno, energetska učinkovito gradnjo stavb, tako bo Zasnova vplivala na izboljšanje upravljanja energetskih potreb.
Trajnostna mobilnost z ustreznim sistemom upravljanja prometnih tokov	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja	Prioritetno področje je skladno z izpostavljenimi cilji prostorskega razvoja. Cilji prostorskega razvoja težijo k razvoju trajnostne mobilnosti, ki bi povečala konkurenčnost regije, okrepila pomembnost mest in razvoj manj razvitih delov podeželja, hkrati pa bi vplivala na bolj kvalitetno bivanje tako v mestih kot tudi na podeželju. Razvoj prometne infrastrukture ne bo omejen zgolj na cestno povezavo, temveč bo usmerjen tudi v bolj trajnostne oblike mobilnosti, kot so železnica, pomorski promet in predvsem peš in kolesarski promet v mestnih središčih.
Trajnostni turizem kot vodilni gospodarski sektor	Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije Krepitev identitete in privlačnosti prostora	Izpostavljeni cilji prostorske zasnove so skladni s prioritarnim področjem, saj vplivajo na trajnostni turizem z boljšo prometno povezanostjo, tako znotraj regije kot tudi navzven, ter s krepitvijo identitete in privlačnosti prostora. Trajnostna turistična infrastruktura bo zagotavljala koristi tako lokalnim skupnostim, kot tudi turističnim podjetjem in turistom.
Trajnostni razvoj podeželja in visoka kakovost kmetijske proizvodnje	Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Izpostavljeni cilji prostorskega razvoja so skladni s prioritarnim področjem, saj podpirajo trajnostni razvoj podeželja, revitalizacijo podeželskih območij, večjo povezanost in varovanje javnih dobrin. S cilji bomo dosegli boljšo notranjo povezanost regije in trajnostno rabo naravnih dobrin, kar se bo odražalo na izboljšanju kakovosti bivanja na podeželju.
Trajnostni razvoj urbanih območij	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	K prednostnemu področju razvoja urbanih območij prispevajo izpostavljeni cilji prostorskega razvoja, saj vplivajo na trajnostni razvoj mest, in sicer z boljšo povezanostjo, krepitvijo trajnostnih skupnosti in trajnostnim upravljanjem naravnih dobrin. Cilji bodo pripomogli k izboljšanju kvalitete bivanja v mestih in zmanjšanju negativnih okoljskih vplivov.
Trajnostno upravljanje z morjem, obalnimi območji in naravnimi viri	Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	Cilja prostorskega razvoja sta skladna s prioritarnim področjem, saj vplivata na trajnostno upravljanje z morjem, obalnim območjem in naravnimi viri. Cilj boljše povezanosti bo imel ključni pomen na trajnostni razvoj pomorske infrastrukture, nove potniške in trajektne linije, potniške pomole in ostalo. Ob tem se bo upoštevalo načelo skrbnega in trajnostnega upravljanja z naravnimi dobrinami.

7.2 SKLADNOST S CILJI EVROPSKE STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Cilji	Cilji prostorskega razvoja	Analiza
Omejevanje podnebnih sprememb in njihovih negativnih vplivov na družbo in okolje	Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	Cilj prostorskega razvoja je skladen s ciljem <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> , saj bo z boljšo prometno povezanostjo in razvojem infrastrukture preusmeril okolju neprijazen cestni promet na železniški, pomorski, peš in kolesarski promet ter s tem vplival na manjše onesnaževanje zraka in posredno tudi na omejevanje klimatskih sprememb.
Zagotoviti, da bi prometni sistemi zadovoljevali družbenoekonomske, socialne in okoljske potrebe ob kar največjem zmanjševanju neželenih vplivov na gospodarstvo, družbo in okolje	Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	Cilj prostorskega razvoja, ki podpira boljšo povezanost znotraj in izven regije ter izboljšanje mobilnosti, bo prispeval k vzpostavljanju sistema, kjer se zadovoljuje tako ekonomske, kot tudi družbene in okoljske potrebe hkrati. Cilj bo vplival na izboljšanje transporta in na preusmeritev cestnega prometa na druge, bolj trajnostne oblike mobilnosti.
Spodbujati trajnostne oblike porabe in proizvodnje.	/	Ni cilja prostorskega razvoja, ki bi bil skladen s tem ciljem <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> .
Izboljšati upravljanje in odpravljanje čezmernega izkoriščanja naravnih virov ob priznavanju pomena ekosistemskih storitev	Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	Cilj <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> med drugim poudarja izboljšanje upravljanja vodnih virov in povečanje koriščenja drugih alternativnih virov energije (ogrevanje na biomaso), prav k temu stremi tudi cilj prostorskega razvoja, saj želi z vsemi naravnimi dobrinami trajnostno in skrbno upravljati. Evropska strategija trajnostnega razvoja poudarja tudi pomembnosti uravnoteženega upravljanja z morskimi območji, kar je skladno s ciljem boljše povezanosti regije prostorskega razvoja, ki vzpodbuja pomorski promet, ki bi bil naravnan bolj trajnostno.
Spodbujati javno zdravje na osnovi enakih možnosti in izboljšati varstvo pred bolezenskimi tveganji	/	Ni cilja prostorskega razvoja, ki bi bil skladen s tem ciljem <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> .
Spodbujati socialno vključenost z upoštevanjem solidarnosti med in znotraj generacij in zagotavljati ter povečevati kakovost življenja državljanov kot predpogoja za trajno blagostanje posameznikov	/	Ni cilja prostorskega razvoja, ki bi bil skladen s tem ciljem <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> .
Aktivno spodbujati trajnostni razvoj po vsem svetu in zagotoviti skladnost notranje in zunanje politike Evropske unije s svetovnim trajnostnim razvojem in upoštevati mednarodne obveznosti	/	Ni cilja prostorskega razvoja, ki bi bil skladen s tem ciljem <i>Evropske strategije trajnostnega razvoja</i> .

7.3 SKLADNOST S STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE

Cilji SPRS	Cilji prostorskega razvoja	Analiza
Racionalen in učinkovit prostorski razvoj	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije Krepitev trajnostnih skupnosti (mest)	Za Južno Primorsko je značilna lega ob mejah s sosednjimi državami. Cilji prostorskega razvoja Južne Primorske so zato usmerjeni tudi v mednarodne povezave in sodelovanje s sosednjimi območji. Za sodelovanje je nujno okrepiti položaj tako mest, kot tudi podeželja ter izkoristiti privlačnosti območja.

	Krepitev identitete in privlačnosti prostora Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Predlagani cilji prostorskega razvoja so usmerjeni k ciljem Strategije prostorskega razvoja Slovenije.
Razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij	Čezmejna povezanost območij in policentričen razvoj območja je pogoj za uravnotežen razvoj območja. Cilj prostorskega razvoja prispeva k uresničevanju cilja na državnem nivoju.
Večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij	Policentrični razvoj in povezava s sosednjimi območji je predpogoj za ohranjanje in izboljšanje konkurenčnosti območja. Cilj prostorskega razvoja pomembno prispeva h konkurenčnosti območja.
Kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih mest	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij Krepitev trajnostnih skupnosti (mest)	Razvoj mest in krepitev njihove privlačnosti bo izboljšalo konkurenčnost regije. Cilj je skladen s ciljem strategije prostorskega razvoja.
Skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Krepitev identitete in privlačnosti prostora	Ohranjanje in krepitev identitete območij bo prispevalo k ohranjanju diverzificiranosti območja. S tem se bo krepil tudi razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi.
Medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij	Vzpostaviti konkurenčno čezmejno policentrično omrežje naselij Vzpostaviti konkurenčno podeželje z visoko kakovostjo bivanja	Policentrični razvoj in ustrezna razporeditev funkcij podeželskih in urbanih območij je predpogoj za ohranjanje in izboljšanje konkurenčnosti območja. Cilja prostorskega razvoja pomembno prispevata k medsebojnem dopolnjevanju funkcij podeželskih in urbanih območij.
Povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi	Boljša povezanost regije navzven in notranja povezanost regije	Povezanost in vpetost v vsa mednarodna infrastrukturna omrežja je pogoj za ohranjanje konkurenčnosti. Cilj bo prispeval k povezanosti infrastrukturnih omrežij v širši regiji.
Preudarna raba naravnih virov	Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Trajnostna raba naravnih virov bo zagotavljala ohranjanje identitete, značilnosti in s tem tudi privlačnosti območja. Cilj je skladen s ciljem preudarna raba naravnih virov.
Prostorski razvoj usklajen s prostorskimi omejitvami	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Krepitev identitete in privlačnosti prostora	Preudarna raba prostora je nujna za ohranjanje in izboljšanje kakovosti bivanja v območju. Cilja prostorskega razvoja prispevata k uresničevanju cilja strategije prostorskega razvoja.
Kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti	Krepitev identitete in privlačnosti prostora	Preudarna raba prostora je nujna za ohranjanje in izboljšanje kakovosti bivanja v območju. Cilj prostorskega razvoja prispeva k uresničevanju cilja strategije prostorskega razvoja.
Ohranjanje narave	Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Preudarna raba prostora je nujna za ohranjanje in izboljšanje kakovosti bivanja v območju. Cilj prostorskega razvoja prispeva k uresničevanju cilja strategije prostorskega razvoja.
Varstvo okolja	Krepitev trajnostnih skupnosti (mest) Trajnostno upravljanje z naravnimi dobrinami	Preudarna raba prostora in izgradnja komunalne infrastrukture je nujna za izboljšanje kakovosti bivanja v območju. Cilja prostorskega razvoja sta skladna s ciljem strategije prostorskega razvoja.

8. PRESOJA VPLIVOV ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE

Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske (v nadaljevanju Zasnova) je sestavljena iz Zasnove poselitve, Zasnove urejanja prometne infrastrukture, Zasnove urejanja komunalne infrastrukture in Zasnove dejavnosti in rabe prostora v krajini.

8.1 METODA PRESOJANJA VPLIVOV ZASNOVE PROSTORSKEGA RAZVOJA JUŽNE PRIMORSKE

Presojo vplivov Zasnove smo pripravili v več korakih oziroma fazah:

- 1 postavitvev okoljskih ciljev Zasnove in skladnost le-teh z okoljskimi cilji strateških dokumentov države,
- 2 preverba posameznih prostorskih zasnov v prostoru (na varstvena območja/območja z omejitvami rabe),
- 3 presoja vplivov Zasnove na okoljske cilje.

V prvem koraku priprave presoje vplivov Zasnove smo, na podlagi sedanjega stanja, opredelili okoljske cilje za prostorski akt, v tem primeru za Zasnovo prostorskega razvoja Južne Primorske. V tem koraku smo pripravili tudi skladnost postavljenih okoljskih ciljev za Zasnovo z okoljskimi cilji, ki so opredeljeni v strateških dokumentih države (Nacionalni program varstva okolja 2005 – 2012,...). S preverjanjem skladnosti ciljev smo želeli zagotoviti, da bo potencialno prispevanje Zasnove k okoljskim ciljem Zasnove prispevalo tudi k uresničevanju okoljskih ciljev države.

V drugem koraku smo na podlagi opisov/usmeritev/ukrepov zasnov preverili poseganje posameznih zasnov v zavarovana območja, območja Natura 2000, ekološko pomembna območja, naravne vrednote, vodovarstvena območja, območja kulturne dediščine, poplavna območja in erozijska območja. Rezultate preverbe smo prikazali v tabelarični obliki. Rezultati so nam služili za presojanje vplivov Zasnove.

V tretjem koraku smo na podlagi opisov/usmeritev/ukrepov zasnov in rezultatov preverbe zasnov v prostoru (varstvena območja/območja z omejitvami) opredelili pozitivne in negativne vplive na okoljske cilje. Vpliv Zasnove se dejansko presoja na postavljene okoljske cilje. Zapisali smo, ali Zasnova prispeva k doseganju postavljenih okoljskih ciljev.

8.2 OKOLJSKI CILJI

Na podlagi analize stanja smo opredelili naslednje okoljske cilje:

- *Trajnostna raba naravnih virov,*
- *Izboljšana kakovost zraka,*
- *Dobro stanje voda,*
- *Učinkovito ravnanje z odpadki,*
- *Zmanjšana stopnja hrupa,*
- *Ohranjena narava,*
- *Dobri bivalni pogoji,*
- *Ohranjena kulturna dediščina in*
- *Učinkovit promet.*

Okoljski cilj **Trajnostna raba naravnih virov** se nanaša na trajnostno rabo pitne vode (zmanjšanje porabe pitne vode na prebivalca in porabe vode v gospodarstvu), prostora oziroma zemljišč (racionalna raba zemljišč) in rabo obnovljivih virov energije. Cilj je usmerjen v čimbolj trajnostno rabo vseh naravnih virov.

Okoljski cilj **Izboljšana kakovost zraka** se nanaša na emisije onesnaževal v zrak (iz različnih dejavnosti kot tudi emisije toplogrednih plinov). Cilj je usmerjen v zmanjšanje teh emisij (doseganje mejnih oziroma ciljnih vrednosti za NO_x do leta 2010, SO₂ in PM₁₀ do leta 2005, NO₂ in Pb do leta

2010, CO do leta 2005, benzen in ozon do leta 2010, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 8 % v obdobju 2008 – 2012).

Okoljski cilj **Dobro stanje voda** zajema tako stanje površinskih voda (fizikalno – kemijsko stanje, morfološki značaj vodotokov), stanje podzemnih voda in stanje morja ter je usmerjen v izboljšanje stanja voda. Z okoljskim ciljem želimo zagotoviti dobro stanje voda do leta 2015 kot je predpisano v Nacionalnem programu varstva okolja 2005 – 2012.

Okoljski cilj **Učinkovito ravnanje z odpadki** se nanaša na ravnanje (zbiranje, predelava, odlaganje) tako s komunalnimi kot tudi z gradbenimi odpadki. Cilj je usmerjen predvsem v zmanjšanje količine odloženih odpadkov.

Okoljski cilj **Zmanjšana stopnja hrupa** se nanaša na izpostavljenost prebivalcev hrupu (z ustrezno razmeščenimi dejavnostmi v prostoru lahko zmanjšamo izpostavljenost prebivalcev hrupu in konflikte v prostoru, ki nastajajo zaradi hrupa) kot tudi na same emisije hrupa. Cilj je usmerjen v zmanjšanje emisij hrupa in v zagotavljanje stopnje hrupa za območja varstva pred hrupom pod mejnimi vrednostmi.

Okoljski cilj **Ohranjena narava** se nanaša na stanje vrst in habitatnih tipov ter na zavarovana območja. Cilj je usmerjen v zagotovitev ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov ter v pripravo načrtov upravljanja za zavarovana območja.

Okoljski cilj **Dobri bivalni pogoji** se nanaša na dostopnost do vseh storitev (infrastrukturna opremljenost, dostopnost do zdravstva, šolstva, zelenih površin,...za vse prebivalce) in na območja, ki lahko ogrožajo kakovostno bivalno okolje (poplavne, erozijske, plazovite površine). Cilj je usmerjen v zagotovitev čim boljše dostopnosti do storitev ter v neposeganje v območja z omejitvami (poplavna, erozijska območja) oziroma v zagotavljanje varnosti na teh območjih.

Okoljski cilj **Ohranjena kulturna dediščina** zajema tako objekte kot tudi vsa območja kulturne dediščine (arheološka, naselbinska, vrtnoarhitekturna dediščina, kulturna krajina). Cilj je usmerjen v ohranjanje kulturne dediščine predvsem z uporabo oziroma funkcijo dediščine.

Okoljski cilj **Učinkovit promet** zajema uporabo prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje (javni promet, kolo, pešci) in prenos blaga na železnico. Cilj je usmerjen v spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa, kolesarjenja in pešačenja ter v zmanjšanje cestnega tovornega prometa.

Tabela 2: Analiza skladnosti in vključenosti okoljskih ciljev plana z okoljskimi cilji strateških dokumentov

Okoljski cilji ⁷			Okoljski cilji plana	Analiza
Zrak	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 8 % v obdobju 2008-2012 glede na leto 1986:	<i>Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Izboljšana kakovost zraka - Trajnostna raba naravnih virov - Učinkovit promet 	<p>Okoljski cilji plana želijo doseči izboljšanje kakovosti zraka, trajnostno rabo naravnih virov in učinkovit promet, ki bo z rabo prometnih sredstev, ki so manj škodljiva za okolje, in s prenosom tovornega prometa na železnico, zmanjšal emisije v zrak.</p> <p>Okoljski cilj plana <i>Izboljšana kakovost zraka</i> želi doseči zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak pod mejne vrednosti ter tudi manjše emisije toplogrednih plinov. Okoljski cilj plana <i>Trajnostna raba naravnih virov</i> je, poleg ostalega, usmerjen tudi v zmanjšanje porabe energije in rabo obnovljivih virov energije.</p> <p>Okoljski cilji plana so skladni s cilji Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bodo prispevali k uresničevanju le-teh.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - 12 % delež obnovljivih virov energije v celotni energetski oskrbi države do leta 2012. - zmanjšanje energetske intenzivnosti (za 30 % do leta 2015 v primerjavi z letom 2000). - 2 % delež biogoriv v prometu do leta 2005 in 5,75 % do leta 2010. - 16 % delež SPTE do leta 2012 v proizvodnji električne energije. - 30 % nižja poraba energije v novih stavbah in možnost znižanja energije v javnem sektorju za 15 %. 			
	Doseganje mejnih oziroma ciljnih vrednosti po območjih za:			
	<ul style="list-style-type: none"> - NO_x do 2010, - SO₂ in PM₁₀ do 2005, - NO₂ in Pb do 2010, - CO do 2005, - benzen in ozon do 2010. 			
	Zmanjševanje nacionalnih emisij za SO ₂ , NO _x , HOS in NH ₃ do leta 2010.			
	Zmanjšanje emisij SO ₂ , NO _x , CO in prahu iz starih in obstoječih velikih kurilnih naprav in zagotavljanje, da letne množine emisij iz vseh naprav ne bodo presežene.			

⁷ **okoljski cilji** so prevzete obveznosti, določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah ali predpisih Evropske unije, ki se nanašajo zlasti na povzročanje čezmejnih vplivov na okolje ter globalno onesnaževanje, in varstveni cilji na območjih s posebnim pravnim režimom, ki vključujejo usmeritve, izhodišča, omejitve in prepovedi zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine. Okoljski cilji so tudi drugi cilji, opredeljeni v okoljskih izhodiščih, programih in načrtih s področja varstva okolja, dokumentih s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in v drugih pravnih aktih zaradi uresničevanja načel varstva okolja ali trajnostnega razvoja (*Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje*; *Ur. l. RS, št. 73/2005*)

Voda	<p>Dobro stanje voda do leta 2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doseganje izboljšanja stanja kakovosti podzemnih voda in doseganje mejnih vrednosti za nitrata v pitni vodi, - doseganje izboljšanja stanja podzemnih voda in doseganje mejnih vrednosti za pesticide v pitni vodi ter virih pitne vode, - zagotavljanje ustreznega zbiranja, odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda, - ustavitve oziroma postopno odpravljanje odvajanja emisij ali uhajanja prednostno nevarnih snovi, - preprečevanje onesnaževanja ali druge vrste obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost ali količinsko stanje vodnega telesa ali njegovega dela, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo ali za proizvodnjo pijač, - ohranjanje kakovosti kopalnih voda ter preprečevanje onesnaževanja ali druge vrste obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na stanje vodnega telesa ali njegovega dela, ki je določeno kot območje kopalne vode, ali na zdravstveno ustreznost kopalne vode na območju kopalne vode, - ohranjanje kakovosti voda, da se omogoči življenje pomembnih vrst sladkovodnih rib, - zagotavljanje vodnih količin za vodooskrbo prebivalcev s pitno vodo, - izboljšanje razpoložljivih vodnih količin za rabo ter stanje voda in pripadajočih ekosistemov, - zmanjšanje ogroženosti pred poplavami. <p>Zaščita in ohranjanje morskega okolja.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Dobro stanje voda - Dobri bivalni pogoji - Trajnostna raba naravnih virov 	<p>Okoljski cilji plana želijo zagotoviti dobro stanje voda, dobre bivalne pogoje in trajnostno rabo naravnih virov.</p> <p>Okoljski cilj plana <i>Dobro stanje voda</i> je usmerjen v doseganje dobrega stanja površinskih voda (tako fizikalno – kemijskega, kot tudi morfološkega), podzemnih voda in stanje morja. Okoljski cilj plana <i>Dobri bivalni pogoji</i> je usmerjen tudi v poplavno varnost. Okoljski cilj plana <i>Trajnostna raba naravnih virov</i> je, poleg ostalega, usmerjen tudi v zmanjšanje porabe pitne vode, tako v gospodinjstvih kot tudi v industriji.</p> <p>Okoljski cilji plana so skladni s cilji Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bodo prispevala k uresničevanju le-teh. Predvsem bodo prispevali k ciljem, ki se nanašajo na izboljšanje kakovosti vode, zagotavljanje vodnih količin za vodooskrbo, zmanjšanje ogroženosti pred poplavami in zaščiti in ohranjanju morskega okolja. Okoljski cilji plana bodo prispevali k uresničevanju ciljev Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012.</p>
Tla	Preprečiti nadaljnje spreminjanje najboljših kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene.		<ul style="list-style-type: none"> - Trajnostna raba naravnih virov 	<p>Okoljski cilj plana želi zagotoviti trajnostno rabo naravnih virov. Usmerjen je v racionalno rabo zemljišč.</p> <p>Okoljski cilj plana je bo prispeval k uresničevanju cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012. Zagotovil bo racionalno rabo zemljišč in s tem tudi ohranjanje pridelovalnih površin. Ne morem pa z gotovostjo trditi, da bo okoljski cilj plana preprečil posege na vsa kmetijska zemljišča.</p>
Hrup	Določitev stopnje izpostavljenosti prebivalstva okoljskemu hrupu (izdelava strateških kart hrupa in načrtovanje ukrepov za zmanjšanje hrupa) ter informiranje javnosti o izpostavljenosti hrupu.		<ul style="list-style-type: none"> - Zmanjšana stopnja hrupa 	<p>Okoljski cilj plana je usmerjen v zmanjševanje števila prebivalcev, ki so izpostavljeni prekomernemu hrupu tudi z ustreznim umeščanjem dejavnosti, tako da se zmanjša hrup v bivalnem okolju, in v zmanjšanje emisij hrupa.</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s ciljem Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012. Oba cilja sta usmerjena v zmanjšanje hrupa. Okoljski cilj plana bo prispeval k uresničevanju cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012.</p>
Odpadki	Zapiranje krožnih snovnih tokov v smislu definiranja in obravnave življenjskih ciklusov virov in dobrin z opredelitvijo optimalnih deležev uporabe in predelave odpadkov.		<ul style="list-style-type: none"> - Učinkovito ravnanje z odpadki 	Okoljski cilj plana želi zagotoviti urejeno infrastrukturo za zbiranje in odlaganje odpadkov.

	Zmanjševanje količin odpadkov z integracijo proizvodnih in porabniških vzorcev in navad, življenjskih navad, tehnoloških izboljšav, ekonomskih aktivnosti in ukrepov, demografskih sprememb.			Okoljski cilj plana je skladen s ciljema Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012. Cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 sta usmerjena tudi v zmanjševanje količin odpadkov, tako nastalih kot tudi odloženih. Okoljski cilj plana bo prispeval k uresničevanju cilja Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012.
Narava in biotska raznovrstnost	<p>Ohranjanje visoke stopnje biotske raznovrstnosti in zaustavitev upadanja biotske raznovrstnosti do leta 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranitev oz. doseganje ugodnega stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov, - ohranitev oz. doseganje ugodnega stanja (obsega in kvalitete) habitatov vrst in habitatnih tipov, za katere so opredeljena območja, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti (ekološko pomembnih območij, območij Natura 2000, Ramsarskih lokalitet), - učinkovito in usklajeno ohranjanje narave v zavarovanih območjih z upravljavskimi načrti in drugimi ukrepi, - zagotovitev trajnostne rabe sestavin biotske raznovrstnosti ter sonaravno poseganje v naravo. <p>Varstvo naravnih vrednot</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohranitev lastnosti zaradi katerih so deli narave opredeljeni za naravno vrednoto določene zvrsti ter v največji možni meri tudi vseh drugih lastnosti, - obnovev poškodovanih oz. uničenih naravnih vrednot, - zagotovitev rabe naravnih vrednot na način, ki jih ne ogroža, - zagotovitev ex-situ varstva za naravnih vrednot, katere ohranjanje v naravi, na mestu nahajališča ni možno. 		- Ohranjena narava	<p>Okoljski cilj plana želi zagotoviti ugodno stanje vrst in habitatnih tipov ter zavarovana območja z določenimi upravljavci in načrti upravljanja.</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s cilji Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bo prispeval k uresničevanju ciljev zastavljenih v Nacionalnem programu varstva okolja 2005 – 2012.</p>
Urbano okolje	Postavitev dolgoročne, enotne in celovite politike za izboljšanje kakovosti življenja v urbanih območjih s kazalci in oživitvev mest tako, da postanejo atraktivna za prebivalce, ne škodujejo zdravju in zagotavljajo visoko kakovost življenja.		- Dobri bivalni pogoji	<p>Okoljski cilj plana želi zagotoviti dostopne storitve in zmanjšati tveganja (poplave, erozija).</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s ciljem Nacionalnega programa varstva okolja 2005 – 2012 in bo prispeval k uresničevanju le-tega.</p>
Kulturna dediščina	<p>Vzdrževanje in obnavljanje dediščine ter preprečevanje njene ogroženosti.</p> <p>Zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za uresničevanje kulturne funkcije dediščine, ne glede na njeno namembnost.</p> <p>Zagotavljanje javne dostopnosti dediščine ter omogočanje njenega proučevanja in raziskovanja.</p> <p>Preprečevanje posegov, s katerimi bi se utegnile spremeniti lastnosti, vsebina, oblike in s tem vrednost dediščine.</p> <p>Skrb za uveljavljanje in razvoj sistema dediščine.</p> <p>Ohranjanje in varovanje dediščine je skrb vseh in vsakogar.</p> <p>Dediščino je treba ohranjati in varovati v vseh okoliščinah.</p>	<i>Zakon o varstvu kulturne dediščine</i>	o - Ohranjena kulturna dediščina	<p>Okoljski cilj plana želi izboljšati stanje in zmanjšati ogroženost objektov (tudi z uporabo objektov) in območij kulturne dediščine.</p> <p>Okoljski cilj plana je skladen s cilji Zakona o varstvu kulturne dediščine in bo prispeval k uresničevanju le-teh.</p>

8.3 POSEGANJE ZASNOVE V VARSTVENA OBMOČJA/ OBMOČJA Z OMEJITVAMI

V tem sklopu priprave presoje vplivov smo preverili, v kolikšni meri in v katera varstvena območja in območja z omejitvami posegajo posamezne zasnove oziroma predvsem predvidene dejavnosti/objekti. Tu smo se omejili predvsem na preverjanje tistih zasnov oziroma aktivnosti v zasnovah, ki so že prostorsko opredeljene. Poseganja v varstvena območja/območja z omejitvami smo preverjali na podlagi kartografskih prilog Zasnove. Za vsako izmed štirih zasnov smo v tabeli pod opombami zapisali, katere predvidene dejavnosti/aktivnosti smo preverjali oziroma je naveden razlog zakaj zasnove nismo preverjali. Rezultate smo prikazali v tabelarni obliki (tabela 3).

Tabela 3: Poseganja zasnov v posamezna varstvena območja/območja z omejitvami

Zasnove	Opombe	Zavarovana območja	Območja Natura 2000	Ekološko pomembna območja	Naravne vrednote	Vodovarstvena območja	Kulturna dediščina	Poplavna območja	Erozijska območja
Zasnovna poselitve									
Oblikovanje čezmejnega policentričnega omrežja naselij (karta Poselitve)	Zaradi vsebine prostorske zasnove, <u>nismo preverjali posegov v varstvena območja/območja z omejitvami</u> . Predvidena je predvsem vzpostavitev omrežja centralnih naselij (dopolnitev funkcij posameznih naselij). Poselitev je usmerjena v zgoščevanje poselitve v obstoječih naseljih.								
Oblikovanje omrežja podporne gospodarske strukture (karta Gospodarstvo)	<u>Preverjali smo lokacije predvidenih gospodarskih con.</u>	V regijskem parku inkubator (pri Sežani), poslovna cona 3. stopnje (pri Divači, v Podgradu, v Starodu, v Knežaku), poslovna cona 1. stopnje (v Hrpeljah).	Ni posegov.	V EPO poslovna cona 2. stopnje (Hrpelje), poslovna cona 3. stopnje (Sežana), Knežak, Starod), inkubator (Sežana, Koper).	V NV posega poslovna cona 3. stopnje pri Žusterni.	V 3. režim VVO posega poslovna cona 2. stopnje (Hrpelje).	V območje KD posega poslovna cona 2. stopnje (Hrpelje), v območje kompleksnega varstva KD posega poslovna cona 3. stopnje (Divača).	Ni posegov.	V erozijsko območje posega poslovna cona 1. stopnje v Koprju, poslovna cona 2. stopnje v Ilirski Bistrici, poslovni coni 3. stopnje (Žusterna, Piran).
Oblikovanje omrežja turistične infrastrukture in	Razvoj turizma bo temeljil na razvoju destinacij Istra, Kras, območje Snežnika.	Ni posegov.	V bližini območje Nature 2000.	V bližini območje EPO. Slovenski otok	Ni posegov.	Ni posegov.	Ni posegov.	Ni posegov.	Ni posegov.

podpornega okolja za upravljanje turističnih destinacij (karte Gospodarstvo, Pešpoti, kolesarske poti in vinske ceste)	Predvidena je predvsem posodobitev obstoječe turistične infrastrukture, investicije v podporno infrastrukturo, trženje proizvodov in storitev. Tematske poti (vinske poti) in kolesarske poti, ki so prikazane na karti, pa se že obstoječe. <u>Preverjali smo lokacijo novega slovenskega otoka.</u>			posega na območje EPO Morje in morsko obrežje in v bližini EPO (rastišče pozejdonke)					
Zasnova urejanja prometne infrastrukture									
karta Promet	<u>Preverjali smo lokacije novih železniških prog in logističnih centrov ter širitev Luke Koper.</u>	V regijskem parku logistični center v Sežani in nova železniška povezava (tudi preko krajinskega parka).	Preko območja Nature 2000 nova železniška povezava.	Preko območja EPO nova železniška povezava. V območju EPO logistični center v Sežani. Širitev Luke Koper posega v območje EPO	Preko območij NV nova železniška povezava. V območju NV logistični center v Bertokih. Širitev Luke Koper v bližini NV	Preko 4. režima VVO poteka nova železniška povezava. V 4. režimu VVO je logistični center v Sežani.	V območje KD posega nova železniška povezava, logistični center v Bertokih. Preko območja kompleksnega varstva KD poteka nova železniška povezava.	Ni posegov.	V erozijsko območje posega nova železniška povezava, logistični center v Ilirski Bistrici.
karta Promet – cestno omrežje	<u>Preverjali smo lokacije novih avtocestnih povezav.</u>	Del nove avtocestne povezave poteka po regijskem parku. Del nove avtocestne povezave poteka po regijskem	Del novih avtocestnih povezav poteka po območjih Nature 2000.	Del novih avtocestnih povezav poteka po območjih EPO.	Del novih avtocestnih povezav poteka po območjih NV.	Ni posegov.	Del novih avtocestnih povezav posega v območja KD. Del novih avtocestnih povezav posega v območja kompleksnega	Del novih avtocestnih povezav posega v poplavna območja.	Vse predvidene avtocestne povezave potekajo po erozijskih območjih.

		parku.					varstva KD.		
karta Trajnostna mobilnost)	Zaradi vsebine prostorske zasnove, <u>nismo preverjali posegov v varstvena območja/območja z omejitvami</u> . Predvidena je predvsem krepitev povezav javnega potniškega prometa (motorni promet, morski promet).								
Zasnova urejanja komunalne infrastrukture	Preverjali smo lokacije zadrževalnika Padež, regionalnega vodovoda, plinovoda. Nismo preverjali lokacij ČN (za večino načrtovanih ČN lokacije še niso določene), lokacije regijskega centra za ravnanje z odpadki (lokacija še ni določena), lokacij za izkoriščanja vetrne energije (lokacije niso določene).								
karta Vodooskrba	<u>Preverjali smo lokacije zadrževalnika Padež in regionalnega vodovoda.</u>	Del predvidenega regionalnega vodovoda poteka po regijskem parku.	Del predvidenega regionalnega vodovoda poteka po območjih Nature 2000.	Del predvidenega regionalnega vodovoda poteka po EPO.	V bližini zadrževalnika Padež območje NV.	Del predvidenega regionalnega vodovoda poteka po 3.in 4. režimu VVO.	Del predvidenega regionalnega vodovoda poteka preko območja kompleksnega varstva KD.	Ni posegov.	Zadrževalnik Padež in regionalni vodovod v erozijskem območju.
karta Komunalna infrastruktura	<u>Nismo preverjali lokacij ČN</u> (za večino načrtovanih ČN lokacije še niso točno določene).								
karta Energetska	<u>Preverjali smo lokacije</u>	Predvideni	Predvideni	Predvideni	Ni posegov.	Predvideni plinovod	Predvideni	Ni posegov.	Predvideni

infrastruktura	<u>plinovoda.</u>	plinovod poteka po regijskem parku.	plinovod poteka po območju Natura 2000.	plinovod poteka po EPO.		poteka po 4. režimu VVO.	plinovod poteka po območju kompleksnega varstva KD.		plinovod poteka v erozijskem območju.
Zasnova dejavnosti in rabe prostora v krajini (karte Kmetijstvo, Naravni in kulturni potenciali regije.)	Zaradi vsebine prostorske zasnove, nismo preverjali posegov v varstvena območja/območja z omejitvami. Predvidena je usmeritev v sonaravne oblike pridelave, določena so samo območja kmetijstva.								

8.4 PRESOJA VPLIVOV ZASNOVE NA OKOLJSKE CILJE

Cilj Trajnostna raba naravnih virov

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- zgoščevanje poselitve znotraj naselij (reurbanizacija, revitalizacija naselij),
- zemljišča za potrebe razvoja dejavnosti se zagotavljajo znotraj naselij,
- aktiviranje degradiranih in slabo izrabljenih površin znotraj naselij za potrebe gospodarstva,
- spodbujanje energetske učinkovitih stavb,
- koncentracija turizma v turističnih conah,
- raba obnovljivih virov energije,
- ohranjanje gozdnih površin,
- ohranjanje/spodbujanje ustrezne rabe kmetijskih površin.

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- namakanje kmetijskih površin (v smislu rabe vode).

Okoljski cilj je usmerjen v trajnostno rabo naravnih virov. Usmeritve iz Zasnove bodo prispevale k uresničevanju okoljskega cilja, predvsem v smislu racionalne rabe zemljišč in rabe obnovljivih virov energije. Manj pa bo prispevala k uresničevanju dela cilja, ki se nanaša na zmanjšanje porabe pitne vode na prebivalca in porabe vode v gospodarstvu. Predvideva se izgradnja vodnega zadrževalnika Suhorka – Padež, ki bo dolgoročno zagotavljal potrebne količine pitne vode za potrebe prebivalcev v celotni regiji. V Zasnovi so omenjene usmeritve namenjene zmanjševanju porabe pitne vode, vendar pa so to okoljevarstvene usmeritve in ne usmeritve prostorske narave. Poraba vode v gospodarstvu se po naših predvidevanjih ne bo zmanjšala, saj se predvideva namakanje kmetijskih zemljišč. Vendar je podana usmeritev, da je potrebno izdelati natančne analize stanja, študijo izvedljivosti in študijo stroškov in koristi, ki bi odgovorile na vprašanja ustreznosti namakalnih ukrepov po območjih in po vrsti in intenzivnosti pridelave.

Cilj Izboljšana kakovost zraka

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- krepitev javnega prometa,
- plinovodno omrežje (ogrevanje),
- modernizacija cestnega omrežja (povečanje pretočnosti),
- raba obnovljivih virov energije,
- prenos tovornega prometa s cest na železnice.

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- razvoj turizma (povečanje prometnih tokov),
- izgradnja avtocest (povečanje prometnih tokov),
- povečan pomorski promet (onesnaževala v zrak, morje),
- razvoj letališča Portorož.

Okoljski cilj je usmerjen v zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak. Na eni strani so v Zasnovi predvidene aktivnosti, ki bodo zmanjšale emisije onesnaževal v zrak (javni potniški promet, kolesarske poti, pešpoti, raba obnovljivih virov energije, zmanjševanje potreb po motorizirani mobilnosti, zaradi dobre dostopnosti do družbenih storitev in infrastrukture z alternativnimi oblikami transporta, povečanje pretočnosti cest...), vendar pa je na drugi strani pričakovati povečanje prometnih tokov (povečan cestni, pomorski in letalski promet) in s tem tudi količino onesnaževal v zrak. Poleg izvajanja prostorskih ukrepov opredeljenih v Zasnovi je za zmanjševanje emisij v zrak potrebno izvajati tudi številne druge ukrepe (nadzor nad upoštevanjem okoljevarstvenih zakonodajnih zahtev, organiziranost prometnega sistema, ekonomski ukrepi in vzpodbude, promocija in osveščanje ljudi itd.)

Cilj Dobro stanje voda

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- komunalna urejenost naselij (kanalizacijsko omrežje, čistilne naprave),
- varovanje in ohranjanje vodnih virov,
- zgoščanje poselitve (možnost priključitve na kanalizacijsko omrežje),
- ohranjanje naravnih vodotokov in njihovega naravnega režima.

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- povečan pomorski promet (razvoj Luke Koper, potniški pomorski promet),
- Slovenski otok (razvoj turizma),
- kmetijstvo (vendar predvidena usmeritev v trajnostno kmetijstvo),
- poseganje dajavnosti v vodovarstvena območja.

Okoljski cilj je usmerjen v doseganje dobrega stanja voda do leta 2015. Zasnova bo prispevala k uresničevanju okoljskega cilja do te mere, da so v Zasnovi predvidene usmeritve/ukrepi, ki bodo izboljšali stanje površinskih, podzemnih voda in morja, saj se bodo z izgradnjo komunalne infrastrukture zmanjšali vnosi onesnaževal v vode. Za dejavnosti/objekte, ki posegajo v vodovarstvena območja, je potrebno dosledno upoštevati zakonodajo, ki ureja poseganje na vodovarstvena območja. Predvideva se povečan pomorski promet, tako tovorni kot potniški, kar lahko poslabša kakovost morja, zato bo potrebno dosledno nadzirati upoštevanje zakonodajnih zahtev in predvidenih omilitvenih ukrepov za minimizacijo negativnih vplivov pomorskega prometa na morsko okolje. Predvideni razvoj potniškega pomorskega prometa med obalnimi mesti je trajnostno naravnana alternativa cestnemu motornemu prometu.

Cilj Učinkovito ravnanje z odpadki

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- že sedaj je v vseh občinah vzpostavljeno ločeno zbiranje odpadkov.

Na doseganje cilja **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- zapolnjevanje obstoječih odlagališč odpadkov,
- ni predvidene lokacije za regijski center za ravnanje z odpadki.

Cilj Učinkovito ravnanje z odpadki je usmerjen v ravnanje s komunalnimi in gradbenimi odpadki (zbiranje, predelava, odlaganje) in predvsem v zmanjševanje količin odloženih odpadkov. V občinah obravnavane regije je sicer že vzpostavljeno ločeno zbiranje odpadkov, ker pa se obstoječa odlagališča zapolnjujejo, očitno ni zagotovljena ustrezna predelava odpadkov. V regiji tudi še ni določene lokacije za regijski center za ravnanje z odpadki, ki naj bi se usmeril predvsem v predelavo odpadkov. Za uresničevanje okoljskega cilja je potrebno vzpostaviti regijski center za ravnanje z odpadki in z ustrezno predelavo zmanjšati količino odloženih odpadkov. V Zasnovi ni opredeljenih ukrepov, ki bi se nanašali na gradbene odpadke.

Cilj Zmanjšana stopnja hrupa

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- ustrezna prostorska umestitev stanovanjskih in proizvodnih dejavnosti,
- ustrezna prostorska umestitev turističnih in stanovanjskih programov.

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- izgradnja prometne infrastrukture,
- ureditev regijskega centra za ravnanje z odpadki.

Okoljski cilj je usmerjen v zmanjšanje števila prebivalcev, ki so izpostavljeni hrupu in v zmanjšanje emisij hrupa. Izvajanje predlaganih ukrepov bo prispevalo k uresničevanju tistega dela cilja, ki je usmerjen v zmanjšanje števila prebivalcev, ki so izpostavljeni hrupu, do te mere, da bodo dejavnosti ustrezno umeščene v prostor (ustrezno umeščanje in prepletanje različnih rab

prostora). S tem se bo zmanjšal hrup v bivalnem okolju. Na drugi strani pa bo predvidena gradnja prometne infrastrukture povečala emisije hrupa (novi cestni odseki, drugi tir Divača – Koper, povečani prometni tokovi). Vendar pa ima predvidena modernizacija cest in železnic hkrati tudi pozitiven vpliv (povečanje pretočnosti, zmanjšanje prometnih zastojev, modernejša tehnologija) na zmanjševanje emisij hrupa.

Cilj Ohranjena narava

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- oblikovana zavarovana območja z določenimi upravljavci,
- trajnostni turizem (ekoturizem).

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- razvoj turizma (prometni tokovi, obiskovalci),
- naraščanje pomorskega prometa,
- pozidava obale (Luka Koper)
- vpliv ribištva na morsko okolje.

Okoljski cilj je usmerjen v zagotovitev ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov ter v pripravo načrtov upravljanja za zavarovana območja. Ukrepi, predvideni v Zasnovi, so usmerjeni v oblikovanje mreže zavarovanih območij z aktivnim upravljanjem (načrt upravljanja, jasna upravljavska struktura). Nekaj v Zasnovi predlaganih projektov posega v območja Nature 2000 in ekološko pomembna območja, kar sicer ne pomeni nujno negativnega vpliva. Vendar je treba, za doseganje pozitivnega vpliva oz. zmanjšanje potencialnih negativnih vplivov, pri umeščanju/gradnji objektov upoštevati smernice Zavoda RS za varstvo narave ter izdelati vse potrebne strokovne podlage, na podlagi katerih se lahko izdelata kakovostna projektna dokumentacija, ki bo omogočila izvedbo projekta s predvidljivimi in čim manjšimi vplivi na okolje.

Cilj Dobri bivalni pogoji

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- dopolnitev centralnih dejavnosti v naseljih – hierarhija centralnih naselij (boljša dostopnost do storitev),
- urejene in dostopne javne površine,
- ustrezna prostorska umestitev stanovanjskih in proizvodnih dejavnosti,
- ustrezna prostorska umestitev turističnih in stanovanjskih programov,
- modernizacija cestnih povezav,
- spodbujanje javnega potniškega prometa,
- možnost ogrevanja na zemeljski plin (plinovodno omrežje),
- informacijsko – komunikacijsko omrežje,
- varna oskrba s pitno vodo,
- zagotavljanje poplavne varnosti,
- preprečevanje neustrezne rabe in posegov na erozijskih območjih.

Okoljski cilj Dobri bivalni pogoji je usmerjen v zagotovitev čim boljše dostopnosti do storitev ter v izogibanje posegom v območja z omejitvami (poplavna, erozijska območja) oziroma v zagotavljanje varnosti na teh območjih. Predvideni ukrepi bodo zaradi zgoraj navedenih pozitivnih vplivov (izboljšanje dostopnosti do družbenih storitev) prispevali k uresničevanju okoljskega cilja. Nekaj v Zasnovi predlaganih projektov sicer posega na območja z omejitvami (poplavna območja – cestne povezave, erozijska območja – cestne povezave, gospodarske cone), vendar je predvideno zagotavljanje poplavne varnosti ter preprečevanje neustrezne rabe na erozijskih območjih.

Cilj Ohranjena kulturna dediščina

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- prenova stavbne dediščine,

- prenova mestnih središč (gentrifikacija),
- spodbujanje kulturne dediščine v uporabi,
- upravljanje z območji in objekti kulturne dediščine.

Na doseganje cilja lahko **negativno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- poseganje projektov v območja kulturne dediščine.

Cilj je usmerjen v ohranjanje kulturne dediščine predvsem z uporabo oziroma funkcijo dediščine. Zasnova bo prispevala k uresničevanju okoljskega cilja Ohranjena kulturna dediščina, saj so predvidene usmeritve/dejavnosti/aktivnosti, s katerimi se bo ohranjala kulturna dediščina. Poudarek je tudi na funkcionalnosti objektov kulturne dediščine (stanovanjska, družbene storitve...) in njihovemu učinkovitemu upravljanju. Nekateri v Zasnovi predlagani projekti (prometne povezave) posegajo na območja kompleksnega varstva kulturne dediščine. Značilnosti teh območij in lokacij posameznih objektov kulturne dediščine je treba upoštevati pri določevanju najprimernejše variante poteka načrtovanih prometnih povezav. Pri dejanskem umeščanju/gradnji objektov morajo biti upoštevane tudi smernice Zavoda RS za varstvo kulturne dediščine.

Cilj Učinkovit promet

Na doseganje cilja **pozitivno vplivajo** naslednje usmeritve/dejavnosti/aktivnosti:

- krepitev javnega prometa (motorni promet, železnica, pomorski promet),
- multimodalna vozlišča (potniška in tovarna vozlišča),
- trajnostne oblike prevoza za turiste in zaposlene,
- ureditev peš in kolesarskih poti,
- preusmeritev tovarnega prometa na železnico.

Cilj je usmerjen v spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa, kolesarjenja in pešačenja ter v zmanjšanje cestnega tovarnega prometa. Izvajanje predvidenih ukrepov in projektov bo prispevalo k uresničevanju okoljskega cilja zaradi zgoraj navedenih usmeritev/ukrepov/aktivnosti. Vendar pa je potrebno opozoriti, da doseganje okoljskega cilja na področju javnega prometa ni odvisno samo od dostopnosti do javnega prometa, ampak so pomembni tudi drugi dejavniki (urejeni in usklajeni vozni redi za vsa prevozna sredstva javnega prometa, enotna vozovnica in nenazadnje tudi miselnost prebivalcev). Ravno tako je potrebno opozorilo pri prenosu blaga na železnico, saj prenos ni odvisen samo od urejenih tovornih vozlišč, ampak ravno tako od drugih dejavnikov (potovalni časi, finančni vidik,...).

8.5 SKLEPNA OCENA

V tem poglavju so opredeljeni ter presojeni pričakovani pozitivni, pa tudi negativni vplivi, ki bi jih izvajanje ukrepov in projektov opredeljenih v Zasnovi prostorskega razvoja Južne Primorske lahko imelo na okolje, naravo, zdravje ljudi in kulturno dediščino na regionalnem nivoju. Vplivi izvedbe plana na zgoraj navedene segmente so ocenjeni na podlagi učinkov izvedbe plana na izbrane okoljske cilje plana.

Pri pripravi poročila (ugotavljanju in presoji vplivov) smo ugotovili, da bo izvajanje ukrepov in projektov predlaganih v Zasnovi pozitivno vplivalo na (podan vrstni red je naključen):

- trajnostno rabo naravnih virov, predvsem v smislu racionalne rabe zemljišč in rabe obnovljivih virov energije,
- zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak (javni potniški promet, kolesarske poti, pešpoti, raba obnovljivih virov energije, zmanjševanje potreb po motorizirani mobilnosti, zaradi dobre dostopnosti do družbenih storitev in infrastrukture z alternativnimi oblikami transporta, povečanje pretočnosti cest...),
- izboljšanje stanja površinskih, podzemnih voda in morja, saj se bodo z izgradnjo komunalne infrastrukture, zmanjšali vnosi onesnaževal v vode in ob doslednem upoštevanju pravnih

- aktov za vodovarstvena območja ob umeščanju dejavnosti/objektov, ki posegajo v vodovarstvena območja,
- zmanjšanje števila prebivalcev, ki so izpostavljeni hrupu, predvsem v smislu, da bodo dejavnosti ustrezno umeščene v prostor (ustrezno umeščanje in prepletanje različnih rab prostora). S tem se bo zmanjšal hrup v bivalnem okolju.
  - ukrepi predvideni v zasnovi so usmerjeni v oblikovanje mreže zavarovanih območij z aktivnim upravljanjem (načrt upravljanja, jasna upravljavaska struktura),
  - izboljšanje dostopnosti do družbenih storitev in s tem izboljšanje bivalnih pogojev,
  - zagotavljanje poplavne varnosti ter preprečevanje neustrezne rabe na erozijskih območjih,
  - ohranjanje kulturne dediščine predvsem v smislu zagotavljanja funkcije objektov in območij kulturne dediščine,
  - učinkovitost prometa, vendar pa je potrebno opozoriti, da doseganje okoljskega cilja na področju javnega prometa ni odvisno samo od dostopnosti do javnega prometa, ampak so pomembni tudi drugi dejavniki (urejeni in usklajeni vozni redi za vsa prevozna sredstva javnega prometa, enotna vozovnica in nenazadnje tudi miselnost prebivalcev),
  - prenos blaga na železnico, vendar je prav tako potrebno opozoriti, da prenos ni odvisen samo od urejenih tovornih vozlišč, ampak ravno tako od drugih dejavnikov (potovalni časi, finančni vidik,...).

Na drugi strani pa smo ugotovili, da bo izvajanje ukrepov in projektov predlaganih v Zasnovi lahko negativno vplivalo na (podan vrstni red je naključen):

- porabo vode v gospodarstvu, ki se po naših predvidevanjih ne bo zmanjšala, saj se predvideva namakanje kmetijskih zemljišč. Vendar je podana usmeritev, da je potrebno izdelati natančne analize stanja, študijo izvedljivosti in študijo stroškov in koristi, ki bi odgovorile na vprašanja ustreznosti namakalnih ukrepov po območjih in po vrsti in intenzivnosti pridelave.
- povečanje emisij onesnaževal v zrak zaradi aktivnosti, ki bodo povečale prometne tokove in s tem tudi količino onesnaževal v zrak,
- poslabšanje kakovosti morja zaradi predvidenega povečanja pomorskega prometa, tako tovrnega kot potniškega, zato bo potrebno dosledno nadzirati upoštevanje zakonodajnih zahtev in predvidenih omilitvenih ukrepov za minimizacijo negativnih vplivov pomorskega prometa na morsko okolje,
- ravnanje z odpadki še ni urejeno, saj v regiji ni določene lokacije za regijski center za ravnanje z odpadki, ki naj bi se usmeril predvsem v predelavo odpadkov, prav tako v Zasnovi ni opredeljenih ukrepov, ki bi se nanašali na gradbene odpadke,
- povečanje emisij hrupa zaradi predvidene gradnje prometne infrastrukture (novi cestni odseki, drugi tir Divača – Koper, povečani prometni tokovi). Vendar pa ima predvidena modernizacija cest in železnic hkrati tudi pozitiven vpliv (povečanje pretočnosti, zmanjšanje prometnih zastojev, modernejša tehnologija) na zmanjševanje emisij hrupa,
- stanje vrst in habitatnih tipov, saj nekaj v Zasnovi predlaganih projektov posega v območja Nature 2000 in ekološko pomembna območja, kar sicer ne pomeni nujno negativnega vpliva.

Celovita presoja je bila opravljena z namenom opozoriti na potencialne negativne vplive izvajanja ukrepov in projektov predvidenih v Zasnovi. Ti ne bodo rešili vseh okoljskih problemov, ki se v regiji pojavljajo, saj del teh tudi ni povezan s prostorskimi ukrepi. Predlagani ukrepi, projekti in priporočila bodo prispevali k izboljšanju stanja okolja in posredno tudi narave. Uresničevanje zasnov bo seveda imelo vplive na okolje in naravo, saj gre za poseganje v zelo občutljiva območja kot so morje, obala, kraška območja,... Ker so tudi ogrožene vrste in habitati vezani na ta območja, je logično, da bodo ti tudi najbolj ogroženi pri izvajanju zasnove. Ponovno pa je treba poudariti, da se bo vse udejanjalo preko sprejetih državnih, medobčinskih ali občinskih prostorskih aktov, torej bodo usmeritve iz zasnove prenesene v prostorske akte in tam podrobneje umeščene v prostor. Izvedena pa bo tudi celovita presoja vplivov na okolje na podrobnejši ravni, ki bo pokazala, kako so posamezni prostorski ukrepi sprejemljivi z vidika narave, kulturne dediščine in zdravja ljudi. Na projektni ravni pa bo potrebno izdelati vse potrebne predhodne strokovne podlage (gradbeno tehnične, okoljske, programske in ekonomske analize) in na tej podlagi vso projektno dokumentacijo, ki bo omogočila izvedbo projekta s predvidljivimi in

čim manjšimi vplivi na okolje. Vsi ugotovljeni negativni vplivi se ob doslednem izvajanju omilitvenih ukrepov, ki morajo biti določeni na projektni ravni, zmanjšajo na sprejemljivo raven.

9. VIRI IN LITERATURA

1. Pilotni projekt Kras; Regionalna pisarna Štanjel, Agencija RS za regionalni razvoj; december 2001
2. Regionalno razvojni program za Južno Primorsko 2007-2013; Regionalno razvojni center Koper; Koper,
3. Regionalna zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske; Poročilo I.faze; Acer Novo Mesto d.o.o.; Novo mesto, november 2004
4. Regionalna zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske, Analiza stanja in razvojnih možnosti ter vizija prostorskega razvoja regije, Zaključno poročilo 2.faze; Novo mesto, april 2005
5. Razvojni program podeželja za območje občin Koper, Izola, Piran; Koper, marec 2005
6. Strategija trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske; Hosting d.o.o.; Ptuj, julij 2006
7. Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu; Poročilo o izdelani 1.fazi; november 2004
8. Nacionalni razvojni projekti 2007-2023, Služba vlade RS za razvoj, oktober 2006.
9. Državni razvojni program za obdobje 2007-2013, Služba Vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
10. Mediteranean Strategy for Sustainable Development, United Nations Environment Programme, Mediteranean Action Plan, draft report, UNEP/MAP, Athens, june 2005
11. Akcijski načrt za varstvo morskega okolja in trajnostni razvoj obalnih območij Sredozemskega morja (2.faza);
12. Lizbonska strategija (Growth and jobs - working together for Europe's future)
13. Evropska strategija trajnostnega razvoja (EU Sustainable development Strategy);
14. Evropske prostorsko-razvojne perspektive (European Spatial Development Perspective)
15. 6. okoljski akcijski program (Environment 2010: Our future, Our choice' - The Sixth Environment Action Programme)
16. Tematska strategija za urbano okolje
17. Strategija prostorskega razvoja Slovenije
18. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012

Viri podatkov za kazalnike:

1. ACER Novo Mesto d.o.o., Regionalna zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske, zaključno poročilo 2. faze, 2006.
2. Direkcija RS za ceste, promet 2004, 2005.
3. JP Kraški vodovod d.o.o.; podatki o oskrbi z vodo.
4. JP Rižanski vodovod d.o.o.; podatki o oskrbi z vodo.
5. JP Komunala Sežana d.o.o.; podatki o komunalnih storitvah.
6. Luka Koper, Polletno poročilo 2006.
7. Ministrstvo za kulturo; Register kulturne dediščine, podatki za leto 2005.
8. MOPE ARSO; Monitoring kakovosti morja, brakičnih voda in voda za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev v letu 2005.
9. MOPE ARSO, URL: http://www.arso.gov.si/podrocja/vode/porocila_in_publikacije/Vodno_bogastvo_6morje.pdf#search=%22morske%20poplave%22, citirano 21. 8. 2006.
10. MOPE ARSO; meritve onesnaženosti zraka v Kopru od 18. Januarja do 26. Junija 2005, URL: <http://www.koper.si/dokument.aspx?id=10277> , citirano 21. 8. 2006.

11. Podatki občin Koper, Izola, Piran, Ilirska Bistrica, Sežana, Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in RRC Koper.
12. Preračuni OIKOS; preračuni s pomočjo programa Arc Map iz kartografskih podlag pridobljenih od Geodetske uprave RS, MOPE ARSO, EIONET in ACER Novo Mesto d.o.o.
13. SLONEP: www.slonep.net, citirano 21. 8. 2006, podatki o nepremičninah.
14. Slovenska turistična organizacija; podatki o turističnem obisku za leti 2004 in 2005.
15. SURS; Statistični letopis 2004.
16. SURS; Statistični letopis 2005.
17. SURS; Popis 2002.
18. ARSO, Monitoring kakovosti morja in kontrola onesnaženja s kopnega v skladu z Barcelonsko konvencijo v letu 2005. URL: www.arso.gov.si/podrocja/vode/porocila_in_publicacije/povrsinske_letna.html (citirano 6. 12. 2006)
19. ARSO, Kakovost kopalnih voda na naravnih kopališčih in na območjih kopalnih voda v Sloveniji v letu 2005 – zbirno poročilo. URL: www.arso.gov.si/podrocja/vode/porocila_in_publicacije/kopalne_vode_2005.htm (citirano 6. 12. 2006).